

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ DENETİMİ EKONOMİSİ VE
PLANLAMASI
ANABİLİM DALI**

**ORTAÖĞRETİMDE ÖĞRENCİ GÜVENLİĞİNİN OKUL
YÖNETİCİLERİ, ÖĞRETMENLER VE VELİLERİN
GÖRÜŞLERİNE GÖRE KARŞILAŞTIRMALI DURUM
ÇALIŞMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hasan YAZICI

**Lefkoşa
Haziran, 2012**

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ DENETİMİ EKONOMİSİ VE
PLANLAMASI
ANABİLİM DALI**

**ORTAÖĞRETİMDE ÖĞRENCİ GÜVENLİĞİNİN OKUL
YÖNETİCİLERİ, ÖĞRETMENLER VE VELİLERİN
GÖRÜŞLERİNE GÖRE KARŞILAŞTIRMALI DURUM
ÇALIŞMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hasan YAZICI

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Gökmen DAĞLI

**Lefkoşa
Haziran, 2012**

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Hasan YAZICI'nın Ortaöğretimde Öğrenci Güvenliğinin Okul Yöneticileri, Öğretmenler ve Velilerin Görüşlerine Göre Karşılaştırmalı Durum Çalışması” başlıklı tezi Haziran 2012 tarihinde jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi, Denetimi, Ekonomisi ve Planlaması Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan:

Üye:

Üye: Yrd. Doç. Dr. Gökmen DAĞLI

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../ 06 /2012

Prof. Dr. Cem BİROL

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Eğitim, toplumların geleceğine yön veren önemli bir unsurdur. Eğitimin en iyi şekilde yapılabilmesi ve istenilen başarının gerçekleştirilebilmesi için en önemli faktörlerden birisi de okul güvenliğidir. Okul güvenliği algısı öğrenciler için en az eğitim kadar önemli bir ihtiyaçtır.

Güvenli okul, öğrencilerin, okul yöneticilerinden, öğretmenlerden ve okulda görevli kişilerden veya akranlarından şiddet görmediği ve şiddet görme korkusu hissetmediği bir ortam olarak tanımlanabilir. Maslow'un ihtiyaçlar piramidine göre de güvenlik her insanın en temel ihtiyacıdır. İnsanlar kendilerini güvende hissedersen, diğer gereksinimlerini karşılamak için çalışabilirler. Ayrıca sosyal ortamı, tasarımı, iç donanımı ile bütüncül bir güvenlik algısı sunması da güvenli okulun öne çıkan unsurlarıdır.

Bu çalışmanın amacı, okullarda öğrenci güvenliğinin okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve velilerin görüşleri doğrultusunda farklı boyutlarını ele almaktır. Ayrıca bu çalışma sonuçlarının eğitim-öğretim stratejilerinin temel başlıklarından biri olarak okul güvenliğinin belirli standartlara ulaştırılmasına ışık tutacağı düşünülmektedir.

Daha önce çalışılmamış bir konuda araştırma yürütülerek KKTC eğitim sistemine ve eğitim yönetimi alanına katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Çalışmalarım boyunca yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren çok değerli danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Gökmen DAĞLI'ya sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

Hasan YAZICI

ÖZET

ORTAÖĞRETİMDE ÖĞRENCİ GÜVENLİĞİNİN OKUL YÖNETİCİLERİ, ÖĞRETMENLER VE VELİLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE KARŞILAŞTIRMALI DURUM ÇALIŞMASI

YAZICI, Hasan

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Ekonomisi ve Planlaması Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Gökmen DAĞLI

Haziran 2012

Bu tezin amacı KKTC’de ortaöğretim okullarında öğrenci güvenliğinin okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve velilerin görüşleri doğrultusunda karşılaştırmalı olarak ele alınmasıdır. Alanyazında sırasıyla “okul güvenliği”, “ilkyardım”, “doğal afetler”, “meteorolojik olaylar” ve “trafik” konuları üzerinde durulmuştur.

Araştırmada hem nicel hem de nitel veriler toplanmış ve araştırma deseni “içerik analizi” ve “genel tarama modeli” olarak belirlenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Çalışma grubunu belirlemek için, olasılık temelli örnekleme yöntemlerinden, seçkisiz örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Araştırmaya 26 yönetici, 30 öğretmen ve 27 veli olmak üzere toplam 83 katılımcı dahil edilmiştir. Verilerin toplanmasında uygulanan görüşme formunda öğrenci güvenliğini etkileyen etkenler dikkate alınarak görüşme soruları hazırlanmıştır. Yönetici, öğretmen ve velilere aynı sorular yöneltilmiştir. Katılımcıların bazılarıyla araştırmacı bizzat görüşmüş ve mülakat yoluyla sorulara cevaplar alınmıştır. Katılımcıların bazıları ise soruları kendileri yazarak cevaplamayı tercih etmişlerdir.

Araştırmanın bulguları aşağıda özetlenmiştir:

Katılımcı grubun içerisinde erkek katılımcıların sayısı daha fazladır. En çok katılımcının olduğu yaş grubu 41-45 yaş aralığıdır. Katılımcılar, görüşme sorularında

belirtilen, okul ve öğrenci güvenliği için alınması gereken önlemlere okullarında ihtiyaç olduğunu yüksek oranlarda belirtmişlerdir. Katılımcıların en az ihtiyaç duyulduğunu ifade ettikleri önlem, öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları önlemidir. Veliler, araştırmanın kapsamı içerisinde yer alan, okul ve öğrenci güvenliği için alınması gereken önlemlerle ilgili en yüksek oranda bilgi sahibi olmayan katılımcı grubunu oluşturmaktadır.

Katılımcıların çoğunluğuna göre, öğrenci güvenliği için, okullarda büyük ölçüde bakım ve onarıma ihtiyaç duyulmaktadır. Doğal afetlere karşı ise, kayda değer bir önlem alınmamıştır. Katılımcıların yarısına göre ise okul dışından gelebilecek tehlikelere karşı alınan önlemler, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engellemek için yapılan çalışmalar, spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için alınan tedbirler, veli ve öğrencilerin okul güvenliği ile ilgili bilgilendirilme faaliyetleri yetersiz görülmektedir. Okul gezilerinde kullanılan araçların özelliklerine ve resmi kontrollerinin yapılmış olmasına dikkat edilmekle birlikte araçlar çok eski ve yetersizdir.

Katılımcıların çoğuna göre; okullarda ilkyardım konusunda seminere, sağlık personeline ve revire ihtiyaç duyulmaktadır. Okul giriş ve çıkışlarını kontrol altına almak için bekçiye ihtiyaç duyulmaktadır. Zorunlu tamiratlar hem okul zamanı hem de öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapılmaktadır. Yönetici ve öğretmenlerin öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları konusunda gayet bilinçli oldukları ifade edilmektedir. Okul güvenliğinde güvenlik kamerasının kurulması ve kayıtlarının tutulması, okul ve çevresinde meydana gelen olayları aydınlatması ve güvenliği artırması bakımından faydalı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: KKTC, Eğitim Yönetimi, Okul Güvenliği, Ortaöğretim

ABSTRACT

HIGH SCHOOL STUDENT SAFETY OF SCHOOL ADMINISTRATORS, TEACHERS AND PARENT COMPARATIVE CASE STUDY OF OPINIONS

YAZICI, Hasan

MA Thesis, Department of Educational Administration, Supervision and Planning

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Gökmen DAĞLI

June, 2012

The purpose of this thesis is the safety of students in secondary schools in the TRNC school administrators, teachers and parents have been taken in accordance with the opinion in comparison. These are "school security", "first aid", "natural disasters", "meteorological events" and "traffic" have been emphasized.

Research, both quantitative and qualitative data were collected and the research design "content analysis" and "general screening model", respectively. Interviews were used in qualitative research methods. The working group to determine the probability-based sampling methods, applied the method of random sampling. 26 research managers, a total of 83 participants, including 30 teachers and 27 parents were included. Interviews to collect the data in the form of the interview questions were prepared by taking into consideration the factors that affect student safety. Administrators, teachers and parents asked the same questions. Participants' answers to questions through interviews with some of the researchers and were interviewed in person. Some respondents preferred to answer the questions by typing them.

The research findings are summarized below:

Participants in the group there are more male participants. The age group 41-45 years is the range of most participants. The participants, interview questions, indicated measures to be taken for the safety of schools and students reported high rates of school is needed. Participants expressed the need for measures at least, the students measure to be exposed to physical punishment. Parents are included in the

scope of the research school and student safety on the measures to be taken to represent the group of participants are not familiar with the highest rate.

According to the majority of the participants, for the safety of students, schools greatly needed maintenance and repair. Against natural disasters is a significant measure taken. Than half of the participants of the measures taken against dangers that may come from outside the school, students' efforts to prevent the use of brute force against each other, gymnasium, laboratories and workshops, the measures taken for the safety of students, parents and students informed about school safety activities are insufficient. Official controls on school trips and made sure that the characteristics of the vehicles used vehicles Although it is very old and inadequate.

According to most participants, the seminar on first aid in schools, health care personnel are needed, and the infirmary. The school guards are needed to take control of inputs and outputs. Required repairs are made and when there is school time and school students. To be exposed to physical punishment of students, administrators and teachers are very conscious that they are. The establishment of security, security cameras and keeping records of the school, events that occur in and around the school would be beneficial in terms of lighting and security increase.

Key words: TRNC, Educational Administration, School Safety and Secondary Education.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KAPAK.....	ii
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem	1
1.2. Amaç	2
1.3. Önem	4
1.4. Sayıtlar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar.....	5
1.7. Kısaltmalar	7

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Okul Güvenliğinin Kapsam ve Boyutları.....	8
2.2. Okul Güvenliği Teorileri	8
2.2.1. Kontrol Teorisi.....	8
2.2.2. Okul İklimi Teorisi.....	9
2.2.3. Toplumsal Çözölme Teorisi.....	9

2.3. Okul Güvenliğinin Ölçülmesi.....	10
2.4. Okul Şiddet ve Nedenleri.....	12
2.5. Beden Eğitimi, Fen Bilgisi, İş-Teknik vb. Derslerde Öğrenci Güvenliğinin Sağlanması.....	14
2.6. Okul Güvenliğini Sağlama Aracı Olarak Kamera Sistemleri	15
2.7. İlk Yardım.....	16
2.7.1. İlk yardımın Tanımı.....	16
2.7.2. İlk yardımın Amacı.....	17
2.7.3. İlk yardımın Önemi.....	17
2.7.4. İlk yardım için Ecza Dolabında Bulundurulması Gerekenler.....	18
2.7.5. Burun ve Baş Kanamalarında İlk Yardım.....	18
2.7.6. Kulak Yolu Kanamalarında İlk Yardım.....	19
2.7.7. Kırık, Çıkık ve Burkulmalarda İlk Yardım.....	19
2.7.8. Yanıklarda İlk Yardım.....	20
2.7.9. Sıcak Çarpmalarında İlk Yardım	21
2.8. Başlıca Doğal Afetler.....	22
2.8.1. Doğal Afetin Tanımı	22
2.8.2. Depremler.....	22
2.8.2.1. Kıbrıs'ın Depremselliği	24
2.8.2.2. Değremden Korunma Önlemleri.....	28
2.8.2.3. Depremden Önce Alınması Gereken Önlemler	29
2.8.2.4. Deprem Anında Yapılması Gerekenler	29
2.8.2.5. Deprem Sonrasında Yapılacaklar	30
2.8.2.6. Çocuklar Depremden Nasıl Korunur?	31
2.8.3. Yangınlar.....	32
2.8.3.1. Yangının Tanımı.....	32
2.8.3.2. Yangın Tehlikesini Önlemenin Yolları.....	32
2.8.3.3. Okul, Otel Alışveriş Merkezi Gibi Topluma Açık Yapılarda Meydana Gelen Yangınlarda Hareket Tarzı	33
2.9. Bazı Meteorolojik Olaylar ve Korunma Yöntemleri	33
2.9.1. Zararlı Güneş Işınlardan Korunma	33

2.9.2. Şiddetli Yağış ve Selden Korunma	34
2.9.3. Yıldırımdan Korunma	34
2.9.4. Şiddetli Rüzgar ve Fırtınadan Korunma.....	35
2.10. Trafik	36
2.10.1. Yayaaların Dikkat Etmesi Gereken Kurallar	37
2.10.2. Sürücülerin Dikkat Etmesi Gereken Kurallar.....	37
2.10.3. Trafik Kazası Sonrası Alınması Gereken Önlemler	37
2.10.4. Okullarda, Okul Geçidi Görevlisi Uygulaması	38
2.10.5. Okullarda Karayolu Trafik Güvenliği Eğitimi	38

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	40
3.2. Evren.....	40
3.3. Çalışma Grubu.....	41
3.4. Veri Toplama Süreci.....	41
3.5. Verilerin Analizi.....	42

BÖLÜM IV

BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. Bulgular	44
4.2. Tartışma	88

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç.....	100
5.2. Öneriler	103
5.2.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler.....	103

5.2.2. İleriki Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	106
KAYNAKÇA.....	107
EKLER.....	113

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo No	Sayfa No
Tablo 1. Katılımcı Durumu.....	41
Tablo 2. Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı.....	44
Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	45
Tablo 4. Katılımcıların Görevlerine Göre Dağılımı.....	45
Tablo 5. Katılımcıların Görüşme Sorularında Belirtilen Önlemlere İhtiyaç Olup Olmadığı Şeklindeki İfadelerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları...	46
Tablo 6. Okul Binasında Doğal Afetlere Karşı Önlemler Alınması.....	53
Tablo 7. Okul Güvenliğinde Bekçi İhtiyacı.....	56
Tablo 8. Okul Giriş Çıkışlarının Kontrolünün Gerekliliği.....	58
Tablo 9. Öğrenciliği İçin Okul Dışından Gelebilecek Tehlikeler Karşısında Korunma Önlemlerinin Alınması.....	61
Tablo 10. Okul Bina İçi ve Çevresinde Yapılması Zorunlu Tamiratların Zamanlaması.....	65
Tablo 11. Spor Salonu, Laboratuvar ve Atölyelerde Öğrenci Güvenliği İçin Alınan Önlemler ve Önlemlerin Yetersizliği.....	68
Tablo 12. Öğrencilerin Birbirlerine Karşı Kaba Güç Kullanımını Engelleyici Önlemler.....	71
Tablo 13. Öğrencilerin Fiziksel Cezaya Maruz Bırakılmamaları İçin Önlemlerin Alınması ve Önlemlerin Yetersizliği.....	75
Tablo 14. İlk Yardım Malzemelerinin Yeterliliği.....	78
Tablo 15. Okul Gezilerinin Güvenli Taşıma Araçlarıyla Yapılması.....	81
Tablo 16. Öğrenci ve Velilerin Öğrenci Güvenliğini Sağlama Etkinliklerinden Haberdar Edilmesi Çalışmaları.....	84
Tablo 17. Okul Güvenliğinde Güvenlik Kamerasının Yararlı Olması.....	87

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No	Sayfa No
Şekil 1. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim Sistemi.....	6
Şekil 2. Kıbrıs Civarı Fay Hatları.....	24
Şekil 3. 1905-1996 Döneminde Kıbrıs'ın Bulunduğu Bölgede Meydana Gelen Depremlerin Odak Noktalarını Gösteren Harita.....	25
Şekil 4. 1896-2000 Yılları Arasında Kıbrıs'ta Meydana Gelen Yıkıcı Ve Tahrip Edici Depremler.....	26
Şekil 5. Baf'tan Gazimağusa'ya Kadar Uzanan Kıyı Şeridinin Depremden Etkilenme Riskinin En Üst Düzeyde Olduğunu Gösteren Kıbrıs Sismik Tehlike Haritaları.....	27
Şekil 6. Deprem İstasyonlarımız.....	27

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları, sayıltıları ve araştırma ile ilgili tanımlar tartışılmaktadır.

1.1. Problem

Okullarda öğrenmenin istenilen düzeyde gerçekleşmesi ve eğitimsel hedeflere ulaşılması için en temel koşullardan biri; öğrencilerin ve okul personelinin kendilerini güvende ve özgür hissettikleri bir eğitim ortamının sağlanmasıdır. Ancak bazen eğitim-öğretim için uygun ortamların oluşturulmasını engelleyen; öğrencilerden, öğretmenlerden, yöneticilerden, okul binalarından ya da okulun hizmet verdiği toplumdaki kaynaklanan sorunlar yaşanmaktadır (Özer & Dönmez, 2007).

Bir toplumun sahip olduğu güvenlik ve huzur ortamı, bünyesinde bulunan okulların da güvenli ve huzurlu olmalarına zemin hazırlar. Son yıllarda ülkemizde artan güvenlik sorununun (Uysal, 2004; mahkemeler.net), toplumun her alanını etkilediği gibi okullarımızda da etkili olması kaçınılmazdır. Bu nedenle artan güvenlik sorunlarının nedenleri araştırılmalı, sonuçları yeni araştırmalara ışık tutmalıdır.

Okul, eğitim sisteminde eğitimin üretildiği yerdir (Başaran, 2000). Çağdaş okul, en azından zorunlu eğitimi üstlenmiş, herkese yeteneğine göre öğretim veren, kamunun doğrudan yönettiği ya da denetlediği örgün eğitim kurumu olarak tanımlanabilir. Günümüzde ilk ve orta öğretim aşamalarında okul, küçüklerin ve gençlerin korunması işlevi ve yurttaşlık eğitimi de gitgide daha büyük ölçüde üstlenmektedir (AnaBritannica).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde öğrenciler günlerinin yaklaşık dörtte birini öğretmenleri ve arkadaşları ile birlikte okul ortamında geçirmektedirler.

Bir eğitim sisteminin amacına ulaşabilmesi, o eğitim sistemi içerisinde yer alan okulların amacına ulaşmasına bağlıdır. Bu amacın gerçekleşmesi için gerekli olan ön koşullardan birisi de özellikle öğrenciler için fiziksel ve psikolojik olarak güvenli bir okul ortamının oluşturulmasıdır. Güvenlik kaygısı, öğrencilerin

performansını düşürür (Bahar, 2009). Dolayısıyla, okul idaresi ve öğretmenler başta olmak üzere okul güvenliği konusunda toplumun tümünün sorumlulukları vardır.

Öğrencilerin okul içinde veya okul ile ilgili okul dışı çalışmaları sırasında çeşitli istenmeyen durumlar oluşabilir. Bu durumlar öğrencilerin eğitsel alanlarda maruz kalabileceği kazalar olduğu gibi, öğrenciler arasında ortaya çıkabilecek şiddet içerikli davranışlar da olabilir. Her iki durumda, öğrencilerin güvenliklerini tehdit etmektedir.

Her insanın en doğal hakkı güvenli bir ortam içinde yaşamını sürdürmektir. Maslow'un ihtiyaçlar piramidine göre de güvenlik her insanın en temel ihtiyacıdır. İnsanlar kendilerini güvende hissederse, diğer gereksinimlerini karşılamak için çalışabilirler (Koca, 2009; Kültür, 2006; AnaBritannica).

Okulların öğrenci sağlığı ve güvenliği ile ilgili uymaları gereken bazı zorunluluklar vardır. Bu zorunluluklar Milli Eğitim Yasası, Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tüzüğü, Zorunlu Taşımacılık Tüzüğü gibi çeşitli yasa ve tüzüklerle belirlenmiştir. Ancak bu yasa ve tüzükler tek başına yeterli olmayabilir. Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve velilerin öğrencilerin okul ortamlarında güvenliklerini sağlamak için üzerine düşen sorumluluklar vardır.

Ortaokul ve liselerde çalışan yöneticiler öğretmenler ve velilerin okul güvenliği hakkındaki görüşlerinin ortaya konulması ve bu konuda üzerlerine düşen görevlerin belirlenmesi esas alınmış ve konunun aydınlatılması amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı Kuzey Kıbrıs Eğitim Sistemi içinde yer alan ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenlerin, yöneticilerinin ve velilerin, öğrenci güvenliğinin önemi ve okullarında gerçekleşme derecesi ile ilgili görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda KKTC sınırları içerisinde görev yapan ortaokul ve lise öğretmenleri yöneticileri ve velilerin kendi okullarında öğrenim gören öğrencilerin güvenliklerinin sağlanması ile ilgili görüşlerine ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Okul binasında doğal afetlere karşı (sel, deprem, yangın vb.) önlemler alınmalı mıdır? Okulunuzda bu konuda tedbirlere ihtiyaç var mıdır? Varsa alınan tedbirler nelerdir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
2. Okulunuzda bekçiye ihtiyaç var mıdır? Olmalı mıdır? Neden olmalıdır? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
3. Okul giriş çıkışları kontrol edilmekte midir? Kontrol edilmesi gerekli midir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
4. Öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikelere (öğrencilerin dövülmesi, kaçırılması vb.) karşı korunması ihtiyacı var mıdır? Okulunuzda öğrencilerin bu tür olaylara karşı korunması için tedbirler alınmış mıdır? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
5. Okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratlar öğrencilerin okulda bulunmadığı zamanlarda mı yapılmalıdır? Okulunuzda bu tür durumlarda nasıl hareket edilmektedir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
6. Okulunuzda spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde (Fen Bilgisi ve Bilgisayar laboratuvarları ile Teknoloji Tasarım atölyesi vb.) öğrenci güvenliğini tehlikeye düşürebilecek durumlar ve yaralanmalara karşı önlemler alınmalı mıdır? Okulunuzda bu konuda alınan tedbirler var mıdır? Varsa bu tedbirler nelerdir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
7. Okul güvenliğinde öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanmalarını engelleyici önlemlere ihtiyaç var mıdır? Okulunuzda bu tür önlemler alınmış mıdır? Varsa alınan önlemler nelerdir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
8. Okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları için önlemler alınmalı mıdır? Okulunuzda alınan önlemler var mıdır? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
9. Okul güvenliğinde ilkyardım malzemelerine ihtiyaç var mıdır? Okulunuzda yeterince ilk yardım malzemesi bulunmakta mıdır? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
10. Okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılması bir zorunluluk mudur? Okulunuzun düzenlemiş olduğu gezilerde kullanılan araçların taşıdığı özelliklere dikkat edilmekte midir? Dikkat edilmekte ise araçların ne tür özellikleri taşıması istenmektedir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?

- 11.Okul güvenliğinde öğrenci ve veliler öğrencilerin güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmeli midir? Okulunuzda bu konuda yapılan çalışmalar var mıdır? Varsa nelerdir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
- 12.Güvenlik kamerası ve kayıtları okul güvenliği için kurulmalı mıdır? Yararı var mıdır? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?

1.3. Önem

Eğitim, insan hayatının en önemli süreçlerindendir. Ortaokul ve lise döneminde geçen altı yıllık süreç gelecekte insanın kişiliğini belirleyecek olan en önemli dönemler arasında yer alır. Öğrenciler kendilerini bu dönemlerde ne kadar güvende hissedersen, kendilerini eğitim-öğretime o derece adayabilirler. Bu nedenle velilere, okul yönetici ve öğretmenlerine okulları güvenli kılmak için önemli görevler düşmektedir.

Okul ortamının, güvenli ve huzurlu olmasını sağlayacak kişiler yöneticilerdir. Yöneticiler öğretmenler ve veliler arasında işbirliği ve uyum sağlanarak, öğrenciler için, güvenli ve huzurlu bir ortam sağlanmalıdır.

Bu araştırmanın sonuçları, velilerin, okul yönetici ve öğretmenlerinin öğrenci güvenliği hakkındaki görüşleri ile okullarındaki mevcut durumu ortaya çıkaracaktır. Araştırmanın sonuçları öğrencilere daha güvenli bir okul ortamı sağlayabilmek için kullanılabilir.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırma için seçilen çalışma grubunun evreni temsil edebilecek nitelik ve nicelikte olduğu kabul edilmektedir.
2. Araştırmaya katılan yönetici öğretmen ve veliler sorulan soruları samimi ve içten bir şekilde cevaplandırmıştır.
3. İlgili literatür taraması sonucu elde edilen bilgilerin yeterli olduğu düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan ortaokul ve liselerle sınırlıdır.

2. Bu araştırma 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan lise ve ortaokullarda görev yapan yönetici, öğretmen ve bu okul velilerinin görüşleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Metinde sık sık kullanılan, anlamının bilinmesi, okuyucuya 'uygun' bir bakış kazandıracak nitelikte görülen bazı terimler burada tanımlanmıştır (Karasar, 1994).

Şiddet: Sonucu yaralanma, ölüm, gelişimden yoksun kalma, psikolojik zararlar biten tehdit ya da güç kullanımıdır (Kütük, 2008).

Güvenlik: Güvenlik toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2012).

Okul: Okul her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yer olarak tanımlanmaktadır (TDK). Okul, hayata bilgili, eğitim yapmış kişiler olarak başlamamızı sağlayan kültür yuvasıdır (Baskan Lexikon).

Öğrenci ve Okul Güvenliği: Okul güvenliği ve öğrenci güvenliği kavramları iç içe geçmiş kavramlardır. Zaten okulun var olmasının temel sebebi öğrenciler ve onların eğitilmesidir. Bu yüzden okul güvenliği ve öğrenci güvenliği kavramı aynı anlamda kullanılacaktır.

Ortaöğretim: ilköğretime dayalı en az altı yıl süreli eğitimin tümünü kapsar. İlköğretime tamamlayan her öğrenci, ortaöğretime devam etme ve ortaöğretim olanaklarından ilgi ve yetenekleri ölçüsünde yararlanma hakkına sahiptir (www.edevlet.eu).

Lise: Lise ise 15-17 yaşları arasında çocukların devam ettiği eğitim kurumu türüdür (meb.net).

1.7. Kısaltmalar

KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
TDK	Türk Dil Kurumu
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
s.	Sayfa
çev.	Çeviren
vb.	Ve benzeri
vd.	ve diğerleri
vs.	ve saire
Edt.	Editör
akt.	Aktaran
SMS	Short Message Service/Kısa İleti Hizmeti
cm3	Santimetreküp
MÖ	Milattan önce
MS	Milattan sonra
TV	Televizyon

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Okul Güvenliğinin Kapsamı ve Boyutları

Yaman ve Ayar (2009) Schneider, Walker ve Sprague'den yaptıkları alıntıya göre okul güvenliğinin dört temel boyutta incelenebileceğini ve bunların, okul ve çevresinin güvenliği (bina güvenliği, bahçe/çevre güvenliği ve alt yapı ihtiyaçları); öğrenci güvenliği (başarıya odaklılık, planlı yaşam, özdenetime sahibi olma, değerlere sahip olma); aile güvenliği (aile içi güven, aile içi şiddetin önlenmesi, ebeveyn eğitimi) toplum güvenliği (medya ve eğitim, okul-çevre işbirliği, okulların toplum tarafından desteklenmesi gibi) alt başlıklarından oluştuğunu belirtmektedirler.

Öğrencinin evinden okula, okuldan da tekrar evine dönüşüne kadar geçirdiği tüm aşamalar okul güvenliği kapsamında değerlendirilir. Taşınmalı eğitim yapılan okullarda okul güvenliği daha da büyük önem arz etmektedir. Mekan açısından okul güvenliği; okul ile ev arasındaki güvenliği, okul içindeki güvenliği ve sınıftaki güvenliği kapsamaktadır.

Güvenliğin alanı ile ilgili okul güvenliği ise, arkadaşlarından gelecek şiddet olaylarına karşı güvenlik, öğretmenlerin fiziksel şiddetine maruz kalma konusundaki güvenlik, tabii afetlere karşı güvenlik, sağlık ve temizliğe ilişkin güvenlik, cinsel istismara karşı güvenlik, psikolojik ve duygusal güvenlik ve siyasî görüş konularındaki güvenlik boyutlarını içermektedir (Işık, 2004).

2.2. Okul Güvenliği Teorileri

Okul güvenliğiyle ilgili yapılan çalışmalarda göz önünde bulundurulması gereken ve her biri okul güvenliğine ilişkin farklı açıklamalarda bulunan üç teori ön plana çıkmaktadır. Bu teoriler; kontrol teorisi, okul iklimi teorisi ve sosyal çözülme teorisidir (Işık, 2004).

2.2.1. Kontrol Teorisi

Kontrol teorisine göre, toplumsal ve kültürel etkililiğin zayıflığı okullardaki şiddet olaylarının temelini oluşturmaktadır. Aile içinde ve okulda toplumsal

değerlerin çocuklara yeterince aktarılamaması okuldaki şiddet olaylarının en önemli nedenlerindendir. Kontrol teorisine göre güvenli okul ancak; geleneksel hedeflere bağlılık, başkalarının haklarına saygı, sosyal etkinliklere katılım ve toplumsal normlara inanma koşullarının sağlanmasıyla gerçekleşebilir. Bu teoriye göre toplumsal kontrolü sağlamaya yönelik en önemli araç okuldur. Bu nedenle okullarda öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkaracak etkinliklere yer verilmelidir. Yetenekleri ortaya çıkarılmayan öğrenciler başarısız olabilirler. Ve bu durum onların okula karşı yabancılaşmalarına neden olabilir (Işık, 2004).

2.2.2. Okul İklimi Teorisi

Okul iklimi teorisi sağlıklı ve açık bir iklime sahip olan okulun güvenliğinin de olumlu olacağını ileri sürer. Okul ne kadar sağlıklı ve açık bir iklime sahipse o derece güvenli bir okuldur. Bir okulda olumsuz bir iklimin var olması, o okulun güvenliğini zayıflatacaktır. Bu teoriye göre öğrenci davranışlarını belirleyen en önemli unsur okul iklimidir (Işık, 2004).

2.2.3. Toplumsal Çözülme Teorisi

Okulu toplumun aynası olarak gören toplumsal çözülme teorisi okulun daha güvenli olması için öncelikle toplum ve ailenin güvenli olması gerektiğini ileri sürer. Buna göre okul sınırları içerisinde işlenen suç ve şiddet olayları okulun da içerisinde yer aldığı çevrenin etkisinden kaynaklanmaktadır. Okul, toplumun bir parçası olduğundan okul güvenliği, toplumun güvenliğinden bağımsız olarak değerlendirilemez. Okulda görülen her türlü olumsuzluk, okulun içerisinde bulunduğu çevrenin bir yansımasıdır. Suç oranı yüksek olan bir toplumda, okuldaki suç oranı da yüksek olacaktır (Kütük, 2008).

“Çocuk doğal olarak iyiydi ve her türlü yetişkin telkininden uzakta, özgürlük içinde bırakılırsa, doğal yetenekleri çerçevesinde tam olarak gelişir.” diyen İngiliz pedagog Neill A.S. (1960/1990), ‘nedir bir çocuğu sinirli yapan?’ sorusuna ‘pek çok olayda anne ve babanın birbirlerini sevmemeleridir. Sinirli çocuk saygı ister ve evinde sevgi yoktur’ cevabını verir.

Okulun güvenli bir yer yapılabilmesi için toplumun ve ailenin güvenli yapılması önkoşuldur. Öğrenci aile ve çevresinde geçirdiği zamanının daha azını

okulda geçirmektedir. Aile ve arkadaş çevresinden edindiği tecrübe ve davranışlar öğrencinin okuldaki yaşantısına etki edecektir.

Genel olarak okul güvenliği sorununun çözümünü amaçlayan iki yaklaşımdan söz edilebilir: Okul iklimi-kültürü yaklaşımı ve polis modeli yaklaşımı (Dönmez ve Güven, 2001; Dönmez ve Özer, 2009). Okul iklimi-kültürü yaklaşımına göre, okul güvenliği sorunun çözümünde okul iklimi ve kültürü üzerinde durulmalıdır. Çünkü okul güvenliği öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin bireysel özellikleri ile ilgili bir sorundur. (Dönmez, 2001; Özer ve Dönmez, 2009). Polis modeli yaklaşımına göre ise gelişmiş teknolojik imkanlardan faydalanarak, sorunların kısa sürede öğrenilmesi ve müdahale edilmesi düşüncesi hakimdir (Dönmez ve Güven, 2001). Hem uluslararası hem de ulusal düzeyde yaşanan ve giderek artan güvenlik sorunları nedeni ile okullarda güvenlik teknolojilerinin yoğun biçimde kullanıldığı bazı uygulamalar ortaya çıkmıştır (Dönmez & Özer, 2010).

Kütük (2008), Verdugo ve Schneider'den okul güvenliği ile ilgili bir çok yaklaşımı inceledikten sonra en iyi yaklaşımlar olarak nitelendirdikleri iki çalışmada karar kıldıklarını aktarmaktadır. Kütük (2008), Verdugo ve Schneider bu iki yaklaşımı birleştirerek bir sentez oluşturma çabaları sonucunda ortaya çıkan stratejinin temel bileşenlerini ise şu şekilde ifade ettiklerini aktarmaktadır: Şiddete karşı kapsamlı yaklaşımlar, sosyal beceri eğitimi, olumlu bir okul iklimi, personel gelişimi, aile ve toplum katılımı, kültürel duyarlılık projeleri.

2.3. Okul Güvenliğinin Ölçülmesi

Okul güvenliğinin birçok boyutu vardır. Bu nedenle, bir okulun güvenliğinin ölçülmesi kolayca yapılabilecek bir iş değildir. Okulun güvenli olma düzeyinin ölçülmesi okulda uygulanmakta olan eğitim ve öğretimin kalitesini arttırmaya yardımcı eder (Işık, 2004).

Güvenli okulların belirli niteliklere sahip olduklarını vurgulayan Işık (2004), bu nitelikleri şöyle sıralamaktadır: 1.Okulda güçlü bir liderlik, kendini işine adanmış öğretmen kadrosu, üst düzeyde veli ve toplumsal katılım ve programların seçilmesinde öğrencilerin görüşlerinin dikkate alınması söz konusudur. 2. Okulun fiziksel düzeni güvenlidir. 3. Okul güvenliğini devam ettirmeye ve önlemeye yönelik politikalar tutarlı ve devamlı olarak uygulanmaktadır. 4. Okul güvenliğine ilişkin

önleyici programlar öğrenci özellikleri dikkate alınarak belirlenmektedir. 5. Okul güvenliğine ilişkin önlem ve politikalar gözlenebilir yaklaşımlara dayanmaktadır. 6. Öğretmen ve diğer çalışanlar okul güvenliğine ilişkin programları uygulama konusunda sürekli eğitilmekte ve desteklenmektedir. 7. Okul güvenliğine ilişkin önlemler ve programlar sürekli gözlemlenmekte ve değerlendirilmektedir.

Okul yöneticileri güvenli bir okul ortamı oluşturmak için bu konulardaki eksikliklerini giderecek önlemleri düşünmelidirler. Çelik (2007), Pollack ve Sundermann'dan güvenli okul ortamı oluşturmak için gerekli olan bileşenleri şu şekilde aktarmaktadır: 1.Okul ölçeğinde önleme ve müdahale stratejileri yaratmak, 2.Acil durum müdahale planlamasını geliştirmek, 3.Okul politikaları geliştirmek ve yasal zorunlulukları anlamak, 4.Olumlu bir okul atmosferi ve kültürü yaratmak, 5.Sürekli olarak personel gelişimini sürdürmek, 6.Kaliteli tesisler ve teknoloji kullanmak, 7.Güvenlik kuvvetleri ile işbirliğini sağlamak, 8.Akıl sağlığı/sosyal hizmetlerle kurumsal ilişkiler kurmak, 9.Aile ve toplumun ilgisini özendirmek, 10.Kaynak elde etmek ve kaynaklardan faydalanmak.

Literatürde okulun güvenliğinin ne düzeyde sağlandığının ölçülmesi ile ilgili olarak beş farklı standarttan bahsedilmektedir. Bunlar: 1.Öğrencilerin okul güvenliği ile ilgili karşılaşmış oldukları olaylara ilişkin olarak verdiği bilgiler (Anketlere verilen cevaplar gibi. Örneğin; okulda son bir ay içinde bıçak taşıyan öğrenci biliyor musun?). Bu tür okul güvenliğine ilişkin bilgileri edinmeye yönelik soruların cevapları, çoğunlukla evet hayır şeklindedir. 2. Öğrencilerin ve öğretmenlerin okul güvenliğiyle ilgili görüş ve düşünceleri (Okulu ne derece güvenli buluyorsun? Sorusuna verilen cevap). Öğrenci görüş ve düşüncelerine ilişkin bulgular ise genellikle Likert tipi anketlerle elde edilir. 3. Okul güvenliği ile ilgili istatistikler (bir yıldaki rapor edilmiş olay sayısı gibi). Okulda okul güvenliğine ilişkin okul yönetimi ve diğerleri (polis) tarafından tutulan raporlar bu gruba girmektedir. 4. Okul disiplin verileri (okuldan uzaklaştırma, kayıt silme cezası gibi). Öğrencilerin okul içinde ve dışında karışmış oldukları disiplin olaylarına ilişkin veriler okul güvenliğini ölçmeye ilişkin önemli bir göstergedir. 5. Öğrencilerin kendilerini tehdit edici olaylara ilişkin şikayetleri ve beyanları da okul güvenliğini ölçmede kullanılabilecek standartlardan biridir (O'Reilly ve Verdugo'dan akt. Işık, 2004).

2.4. Okulda Şiddet ve Nedenleri

Okulda şiddet, öğrenciler arasında önceden planlanmamış olsa da küçük saldırganca davranışlardan, tehlikeli şiddet eylemlerine dönüşebileceği gibi (Holmes ve Holmes 2004 akt. Kütük 2008), suç olan hareketleri ve saldırganlığı içine alan, okul iklimine zarar veren, gelişim ve öğrenmeyi de olumsuz etkileyen çok yönlü bir durum olarak görülebilir (Furlong ve Morrison'dan akt. Uzbaş, 2009). Bu yazarlara göre okulda şiddet, okula ait tüm alanlarda meydana gelebilir

Şiddet sözcüğü, aşırı duygu durumunu, bir olgunun yoğunluğunu, sertliğini, kaba ve sert davranışı nitelendirir. Saldırgan davranışlar, kaba kuvvet, beden gücünün kötüye kullanılması, yakan, yıkan, yok eden eylemler şiddetin kapsamındadır. İnsanda saldırgan davranışlar kalıplaşmış olup, kızgınlık ve öfke durumunu dışa yansıtan yüz ifadelerinden ya da bir sözcükten, doğayı, canlıyı yakan, yıkan, yok eden şiddet eylemlerine kadar yayılabilir (Köknel, 1996:20).

“Wanat’a göre; okul güvenliği öğrencilerin ve öğretmenlerin kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissetmeleridir.” (Wanat’dan akt. Dönmez, 2001)

“Dunn’a göre okul güvenliği, öğrencilerin kendilerini özgürce ifade edebilmeleri, öğrenmek için çalışırken öğretmenlerin ve diğer görevlilerin kendilerine yardımcı olmaları, kendilerini tehlikeden ve korkudan uzak, güvende hissetmeleridir.” (Dönmez’den akt. Bektaş 2007).

Öğrencilerin kendilerinden, diğer öğrencilerden ya da çevreden kaynaklanan şiddet, saldırganlık, alkol, uyuşturucu, cinsel taciz gibi istenmeyen davranışlara karşı korunmaları, trafik, yangın, sel, deprem gibi olaylara karşı can güvenliklerinin en üst düzeyde sağlanması okulun ve dolayısıyla okul yöneticilerinin en önemli görevlerinden biridir (Dönmez, 2001).

“O’Relly ve Verdugo’ ya göre okulla ilgili hiçbir faktör öğrencilerin şiddete ya da suça yönelik davranışlar sergilemesine neden olamaz.” (O’Relly ve Verdugo’dan akt. Kütük, 2008:10)

Bu yaklaşımı savunan araştırmacılar öğrencilerin okuldaki şiddet içerikli davranışları okulun içinde bulunduğu çevre ve toplumdan getirdiklerini öne sürerler (Elliott, Hamburg ve Williams 1998; Reiss ve Roth 1993’ten akt. Kütük, 2008). Yüksek suç oranı ve yoksulluk gibi yerel çevre koşulları, okul şiddetinin en önemli

belirleyicilerindendir. Bu nedenle şiddete en fazla maruz kalma, ikamet edilen ya da okulun içinde bulunduğu çevrede, okul sınırları içerisinde olduğundan daha fazla gerçekleşmektedir (Lorion,1998'den akt. Kütük, 2008). Kitsantas ve ark. (2004) yaptıkları araştırmada öğrencilerin okul güvenliği algılarının en güçlü belirleyicilerinin, okulun içinde bulunduğu çevre ve toplumun güvenliği ve okul iklimi olduğunu bulmuşlardır (Kitsantas ve ark. 2004'ten akt. Kütük, 2008).

Öğrencilerin okul güvenliği algıları üzerindeki en zayıf belirleyici ise güvenliği arttırmak amacıyla okul içinde alınan önlemler olmuştur. Laub ve Lauritsen (1998) de okulların içinde bulundukları toplumdan miras kalan zorluk ve problemlerle mücadele etmek zorunda olduklarını belirterek, okuldaki suç oranının toplumdaki suç düzeyinin bir yansıması olduğunu öne sürerler (Laub ve Lauritsen'den akt. Kütük, 2008).

Okul şiddetinin büyük oranda çevresel ve ailevi faktörlere bağlı olduğunu savunan bu yazarlar, buna rağmen çevresel özelliklerin okul karakteristikleri üzerindeki etkilerini azaltmanın zor olmakla beraber imkansız olmadığını da ifade etmektedirler (Flannery, Wester ve Singer, 2004'ten akt. Kütük, 2008).

Işık (2004), okul güvenliğini olumsuz yönde etkileyen faktörleri şöyle açıklamaktadır: Etkisiz öğretimin neden olduğu öğrenci başarısızlığı, okul yönetiminin tutarsız ve cezalandırıcı uygulamaları, öğretim olanaklarının yetersizliği ve öğrencinin kendini kontrol etmesine yönelik olanakların yokluğu, istenen davranışlara yönelik olarak açık olmayan beklentiler, kuralların uygulanmasına gerekli hassasiyetin gösterilmemesi, öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun olarak öğretimin bireyselleştirilememesi, kuralların açık, adil ve tutarlı olmaması, öğretmen ve yöneticilerin kuralları yeterince kavrayamamış olması, yanlış davranışların görmezden gelinmesi, öğrencilerin kuralların meşru olduğuna inanmamaları, okulun büyüklüğü, öğretmen yönetici iş birliğinin zayıflığı, yöneticinin pasifliği, cezalandırıcı öğretmen davranışları.

Çocuklar, davranış, tutum ve değerler açısından anlamlı buldukları diğer insanların davranış ve tepkilerini örnek alıp, taklit ederler. Buna model alma denir. İnsanlar öğrenmelerini büyük ölçüde başkalarını gözleyerek ve kalıp davranışlar depolayarak oluştururlar. Şiddet içeren davranışları sergileme ile model alma arasındaki ilişkiyi şöyle açıklayabiliriz: Kişi, geçmişte şahit olduğu şiddet içeren bir

olayla ilişkilendirdiği bir uyarıcıyla tekrar karşılaştığında, geçmiş yaşantısında kayıtlı bulunan saldırganlığa ilişkin zihnindeki kalıplaşmış olan tepkileri harekete geçirecek ve bu durumda, şiddet içerikli davranışlar sergileme olasılığı artacaktır (Çınar, 2007).

Çınar'ın sunduğu bilgileri doğrulayan bir araştırma da Türk Eğitim-Sen Genel Merkezi'nin Türkiye'de okullarda güvenlik sorunu ve çeteleşmeyi mercek altına almak amacıyla yaptığı anket çalışmasıdır. Anket; 10 ilde ve 63 ilçede ortaöğretim kurumlarının 9, 10 ve 11. sınıfında okuyan 780 öğrenci üzerinde gerçekleştirildi. Anket sonuçlarına göre; şiddete başvuran öğrencilerin yüzde 68,2'sinin okulda televizyon dizileri karakterlerine özenen ve onlar gibi davranan öğrenciler olduğu ortaya çıkmıştır (turkegitimsen.org, 2012)

2.5. Beden Eğitimi, Fen Bilgisi, İş-Teknik vb. Derslerde Öğrenci Güvenliğinin Sağlanması

Özellikle laboratuvar çalışmalarını gerektiren dersler ile beden eğitimi, iş-teknik vb. derslerde öğrenci güvenliğini sağlama görevi, okul müdürü ve yardımcıları, nöbetçi öğretmenler ve ders öğretmenlerince yerine getirilir. Ders öğretmenleri; dersin işlenişi sırasında oluşabilecek tehlikelere karşı öğrencilerinin güvenliğini sağlamakla yükümlüdürler. (Hamurcu, 1998).

Laboratuvardaki malzemelerin sayımı sene başında yapılır. Dersini laboratuvarda yapacak olan fen ve teknoloji, fizik, kimya, bilgisayar gibi ders öğretmenlerine malzemeler zimmetle teslim edilir. Laboratuvar kullanım planı yapılır. Araç gereçler özel dolaplarına yerleştirilir. Dolaplarda bulunan malzemelerin listesi hazırlanır ve dolaplara asılır. Eksilen veya tükenen malzemeler okul yönetimine bildirilir. Okul yönetimi Eğitim Bakanlığı kanalıyla veya kendi imkanlarıyla bulmaya veya satın almaya çalışır (Şişman, 2010; Yenice & Aktamış, 2004).

Fen bilgisi dersi; öğrencide bilimsel düşünme becerisini geliştirmede etkili olan dersler arasında yer almaktadır. Bu dersin öğretimi sırasında laboratuvar çalışmalarının bulunması, dersin amaçlarına ulaşmasında gerekli görülmektedir. Laboratuvar çalışmaları ise içerebileceği çeşitli tehlikeler açısından dikkatle planlanması, düzenlenmesi gereken uygulamalardır. Öğretim sürecinde, fen bilgisi öğretmeni laboratuvarda çeşitli deneyleri gerçekleştirirken, gerekli önlemleri bilmek

ve almak durumundadır. Bu nedenle öğrencilere laboratuvar çalışması yaptıran öğretmenlerin, şu konularda güvenlik kontrol listesi oluşturmaları tavsiye edilmektedir: 1.Yaralanmalarda ilkyardım yapabilmek için ilkyardım malzemeleri, 2.Yangın çıkışları, yangın söndürücülerin kontrolü ve yangın talimatları ile ilgili önlemler, 3.Öğrencilerin el yıkaması için musluk sistemleri, 4.Elektik donanımı (sigorta, kablolar, toprak hattı, yalıtım, uygun voltaj, priz ve düğmelerin güvenliği vb.), 5.Havalandırma ve aydınlatma (havalandırma yeterliliği, baca sistemi, ısıtılma düzeyi, duvarların rengi vb.), 6.Gaz tesisatı (tesisatta kaçaklara karşı önlem, yanıcı maddelere dikkat vb.), 7.Düşme, devrilme ve yanma tehlikelerini önleyici, kolay temizlenebilir nitelikte oturma yerleri ve masalar, 8.Pürüzlü, kaygan ve yanıcı olmayan kolay temizlenebilir bir zemin, 9.Kimyasal maddelerin güvenli depolanması, kilitlenmesi, etiketlenmesi ve üzerlerine uyarılar yazılması için sağlam monte edilmiş raflar ve dolaplar, 10.Kimyasal-biyolojik atıklar için ayrılmış, ağzı kapaklı ve yeterli büyüklükte çöp kutuları, 11.Deney hayvanlarının temiz ve sağlıklı koşullarda barındırılması, aşılanması, yiyecek ve içeceklerinin temini, 12.Kültür ortamları (mikroorganizmalar hastalık yapmayanlardan seçilmeli ve kültürler etiketlenmeli, 13.Koruyucu temizleyici malzemeler (koruyucu eldiven, gözlük vb. ile özel temizleme malzemelerinin, sterilizasyon koşullarının sağlanması), 14.Laboratuvarın genel kullanım esasları (laboratuvarı kullanan kişilerin eğitilmesi, öğrencilerin bilgilendirilmesi ve temizliği yapan kişinin güvenlik kurallarına uyumu vb.) (Hamurcu, 1998; Özmen & Yiğit, 2006).

Yukarıdaki liste genel başlıkları içermektedir. Her okulun fen bilgisi öğretmenleri bu listeyi daha da ayrıntılı hale getirerek, zümre toplantılarında tartışarak, uygulanmasını sağlamalıdır. Okul yönetimi de güvenlik ilkelerinin uygulanmasında yardımcı olmalı ve uygulamaları denetlemelidir.

2.6. Okul Güvenliğini Sağlama Aracı Olarak Kamera Sistemleri

Kameralar, günümüzde özel okullar başta olmak üzere eğitim kurumlarında güvenlik amacıyla kullanılmaktadır. Uygun ve yerinde kullanıldığında, okulda yaşanabilecek güvenlik sorunlarının azaltılması ya da yaşanan olaylara en kısa sürede müdahale edilmesi açısından fayda sağlayabilir.

Ancak okuldaki kamera sistemleri çocuklar üzerinde bir güvensizlik duygusu oluşturabilir. Öğrencinin, kamera önünde sergilediği davranışı ile diğer ortamlardaki davranışı arasında farklar oluşabilmektedir. Sınıfa kamera konulması, öğrencinin gerçek kişiliğini yansıtmasını engellemektedir. Velilerin de istekleri doğrultusunda kameralı sisteme geçen okullar bu kameraları okul giriş çıkışlarına ve koridorlarına yerleştirmektedir. Okullarda güvenlik kamera sisteminin kullanımını, yaşanan tüm güvenlik problemlerinin çözümü olarak görmek doğru olmayabilir. Okulun fiziksel yapısı ve güvenliği göz ardı edilmemelidir. Okul tuvaletleri, merdivenler, sınıflar, koridorlar, okul araç gereçleri güvenlik açısından sık sık kontrol edilmelidir. Bu araçların nasıl daha verimli kullanılabileceği uygulamalı olarak anlatılmalı, öğrencilerin bilgi ve beklentileri de dikkate alınmalıdır (www.yeniasya.com.tr).

Okulda güvenliğin sağlanması çok boyutlu bir sorundur. Okul binasının öncelikle fiziksel güvenlik açısından sorun oluşturan yerlerinde gerekli önlemler alınmalıdır. Bu amaçla her okul kendi koşulları çerçevesinde çağdaş güvenlik teknolojilerinden yararlanmalıdır (Özer ve Dönmez, 2007).

Ancak güvenlik amaçlı bu teknolojilerden yararlanırken, okul ikliminin zarar görmemesine dikkat edilmeli ve öğrenciler üzerinde oluşturabileceği etkiler göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca kullanılacak olan araçların, satın alınmadan önce teknik özellikleri, maliyeti, sağlamlığı ve servis imkanları göz önünde bulundurulmalıdır.

2.7. İlk Yardım

2.7.1. İlk Yardımın Tanımı

Aydemir ve diğerleri (2004) ilkyardıma, yaşamı tehdit eden acil durumlarda, orada bulunan kişi veya kişiler tarafından eldeki olanaklarla gerçekleştirilen hayat kurtarıcı girişimler olarak tanımlamaktadır.

Herhangi bir kaza ya da yaşamı tehlikeye düşüren durumlarda sağlık görevlilerinin yardımı sağlanıncaya kadar hayatın kurtarılması ya da durumun daha kötüye gitmesini önleyebilmek amacıyla ilaçsız olarak, mevcut malzemelerle yapılan uygulamalara ilkyardım denir (Akyıldız, 2000; İnan H.F. ve diğer. 2007; Güngör, 1992; Güler & Bilir, 1994).

Okulda sık sık karşılaşılabilecek kaza, yaralanma, bazı hastalık atakları gibi acil durumlarda kullanılmak üzere eksiksiz ve çalışır malzemelerle donatılmış olan bir acil durum dolabı veya çantasını hazır bulundurmalıdır. Bir grup öğrenci ve personel -ya da öğrenci ve personelin tamamı- ilk yardım konularında eğitilmelidir (Aksayan'dan akt. Çakır, 2005).

2.7.2. İlk yardımın Amacı

İlk yardımın amacı, yaralı veya hastayı tehlikeli durumdan kurtarmak ve daha kötüye gitmesine engel olmaktır. Ayrıca yaralı ve hastayı daha az tehlikeli duruma getirmek, iyileşmesini kolaylaştırmak, en kısa sürede sağlık personelinin ve gerekli araç-gereçlerin bulunduğu kuruluşa ulaştırmak da ilk yardımın amaçları arasında yer almaktadır (Akyıldız, 2000).

2.7.3. İlk yardımın Önemi

İnsan, hayatı boyunca ilk yardımı gerektiren pek çok durumla karşılaşabilir.

İlk yardımı gerektiren değişik yaralanmaların başında %30 oranıyla trafik kazaları gelmektedir. İkinci sırada ise %20 ile tarım alanındaki kazalar ve özellikle fosforlu tarım ilaçlarından ileri gelen zehirlenmeler ve aynı oranda ev kazaları yer almaktadır. Spor kazaları ise %10 oranındadır (Güngör, 1992).

Okul çağı çocukları; bedensel faaliyetlerin artması, tedbirli olmama, okula gidiş gelişte trafik sorunu ile karşılaşma gibi nedenlerle sıkça kazalara maruz kalmaktadırlar. Okul çağı çocuklarında en sık görülen hastalık ve ölüm nedenlerinin başında kazalar, kazaların başında da trafik kazaları gelmektedir (Bilgel, 1997).

İlk yardım, tıbbi tedavinin doktor tarafından uygulanmasından önce hastanın bulunduğu durumdan daha da kötü duruma geçmemesi için büyük önem taşır. Kazalar gibi hayati tehlike doğuran durumlar her zaman her yerde karşılaşılabılır sorunlardır. Bu nedenle toplumun bütün kesimlerinin temel ilk yardım bilgi ve becerilerini kazanması gerekir (Akyıldız, 2000).

2.7.4. İlk Yardım İçin Ecza Dolabında Bulundurulması Gerekenler

Bir kaza sırasında, doktor müdahalesine kadar, kazanın meydana getirdiği zararı en aza indirmek veya gecikme sonucu ortaya çıkabilecek tehlikeleri önlemek için yapılabilecek ilk müdahaleler büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle ilk yardım esnasında kullanılacak ecza dolaplarının kazazedeler için hazırlıklı tutulması gerekmektedir.

İlk yardım sırasında kullanılmak üzere ecza dolabında bulundurulması gerekenler şöyle sıralamak mümkündür; 100 cm³.lük bir şişede amonyak, 200 cm³.lük bir şişede hintyağı, antiseptik madde olarak 200 cm³.lük bir şişede karbonat veya karbonatlı su, kusturucu olarak 200 cm³.lük bir şişede ipeka şurubu, dezenfektan olarak, 100 cm³.lük bir şişede tentürdiyot, yarayı soğuk veya sıcak tutmak için lastik torba, göze kulağa veya nefes yoluna kaçmış cisimleri görebilmek için el feneri, ölçekli cam kap, çeşitli yara ve yanık merhemleri, damlalık, vücut ateşini ölçmek için derece, bir kutu aspirin, ateş düşürücü şurup veya fitiller, ağrı kesici ilaç, makas, değişik büyüklükte üç adet pens, bir kutu çengelli iğne, değişik ebatlarda hazır gaz ve sargı bezleri, değişik ebatlarda yara bantları (Saygılı, 1997).

2.7.5. Burun ve Baş Kanamalarında İlk Yardım

Burun kanamalarının nedeni, genelde bir zedelenme veya iltihaplanma sonucu solunum yollarının iç duvarlarında tahribat oluşmasıdır. Bu durumda hasta biraz öne eğilerek oturtulmalı, başını öne eğdikten sonra burnunu başparmağı ve işaret parmağı arasına aldırarak 5 dakika süreyle sıkıştırması sağlanmalıdır. Bu arada hastanın rahat nefes alabilmesi için ağzını açık olması gerekir. Hastanın diğer eliyle burnuna buz torbası ya da soğuk kompres uygulamasının faydası olabilir. Bu şekilde sonuç alınamazsa, bir pamuk parçası, parmak kalınlığında yuvarlanıp rulo haline getirilip üst dudağın altına yerleştirilmelidir. Üst dudaktan buruna doğru yapılan bu tazyik kanamada önemli rol oynayan ana damarı sıkıştırır ve kanamanın durmasına yardımcı olur. Kanama sırasında hastanın burnunu sümkürmesi önlenmelidir. Aksi durumda kanama yeniden başlayabilir. Kanama 20 dakikadan fazla sürerse doktora danışılmalı veya hastaneye gidilmelidir (Akyıldız, 2000; Saygılı, 1997).

Kanama başta ise, kazazedeye ister baygın ister kendinde olsun uyarıcı içecekler verilmemelidir. Kazazedenin ayakları havaya kaldırılmamalıdır. Kazazede

düz bir yere boylu boyunca yatırılmalı, ağzında salgı ve ya kanama varsa nefes borusunun tıkanmasını önlemek için başı yana çevrilmelidir. Derhal bir doktor çağırılmalı, bu mümkün değilse hasta aynı pozisyonda en yakın hastaneye götürülmelidir (Saygılı, 1997).

2.7.6. Kulak Yolu Kanamalarında İlk Yardım

Kulaktan kan gelmesi kafatası içerisinde yaralanma olduğunun belirtisidir. Bu durumda hasta, başı hafif yukarıda ve kanayan kulağın üstüne gelecek şekilde yatırılmalıdır. Kulak kepçesi üzerine kuru bir pansuman koyularak, basınç yapılmadan sarılmalı ve hastanın yatış pozisyonu değiştirilmeden hasta hastaneye götürülmelidir (Akyıldız, 2000).

2.7.7. Kırık, Çıkık ve Burkulmalarda İlk Yardım

Kırık, herhangi bir nedenle kemik bütünlüğünün bozulmasıdır. Basit kırık, parçalanma veya çatlama şeklinde görülebilir.

Kırık, ön kolda (bilekle dirsek arasında) ise kırık kol göğüs üzerine 90 derece bükülür, etrafı yumuşak malzemelerle beslenerek tahta atelle dirseği de içine alacak şekilde tespit edilir. Bazı kırıklarda kemik uçları dokuyu parçalayarak dışarı çıkabilir. Bu durumda önce yara üzeri kuru, steril gazlı bezle sarılır. Kol üçgen sargı ile boyundan askıya alınır. Kazazede oturur veya yarı oturur pozisyonda hastaneye ulaştırılır (Akyıldız, 2000).

Kırık el veya el bileğinde ise el parmakları hafif içeri doğru kıvrılır, avuç içine yuvarlak sargı bezi yerleştirilir. Elin ve el bileğinin avuç içi tarafına tahta atel yerleştirilerek sargı bezi ile sarılır. Kırık el bir yastık üzerinde tutulur veya askıya alınarak hastaneye ulaştırılır (Akyıldız, 2000).

Kırık kişinin ayağında veya ayak bileğinde ise yaralanmış ayaktaki yaralar üzerine temiz bir mendil ya da pansuman konularak sarılır. Şişmeyi ve iç kanamaları önlemek için buz uygulanır. Yumuşak bir yastığın ortasına ayak yerleştirilir. Yastığın kenarları önde birbirine yaklaştırılır ve çengelli iğneyle birbirine tutturulur. Gerekirse üzerinden sargı bezi ile sarılır. Kalp seviyesinin üzerinde tutularak hastaneye ulaştırılır (Akyıldız, 2000).

Çıkık, bir kemik ucunun aşırı zorlanma sonucu eklem yerinden çıkmasıdır. Çıkık en çok parmaklarda, omuzda ve bileklerde olur (Saygılı, 1997).

Çıkık eklemde bulunduğı organ, hastanın kendini en rahat hissettiğı pozisyonda tutulmalı, yastıkla desteklenerek atellenmelidir. Lüzumsuz hareketlerden kaçınılmalı ve çıkığı yerine koymaya çalışılmamalıdır. Omuz, dirsek ve el bileğı çıkıklarında kol omuzdan askıya alınmalıdır. Çıkık eklemde bulunduğı bölgeye soğuk pansuman uygulanmalı ve şişmeyi önlemek için organ kalp seviyesine göre yüksekte tutulmalıdır. Hasta vücudu sıcak tutularak, oturur veya yarı oturur pozisyonda hastaneye ulaştırılmalıdır (Akyıldız, 2000).

Bir eklemde taşıyabileceğı yükün üzerinde zorlanması ile eklemi çevreleyen yumuşak dokunun zarar görmesine burkulma denir (Saygılı, 1997).

Burkulan eklem elastik bandajla sıkıca sarılmalı, tespit edilerek hastanın istirahati sağlanmalıdır. Burkulma el bileğinde ise burkulan kol boyundan askıya alınmalı, ayak bileğinde ise, hasta yatırılarak burkulan ayağı kalp seviyesine göre yüksekte tutulmalıdır. Hasta vücudu sıcak tutularak hastaneye ulaştırılmalıdır. Burkulmanın şiddetine göre ilk 12 saat soğuk pansuman, daha sonra ılık ve sıcak pansumana devam edilir ve burkulan eklemi saran bandaj daha gevşek sarılır (Akyıldız, 2000).

2.7.8. Yanıklarda İlk Yardım

Rothenberg (1967/1978) yanıkları derecelerine göre sınıflandırılmaktadır: Yalnız derinin üst tabakalarında olanlar ve sadece kızılılıkla belirenler birinci derece yanıklardır. Güneş yanıklarının çoğı da bu gruba girmektedir. Bu tür yanıklar ağrı dindiren ve derinin kuruyup çatlamasını önleyen bazı merhemlerle tedavi edilebilir, doktora başvurulması gerekmez.

İkinci derece yanıklarda yanıklar derinin daha alt tabakasında oluşur. Bu tür yanıklar kabarcıklarla ve serum ifrazatı ile karakterize olurlar. Ciddi güneş yanıkları bu gruba girebilir. Bu tür yanıklarda yanan kısım, yaklaşık 10 dakika akar soğuk su altında bulundurulmalı, yanan alan sterilize edilmiş gazlı bezle örtülmelidir. Yanan kişinin sulu içecekler alması sağlanmalı, yanan alanlar çok bol su ve hafif bir sabunla yıkanmalıdır.

Bütün deri tabakalarında tahribat yapan ve genellikle bütün derinin yok olmasına sebep olan yanıklar ise üçüncü derece yanıklardır. Bu tür vakalarda ilk tedbir olarak yanan kısmın üzerindeki kirler suyla silinmeli, temiz bir bezle örtülmeli, yanan kişiye bol miktarda sulu içecekler verilmeli ve hasta sedyeyle hastaneye götürülmelidir. Bu hallerde yanan alana merhem sürülmemelidir.

Dördüncü derece yanıklarda ise bütün deri yok olduğu gibi, deri altı dokular, kaslar, kan damarları ve kemikler de zarar görmüştür. Bu durumda üçüncü derece yanıklar gibi hareket edilmelidir.

Halk arasında bilindiğinin aksine, yanık yere salatalık, yoğurt, salça, krem, diş macunu gibi şeyler sürmek, zararlıdır ve enfeksiyona sebep olmaktadır (Akyıldız, 2000).

Yanıklı kişi alevli ve dumanlı bölgeden uzaklaştırılır ve yanık alanı temiz bir örtüyle kapatılır. Elbisesi yanmaya devam ediyorsa yere yatırılıp, kaban, battaniye, çarşaf gibi örtülerle örtülür ve yuvarlanıp döndürülerek yanan taraf söndürülmeye çalışılır. Kimyasal yanıklarda ise yanık yeri üzerindeki elbiseler kesilir veya açılır, bol suyla 10 dakika kadar yıkanır (Akyıldız, 2000; Saygılı, 1997).

2.7.9. Sıcak Çarpmalarında İlk Yardım

Daha çok yaşlı kişilerde görülen sıcak çarpması, uzun süre güneş altında oynayan çocuklarda da görülebilir. Sıcak çarpmasının belirtilerini, sıcak ve kuru bir cilt, baş ağrısı ve baş dönmesi, 41 dereceye ulaşan yüksek ateş ve bulantı olarak sıralayabiliriz. Ağır vakalarda bayılma da olabilir (Saygılı, 1997).

Sıcak çarpmasına uğramış bir kazazede elbiseleri çıkartılıp yatağa yatırılmalı, vücudu ılık suya batırılmış bir süngerle silinmelidir. Ateşi 38 veya 39 dereceye düşüncüye kadar bu işleme devam edilmelidir. Kendine gelince kazazedeye, kaybettiği su ve tuzu karşılamak için tuz eriyiği içirilmelidir. Tuz eriyiği, yarım bardak suya yarım çay kaşığı tuz karıştırılarak elde edilir (Saygılı, 1997).

2.8. Başlıca Doğal Afetler

2.8.1. Doğal Afetin Tanımı

Köken itibariyle ‘Afet’ kavramı Arapça bir kelimedir (Develioğlu). Yıkım, felaket, kıran, bela gibi kelimelerle Türkçeleştirilmiştir (TDK). Ancak güncel kullanımlarda hala en fazla Arapça kökenli olan ‘afet’ kelimesi kullanılmaktadır.

Türk Dil Kurumu doğal afeti, insan eliyle önlenemeyen sel, fırtına, deprem, dolu vb. felaketlerin her biri olarak tanımlarken, Ergünay (2007), doğal afeti “insanlar ve insan yerleşmeleri üzerinde fiziksel, ekonomik, sosyal ve çevresel kayıplara neden olan, normal yaşamı ve insan faaliyetlerini durdurarak veya kesintiye uğratarak toplulukları etkileyen doğal, teknolojik ve insan kökenli olayların sonuçları” olarak tanımlamaktadır.

Poncelet’e göre (2000/2009) ise, ‘Afet’ kavramı, genellikle zarar verici sonuçlarıyla birlikte (ölüm veya binaların hasar görmesi gibi) doğal olaylar (deprem, kasırga, sel, yangın vb.) için kullanır.

Koçak (2004), yukarıdaki tanımlara ilave olarak doğal afetlerin kaynağının yer veya atmosfer olduğunu ifade etmektedir.

Doğal afetler konusu, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (United Nations Environment Programme [UNEP], 1999) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada ortaya konan ve “acil” diye nitelendirilen 36 temel konu içerisinde de yer almıştır. Bu konular arasında iklim değişikliği %51 ile birinci sırada, tatlı su kaynaklarının azalması %29 ile ikinci sırada, ormanların yok edilmesi/çölleşme ile tatlı su kirliliği %28 ile üçüncü ve dördüncü sırada gösterilmiştir. Bu çalışmada yönetim eksikliğinin payı %27 ile beşinci sırada, nüfus artışı/hareketlerinin payı %22 ile yedinci sırada, kentleşmenin payı %16 ile on dördüncü sırada, doğal kaynakların azalmasının payı %11 ile on sekizinci sırada ve doğal afetlerin payı ise %7 ile yirmi altıncı sırada yer almaktadır.

2.8.2. Depremler

Deprem, yer içinde fay olarak adlandırılan kırıklar üzerinde zamanla biriken, biçim değiştirme enerjisinin aniden boşalması sonucunda meydana gelen yer

değiştirme hareketinin neden olduğu karmaşık ve elastik dalga hareketleridir (Akyıldız, 2000).

Depremi oluşum noktasına “alt merkez”, üstündeki yeryüzü noktasına “merkez üstü” noktası denir. Depremi en şiddetli olduğu yer burasıdır; bu noktadan uzaklaştıkça etkiler hafifler. Deniz depremlerinde alt merkez deniz dibinin altındadır. Bu tür depremler büyük dalgalar oluşturur. Kıyılara varan bu dalgalar büyük zarara neden olur (Baskan Lexikon).

Tsunami ise deprem nedeniyle oluşan dev yıkıcı deniz dalgalarının Japonca adıdır. Denizin altında, kıyısında ya da yakınında olan depremler, korkunç deniz kabarmalarına yol açabilir. Tsunamilerin nerede ne zaman vuracağı tahmin edilerek can ve mal kaybı büyük ölçüde engellenebilir. Bu arada kıyı sakinleri erken uyarılara ne kadar çabuk yanıt verirse felaketin boyutları da o denli azaltılabilir (Özükan, 2000).

Deprem kaynaklı toplu ölümlerin özellikle gelişigüzel yapılan ve yönetmeliklere uygun inşa edilmeyen yapılarda meydana gelmesi ‘deprem değil insan öldürür’ tezinin haklılığını ortaya koymaktadır. Deprem kuşağında bulunan Japonya’da, deprem kaynaklı can ve mal kaybının az olması inşaat kalitesiyle doğrudan bağlantılıdır. Tıpkı Japonya gibi deprem kuşağı üzerinde bulunan Türkiye’de ise inşaat kalitesinin düşük olmasının yanı sıra sonradan yapılan tadilatlar da binanın taşıyıcı sistemlerinde yapılan değişiklikler depremden kaynaklanan can ve mal kaybının artmasına neden olmaktadır. Ayrıca mobilya ve dekorasyon malzemelerinin sabitlenmemesi yaralanmaların ve can kayıplarının artmasına yol açmaktadır (İstanbul Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Eğitim Merkezi [İBİTEM], 2007).

Türkiye, jeolojik, topoğrafik yapısı ve iklim özellikleri nedeniyle, afet türlerinin hemen tamamından, az ya da çok, etkilenmektedir. Doğal olaylara bağlı olarak gelişen afetler sonucunda oluşan ölümlerin, %65’i depreme, % 15’i heyelana, %12’si su basmasına, %7’si kaya düşmesi ve %1’i de çığ düşmesine bağlıdır. Türkiye’de afetlere neden olan en önemli olay depremdir. Türkiye’nin, topraklarının %91’i, nüfusunun %95’i, barajlarının %92’si, sanayisinin %92’si (%74’ü birinci derece) deprem kuşağında bulunmaktadır. 1925’ten günümüze dek her yıl gayri safi milli hasılası (GSMH)’nın %2’sinden fazlası depremin acil hasarlarını karşılamaya

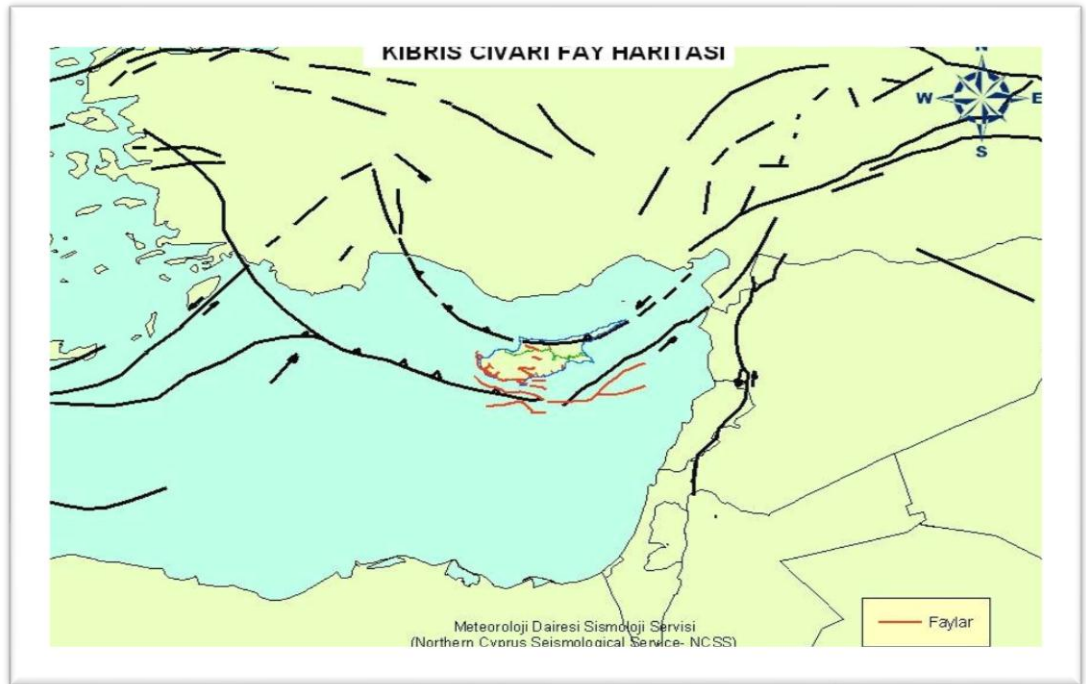
harcanmıştır (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu [TÜBİTAK], 2012).

2.8.2.1. Kıbrıs'ın Depremselliği

Dünya genelinde ele alındığında depremlerin iki büyük kuşak üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bunlar; Pasifik kuşağı ve Akdeniz, Alp-Himalaya Kuşağı diye adlandırılmaktadır (kktcmeteor.org).

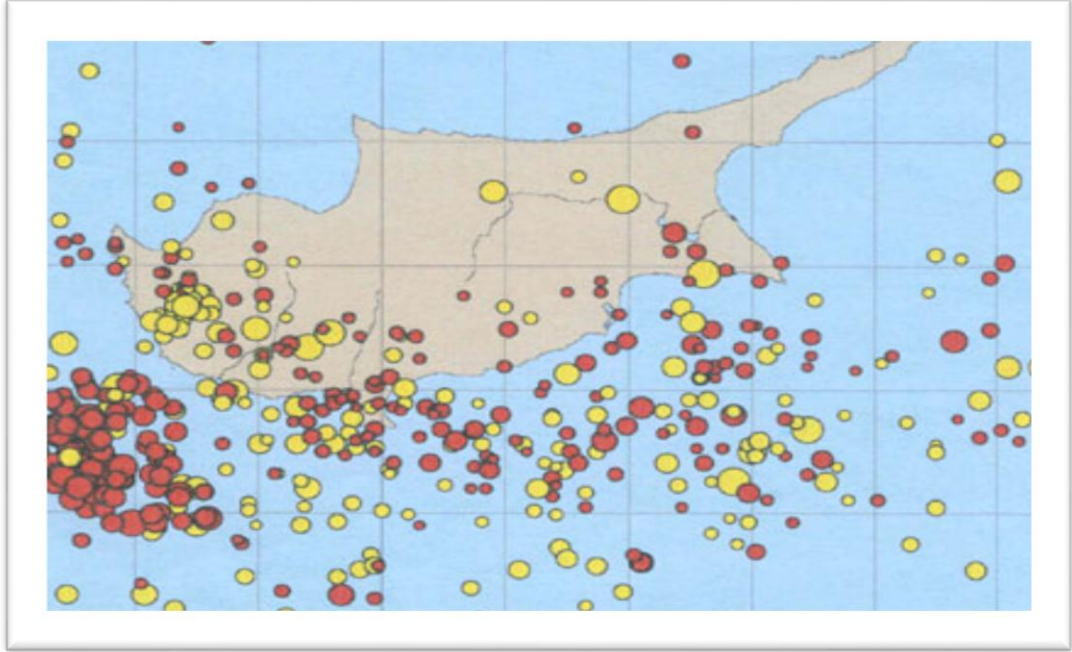
Depremler nedeniyle açığa çıkan enerjinin %80'i Pasifik Kuşağında, %15'i Alp-Himalaya Kuşağı'nda, geri kalan %5'i de diğer deprem bölgelerinde oluşan depremlerden ileri gelmektedir (K.K.T.C. Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı Meteoroloji Dairesi Müdürlüğü [MDM], 2010).

Bu genel iki grup içerisinde KKTC'nin bulunduğu yere bakacak olursak, ikinci derece olarak nitelendirdiğimiz ve Türkiye'yi de kat eden Alp-Himalaya Deprem Kuşağı'nın, diğer bölgelere göre daha az aktif olan ve Girit'in Güneyinden başlayıp Marmaris ve KKTC'den geçerek tekrar Kahramanmaraş ve Erzincan üzerinden "Kuzey Anadolu Fayı" ile birleşen tektonik hat üzerinde olduğu görülmektedir (MDM, 2010).



Şekil 2. Kıbrıs civarı fay hatları (MDM, 2010).

Depremlerin pek çoğunun bu yay üzerinde ortaya çıkması bu yay boyunca tektonik hareketlerin oluştuğunu ve bunun da depremlere yol açtığını göstermektedir.

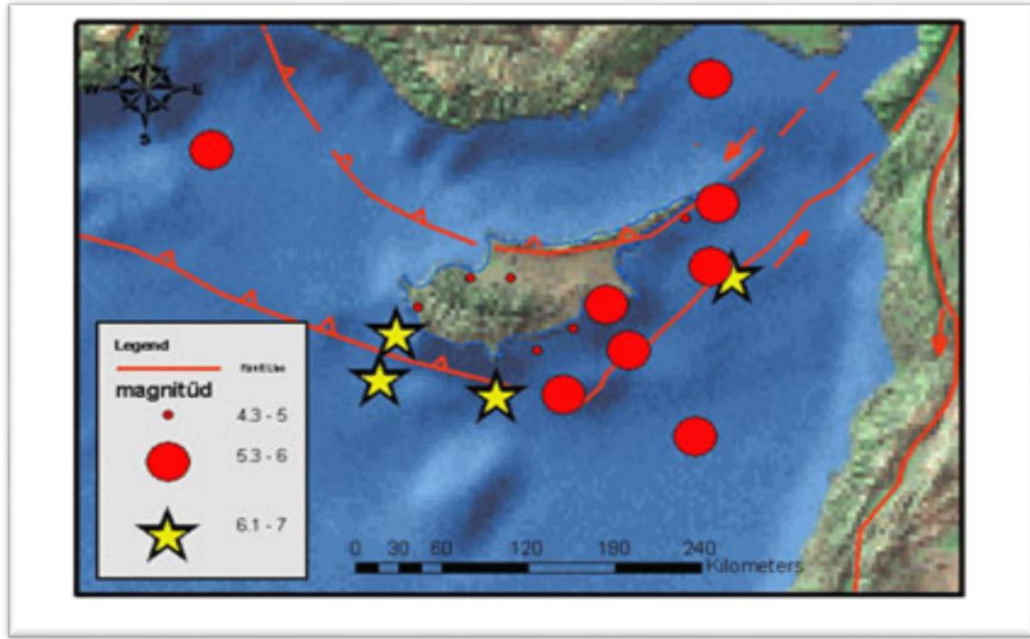


Şekil 3. 1905-1996 döneminde Kıbrıs'ın bulunduğu bölgede meydana gelen depremlerin odak noktalarını gösteren harita. (Çevre Konularını İnceleme Birimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, Intercollege. [ÇKİB], 2004).

Tarihsel kaynaklar ve arkeolojik bulgular, geçmişte oluşan şiddetli depremlerin Kıbrıs'ı sarstığını ve çok sayıda deprem sonucunda şehirlerin tahrip olduğunu göstermektedir. Tarihsel bilgilere göre Kıbrıs'ta Milattan Önce (MÖ) 26 ile Milattan Sonra (MS) 1900 yılları arasında, en az 8 şiddetinde 16 yıkıcı deprem meydana gelmiştir. Baf şehri MÖ 15 yılında meydana gelen deprem sonucunda yerle bir olmuş; MS 76 yılında meydana gelen depremde ise Baf yanında Salamis ve Kition şehirleri de depremde yıkılmıştır. Salamis ve Baf MS 332 ve 342 yıllarında meydana gelen depremlerle yeniden tahrip olmuşlardır (cyprusgeology.org).

Kıbrıs'a komşu ülkelerdeki deprem kayıt istasyonlarının devreye girdiği 1896 yılından beri Kıbrıs'ı da içine alan bölgedeki depremler hakkında bilgiler kaydedilmeye başlamıştır. 1980 yılı ortalarından itibaren Adanın gerek güneyinde gerekse kuzeyinde kurulan deprem kayıt istasyonlarıyla Kıbrıs'ın depremselliği hakkında daha doğru bilgilerin elde edilmesi mümkün olmuştur.

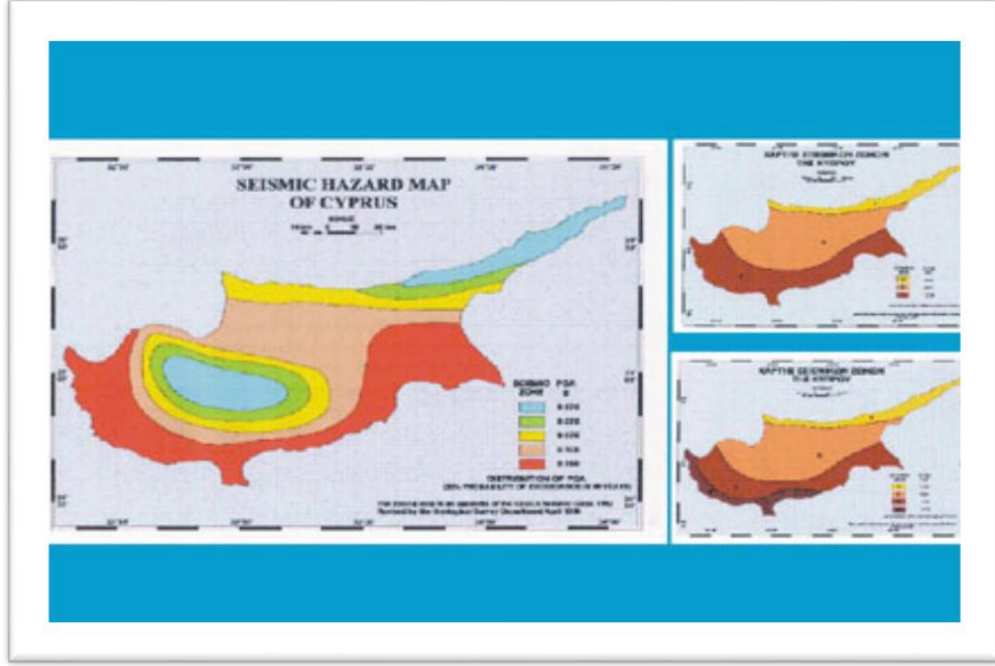
1896 – 2004 yılları arasındaki dönemde deprem odaklarının Kıbrıs üzerine karşılık geldiği 400’den fazla deprem meydana gelmiş ve bu depremler adanın belli bölgeleri yanında çevre ülkelerde de hissedilmiştir. Bu depremlerden 14 tanesi hasara yol açmış ve meydana gelen depremlerden yaralananlar olmuştur. Bu depremlerden en şiddetli olanları 1941, 1953, 1995, 1996 ve 1999 yıllarında meydana gelen depremlerdir (cyprusgeology.org).



Şekil 4. 1896-2000 yılları arasında Kıbrıs'ta meydana gelen yıkıcı ve tahrip edici depremler (ÇKİB, 2004).

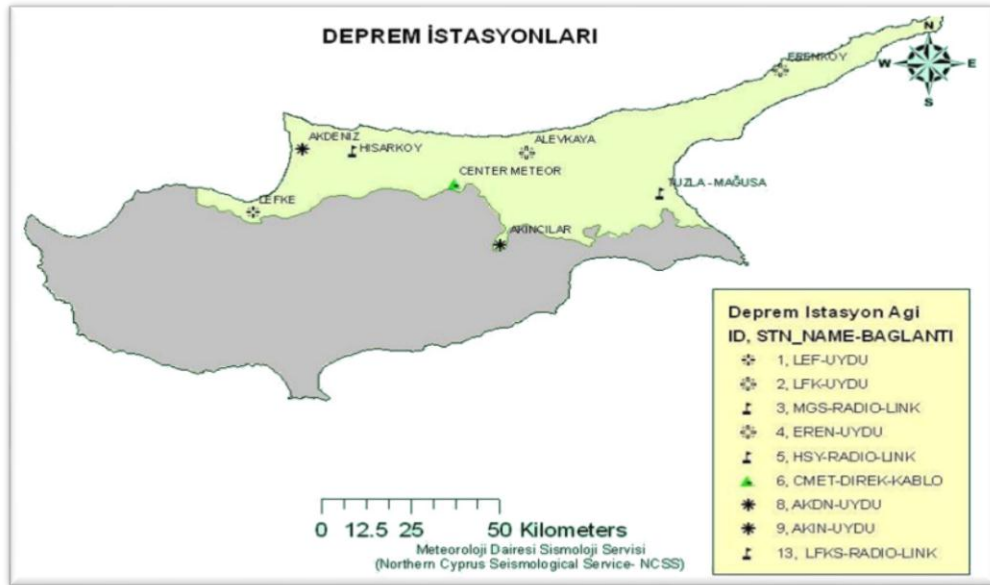
Tarihsel ve günümüze yakın dönemlerde meydana gelen depremler üzerindeki değerlendirmeler, depremlerin oluşumu ve bunların zaman içindeki dağılımının düzenli olmadığını göstermektedir. Sık sık tekrarlanan depremleri sismik aktivitenin durulduğu dönemler takip etmektedir. 1995 – 1999 yılları arasında sismik aktivitede artış gözlenmiştir. Bu depremler güçlü - çok güçlü depremler olup deprem büyüklüğü Rihter ölçeğine göre 5.6 ile 6.5 arasında değişmektedir (cyprusgeology.org).

Kıbrıs sismik yönden hareketli bir bölgede yer aldığından bütün ada depremden etkilenebilecek konumdadır. Ancak Kıbrıs 'ın depremler yönünden en aktif kesimi Baf'tan Limasol'a oradan da Larnaka ve Mağusa'ya uzanan kıyı şerididir (cyprusgeology.org).



Şekil 5. Baf'tan Gazimağusa'ya kadar uzanan kıyı şeridinin depremden etkilenme riskinin en üst düzeyde olduğunu gösteren Kıbrıs sismik tehlike haritaları (ÇKİB, 2004).

Günümüzde çağdaş nitelikteki deprem kayıt istasyonları gerek güney gerekse kuzey Kıbrıs'ta faal durumdadır.



Şekil 6. Deprem İstasyonlarımız (MDM, 2010)

Deprem kayıt istasyonlarının devreye konmasının esas hedefleri arasında; Kıbrıs'ın depremselliği ile ilgili güvenilir verilerin toplanması, Kıbrıs'ın bulunduğu alanda meydana gelen depremlerin doğru ve anında analizi; elde edilen sonuçların bölgesel ve uluslararası deprem kayıt merkezleri ile iletişim içinde değerlendirilmesi ve depremi hisseden ve bundan etkilenen halka ve bağlı bulunan resmi makamlara gerekli bilginin zamanında ulaştırmasıdır. (cyprusgeology.org)

KKTC'de bina ve yolların inşasında doğal afetlere karşı dayanıklı olmasını da sağlayacak, yerine getirilmesi yasal zorunluluklar vardır. 'Yollar ve Binalar Düzenleme Yasası'na göre bir bina yapımı için önce Planlama ve İnşaat Dairesi Müdürlüğünden ruhsat alınması; sonra da bölge Belediye Meclisince de onaylanması gerekmektedir. Bu yasanın 9.maddesine göre yetkili makam binanın dış duvarları, temel, dam, baca veya başka dış kısmının inşa edileceği malzeme ve bunların ölçüleri ve kalınlığı, binanın herhangi bir iç kısmının, sağlamlık açısından hangi malzemeden inşa edileceği, binada yangın çıkmasını veya yayılmasını önleyecek hususlarla ilgili koşul koyma yetkisine sahiptir (mahkemeler.net).

Aynı yasanın 15.maddesine göre, yetkili makam, kendi kanısınca, sağlığa zararlı, kötü havalandırma veya fazla kalabalık durumu veya yapıdaki kusurlar nedeniyle insanların oturması için uygun olmayan veya tehlikeli olan herhangi bir binayı bir emirle kapatabilir ve yetkili makamın kararlaştıracığı biçimde tekrar inşa edilene ve gerekli işler ile tadilat veya onarım yapılanaya kadar, binanın oturma için kullanılmasını yasaklayabilir (mahkemeler.net).

Fakat aynı yasanın 25.maddesinde 'bu yasa kuralları Devlete veya herhangi bir Devlet Dairesine uygulanmaz' hükmü yer almaktadır (mahkemeler.net).

2.8.2.2. Depremden Korunma Önlemleri

Depremde yaralanmaların ve ölümlerin önemli bir bölümü paniğe kapılmadan sakin ve hızlı hareket edememekten yani panikten kaynaklanmaktadır (Akyıldız, 2000).

Depremle ilgili alınması gereken önlemleri depremden önce, deprem anında ve depremden sonra olmak üzere üç aşamada ele alabiliriz (Akyıldız, 2000; İBİTEM, 2007).

2.8.2.3. Depremden Önce Alınması Gereken Önlemler

Deprem bilincinin oluşturulması için toplumun tüm kesimlerine yönelik eğitim çalışmaları yapılmalı, ev, okul işyeri ve topluma açık yapılar için deprem senaryoları hazırlanmalı ve bu kapsamda belirli aralıklarla tatbikatlar yapılmalıdır. İlk yardım, yangın ve kurtarma konularında eğitim alarak acil durumlarda doğru hareket tarzları öğrenilmeli, resmi ve özel kurumlar ile tüm mahallelerde oluşturulacak itfaiye gönüllülerinin çalışma prensipleri belirlenmeli ve bu doğrultuda eğitim almaları sağlanmalıdır (İBİTEM, 2007).

Yaşanılan mekan incelenerek deprem anında olası kaçış yolları belirlenmeli, ilk sarsıntıdan korkulmaması gerektiği, çünkü binaları ilk sarsıntının yıkmayacağı öğrenilmeli, ancak 10-15 saniyede bina terk edilemeyecek durumda ise merdivenlerin ve merdiven boşluklarının kullanılmaması gerektiği öğrenilmelidir (Akyıldız, 2000).

Bina inşaatında ağır çatı yapımından kaçınılmalı, Binanın kolonları kirişlerden güçlü olmalıdır. Yaşanılan binanın depreme karşı dayanıklı olup olmadığı tespit ettirilmeli, depreme dayanıklı olmayan binaların gerekli tedbirler alınarak güçlendirmesi yaptırılmalıdır. Mobilyalar ve aksesuar malzemeleri devrilmemeleri ve düşmemeleri için duvara ve zemine sabitlenmelidir. Yataklar pencerelerin önüne yerleştirilmemelidir.

Yangın söndürme aletlerinin kullanımı öğrenilmeli, bakımları periyodik olarak yaptırılmalı ve kolay yerde muhafaza edilmeleri sağlanmalıdır. Elektrikli aletler ve ısıtıcılar yatmadan önce mutlaka prizden çekilmeli, elektrik sigortaları ve su vanalarının yerleri öğrenilmelidir. Acil durumlar için hazırlanacak deprem çantasında; ilk yardım malzemeleri, gerekli ilaçlar, el feneri, radyo, düdük, çekiç, iş eldivenleri, çakmak ya da kibrit ile su ve dayanıklı gıda maddesi bulundurulmalıdır (Akyıldız, 2000; İBİTEM, 2007).

Yanıcı, patlayıcı ve kimyasal maddeler bulundukları kapları kırılmayacak ve dolayısıyla bu maddeler etrafa saçılmayacak şekilde saklanmalıdır (Akyıldız, 2000).

2.8.2.4. Deprem Anında Yapılması Gerekenler

İlk sarsıntı hissedildiğinde sakin olunmalı, paniğe kapılmamalı, oraya buraya koşuşturulmamalıdır. Çünkü panik, sağlıklı düşünmeyi engeller, hatalı, bilinçdışı

hareket edilmesine neden olur. Bilinçli düşünebilmek, hazırlıkların felaket anında değil, daha önceden yapılmış olmasına bağlıdır. 10-15 saniye içinde bulunulan yerden bina dışına güvenli bir açık alana çıkma imkanı ve planı varsa bunu derhal uygulamaya koymalı, eğer bina terk edilemiyorsa, daha önce belirlenen yaşam üçgeni alanına gidilmeli ve yan yatarak cenin pozisyonu almalıdır. Pencereleden, raflardan ve merdivenlerden uzak durmalı, asansör asla kullanılmamalıdır. Okulda sıraların hemen yanında yatış pozisyonu almalıdır (Akyıldız, 2000; İBİTEM, 2007).

Sarsıntının sona ermesinden sonra yaklaşık 10 saniye hareket edilmemeli, bu süre sonunda etraf kontrol edilerek ayağa kalkılmalı, kibrit, çakmak gibi ateş kaynakları kullanılmamalı, LPG tüpünün detantörü kapatılmalı, gaz kaçağı varsa camlar açılarak ortam havalandırılmalıdır. Gaz kaçağı yoksa bulunulan mekan hızlı bir şekilde kontrol edilmeli, elektrik şalterleri kapatılmalı, bina sahanlıkları ve merdivenler kontrol edilmeli, binadaki diğer kişiler uyarılarak güvenli bir şekilde dışarı çıkmaları sağlanmalıdır. Bina terk edildikten sonra güvenli bir alana gidilmeli, artçı şoklarda çökme ihtimali olan ağır hasarlı binaların çevresinde bulunulmamalıdır. Deprem esnasında dışarda olanalar, binalardan, ağaçlardan, direklerden, enerji hatlarından, alt ve üst geçitlerden, köprülerden uzaklaşarak açık bir alana gitmelidirler. Deprem esnasında aracında bulunanlar ise araçlarını kenara çekip durmalı, sarsıntı geçene kadar çıkmamalıdır. Yerleşim merkezinde ise araç park edilmeli ve açık alana ulaşmaya çalışılmalıdır. Buna imkan yok ise aracın yanına yatılmalı ve baş ellerin arasına alınarak korunmalıdır. Toplu taşıma araçlarında bulunanlar ise sağlam bir yere tutunmalı, yere çömelmeli, görevliler talimat vermeden araçtan inmemelidirler (Akyıldız, 2000; İBİTEM, 2007).

2.8.2.5. Deprem Sonrasında Yapılacaklar

Kalabalık bir yerde bulunuluyor ise paniği engellemeye çalışmalı, ikinci sallantıya karşı hazırlıklı olmalı, bulunulan yerden uzaklaşmadan yakınlardaki binalar kontrol edilmeli, çöken bina varsa; kontrollü bir şekilde mahsur kalanlar kurtarılmaya çalışılmalıdır (İBİTEM, 2007).

Depremden hemen sonra, gereksiz araç kullanımının itfaiye ekipleri başta olmak üzere arama-kurtarma, sağlık ve yardım ekiplerinin olay yerine ulaşmasında zaman kaybına yol açacağından araç ile yola çıkılmamalıdır. Şebekelerin çökmesine

ve dolayısıyla haberleşme imkanının ortadan kalkmasına sebep olabileceği düşüncesiyle de gereksiz telefon görüşmelerinden kaçınılmalıdır (Akyıldız, 2000; İBİTEM, 2007).

Sahile yakın bir yerde bulunuluyor ise kısa sürede mümkün olan yüksek yerleşim bölgelerine gidilmelidir (İBİTEM, 2007).

Enkaz altında mahsur kalınmışsa, paniğe kapılmadan sakin bir şekilde durum değerlendirmesi yapılmalı, gereksiz hareketlerden kaçınılmalıdır. Durumun daha da kötüye gitmemesi için hareket kabiliyetini kısıtlayan beton blok, kolon gibi yapısal unsurlar rastgele şekilde yerinden oynatılmamalıdır. Varsa su ve gıda maddeleri kontrollü bir şekilde tüketilmelidir. Enkaz altında uzun bir süre kalınabileceği düşünülerek el feneri, cep telefonu, radyo gibi cihazlar kontrollü kullanılarak onlarda uzun süre istifade etmeye çalışılmalıdır. Dışarıda olan kişileri haberdar etmek için sert bir cisimle su tesisatı, kolon veya kirişlere vurmaya çalışmalı, hareket edilebiliyorsa çıkış yoluna kontrollü bir şekilde ulaşılmalıdır (İBİTEM, 2007).

2.8.2.6. Çocuklar Depremden Nasıl Korunur?

Deprem, özellikle çocuklarda derin izler bırakır. Büyüklere göre daha savunmasız ve korunmasız olan çocukların depremden etkilenmeleri, özellikle de ebeveynlerinin depremden nasıl etkilendiğine bağlı olarak gelişir. Panik yaşayan ve depresyona giren ailelerin çocuklarında hayatları boyunca iyileştiremeyecekleri yaralar açılabilir. Buna neden olmamak için, yersiz panikten uzak kalmalıdır. Deprem gerçeğinin ne olduğu TÜBİTAK kurumunca çocukların anlayacağı dilden şu şekilde anlatılıyor: "Önce bir gürültü duyulur, ardından sarsıntı başlar. Esas yıkıcı sarsıntı birkaç saniye sonra gelir. Çoğunlukla yalnızca birkaç adım atılabilir. En hızlı biçimde en güvenli yere ulaşp, en güvenli pozisyonu almanız gerekir. Başınızın ense kısmı öncelikle korumanız gereken bölgedir. Güvenli bir yer bul ve çömel. Başını koru. Sağlam bir yere tutun. Birkaç kez derin soluk al ve ver, sakinleş. Sarsıntı bitene değin kıpırdamadan yerinde kal. Bu hareketleri, bir çömelme oyunu haline getirip büyüklerinle oynayabilirsiniz. Oyunun sonunda saklanan yerlerin ne kadar güvenli olup olmadığı tartışılır. En az güvenli yere giden oyunu kaybeder. Genellikle apartmanların dış duvarları tehlikelidir, iç duvarlara yakın durun. Koridorlar iç duvarlarla çevrildiğinden daha güvenlidir. Başınıza düşecek cisimlerin olduğu yerler

tehlikelidir. Devrilebilecek mobilyalar tehlikelidir. Pencere kenarları, hem dış duvar olduklarından hem de camları kırılabileceğinden tehlikelidir. TÜBİTAK'ın hazırladığı broşür, çocuklara evlerinde ve gittiği diğer mekanlarda bir deprem planı hazırlamaları gerektiğini, güvenli bölgeleri belirlemelerini önermektedir. Çocukların yapmaları gerekenler listesinde deprem sonrasına yönelik önlemler de vardır: Depremden sonra ailenizin üyeleri için buluşma yerleri belirleyin. Başka bir kentte yaşayan yakınınızın telefonunu ezberleyin. Sarsıntı bitince bulunduğunuz yeri terk etmeden önce çevreden gelen sesleri dinleyin. Evden çıkarken yalın ayak olmamaya çalışın. Dışarıda yaşayabilmek için gerekli olan eşyalar: Pilli el feneri, Pilli radyo, battaniye, su, konserve yiyecekler, ilkyardım çantası (Akyıldız, 2000:178-179).

2.8.3. Yangınlar

2.8.3.1. Yangının Tanımı

Yanıcı maddenin tutuşma sıcaklığında oksijenle meydana getirdiği ekzotermik kimyasal zincirleme reaksiyonuna yanma denir. Yanıcı organik madde ve bileşiklerine yanıcı madde denir. Yanıcı maddeler doğada ‘katı, sıvı ve gaz ‘ olmak üzere üç halde bulunur. Kontrol dışında çıkmış yanma olayına ise yangın denir. Bilgisizlik, dikkatsizlik, ihmal, tedbirsizlik, çevredeki yangından sirayet, sabotaj, tabiat olayları ve kazalar başlıca yaygın sebepleridir. (İBİTEM, 2007).

2.8.3.2. Yangın Tehlikesini Önlemenin Yolları

Yangın ihtimalini en aza indirmek için evde ve işyerinde uygun sayıda yangın söndürücüler bulundurulmalı, soba, ütü, ocak gibi yakıcı aletler ahşap yüzeylerden uzak tutulmalı, yangın durumunda kullanılmak üzere uzun bir bahçe hortumu bulundurulmalıdır. Tüm elektrikli aletlerin kontrolleri ve bakımı zamanında yaptırılmalı, kibrit ve çakmaklar çocukların ulaşamayacağı yerlerde muhafaza edilmeli, soba, ocak gibi ısı kaynakları çocuklardan uzak tutulmalıdır. Sobaları tutuşturmak için, benzin, ispirto, mazot vb. uçucu maddeler kullanılmamalı, yatarken sigara içilmemelidir (Saygılı, 1997).

2.8.3.3. Otel, Okul, Alışveriş Merkezi Gibi Topluma Açık Yapılarda Meydana Gelen Yangınlarda Hareket Tarzı

Otel, okul, alışveriş ve eğlence merkezleri gibi bina ve işletmelerde, ‘Acil Durum Planları’ yapılmalı ve en kısa zamanda ‘Acil Durum Ekipleri’ oluşturulmalıdır. Bu yapılarda aktif ve pasif güvenlik önlemleri eksiksiz olarak alınmalı, farklı senaryolar hazırlanarak özellikle tahliye tatbikatları belirli zamanlarda yapılmalıdır (İBİTEM, 2007).

Okullarda koridorlara öğrencilerin rahatlıkla görebileceği kaçış planları asılmalı, acil durumlarda öğrenciler öğretmenlerin kontrolünde tahliye edilmelidir. Mahsur kalma durumlarında bulunulan yere, kapıları kapatılarak duman girmesini engelleyecek tedbirler alınmalıdır. İtfaiye personelinin fark edebilmesi için kapalı tutulan camların önünde beklenilmelidir (İBİTEM, 2007). 199 numaralı acil yangın telefonuna hemen ihbarda bulunulmalıdır (edevlet.eu).

2.9. Bazı Meteorolojik Olaylar ve Korunma Yöntemleri

2.9.1. Zararlı Güneş Işınlardan Korunma

Ozon tabakası, atmosferde yeryüzüne ulaşan güneşin zararlı ışınlarına karşı koruyucu kalın bir tabakadır. Son 50 yıl içerisinde bu tabakanın tahrip edilmesi sebebiyle güneşin zararlı ışınları bizlere ulaşabilmekte ve deri kanseri, katarakt gibi sağlık problemlerine sebep olmakta ve bağışıklık sistemini etkilemektedir (Özalp, 2012).

Özellikle hayatın ilk 20 yılında güneşin zararlı etkilerine karşı korunma büyük önem taşımaktadır. Genç yaşlardaki her güneş yanığı ilerde deri kanserine yakalanma riskini artırıcı bir etkiye sahiptir (Özalp, 2012).

Güneşin zararlı ışınlarından korunabilmek için, güneşte kalma süresi kısıtlanmalıdır. Özellikle yazın saat 11.00-16.00 arasında zararlı UV (Ultraviyole) ışınları daha etkili olacağından direk olarak güneş altında kalınmamalı, göz, kulak, yüz ve boynun arkasını korumak için geniş çevreli bir şapka kullanılmalı, vücudun koruması için uzun kollu gömlekler ve pantolon giyilmelidir. Gözleri koruyarak, gözde katarakt olma riskini azalt için güneş gözlüğü kullanılmalıdır. Güneşin zararlı

ışınlarından korunmak için açıkta çalışırken spor yaparken ve yüzerken deriye koruyucu krem sürülmelidir (Özalp, 2012).

2.9.2. Şiddetli Yağış ve Selden Korunma

AnaBritannica’da sel, bir suyun doğal ya da yapay yatağından taşarak çevredeki kuru alanları basması şeklinde tanımlanmaktadır.

Sel uyarıları radyo ve TV'den takip edilerek, son meteorolojik durumla ilgili güncel bilgiye sahip olmaya çalışılmalı, gerekirse Meteoroloji’den telefonla bilgi almaya çalışılmalıdır. Selleri tahmin etmek onları tetikleyen olayların türü ve doğasına bağlıdır. Kısa süreli yoğun yağış ani sele, uzun süreli yağış ise nehirlerin taşmasına neden olacaktır (Meteoroloji Genel Müdürlüğü [MGM], 2012).

Selden önce evde değerli eşya ve önemli belgeler yüksek yerlere kaldırılmalı, afet ilk yardım çantasını hazır bulundurulmalı, zarara yol açabilecek ya da zarar görebilecek eşyalar içeri alınmalı, su kaynakları kirlenebileceğinden, yedek içme suyu depolanmalı, suyun evi terk ettiği her yerden içeri de girebileceği bilinmeli ve bu nedenle kum torbaları temin edilmeli, selin kullanabileceği ark, hendek, vadi ve kanyon gibi yerlerden uzak durulmalı, açık alanda bulunuluyorsa yüksek bir yere çıkılmalıdır (MGM).

Sel sırasında yüksek yerlere çıkılmalı, sel suyu içinde araba kullanılmamalı, araç selden etkilenmeyecek bir yere çekilmeli, sel suyu, akıntı ya da nehirlerde yürümeye çalışmamalı, ev ya da işyeri boşaltılıyorsa elektrik, doğalgaz vb. kapatılmalı, çok gerekli olmadıkça yolculuğa çıkılmamalıdır (MGM).

Selden sonra binalardaki yapısal hasar kontrol edilmeli, karanlıkta bulunuluyorsa mum değil el feneri kullanılmalı, sel suyu ile temas etmiş bütün gıda malzemeleri konserve dahil asla kullanılmamalıdır (MGM).

2.9.3. Yıldırımdan Korunma

Yıldırım, bulut ile yer arasında meydana gelen yüksek gerilimli bir elektrik boşalmasıdır. Yıldırımın meydana gelebilmesi için bulut ve yerin farklı elektrik yüklerine sahip olması ve belirli bir potansiyel farka erişmesi gerekmektedir. Genellikle bulutun yere yakın olan bölümleri negatif, yer ise pozitif yüklü elektrige sahiptir. Bazı koşullarda bunun tersi de olabilir. Bulutla yer arasındaki potansiyel

farkı artarak belirli bir değere eriştiğinde, iletken olmamasına rağmen hava içerisinde iletken bir kanal oluşur ve elektriksel boşalma başlar, yani yıldırım meydana gelir. Yıldırım olayı, her ne kadar yıldırım düşmesi olarak bilinse de bulut ile yer arasındaki negatif ve pozitif elektrik yüklerinin pozisyonlarına göre bazen buluttan yere doğru, bazen de yerden buluta doğru olmaktadır. Yıldırım çarpmış bir kazazedeye dokunmak tehlikeli değildir, dokunulduğu zaman çarpılma tehlikesi yoktur. Yıldırım oluşmasında meteorolojik şartların yanı sıra yer yüzeyinin durumu da çok önemlidir. Yüksek binalar, ağaçlar ve metalik eşyalar gibi iyonlaştırıcı malzemeler yıldırım oluşumu için uygun koşullar hazırlarlar (MGM).

Yıldırımlardan korunmak için, yüksek bina ve yapılarda paratoner (yıldırımsavar) kullanılmalı, yıldırım riski olan havalarda ağaç, bayrak ve telefon direkleri gibi yüksek objelerden uzak durulmalı, metalik eşyalardan da uzak durulmalı ancak otomobillerin lastikleri yalıtkan olduğu için otomobil içleri güvenli yerlerdir. Açık arazide bulunuluyorsa yere çömelerek oturulmalı, kesinlikle yere yatılmamalı, su üzerinde bulunuluyorsa derhal karaya çıkmaya çalışılmalı, şemsiye gibi sivri metal içeren eşyalar kullanılmamalı, açık arazide gruplar halinde durulmamalı, elektrikli eşyalar fişten çekilmeli, mümkün olduğunca kullanılmamalıdır (MGM).

2.9.4. Şiddetli Rüzgar ve Fırtınadan Korunma

Fırtınadan önce, radyo ve TV'den fırtına uyarıları takip edilmeli, gerekiyorsa Meteoroloji'den telefonla bilgi alınmalıdır. Merdiven, bahçe mobilyası gibi serbest nesneler ya da pencere ve camlarını kırıp içeri girebilecek her şey emniyete alınmalı, özellikle binanın rüzgar alan tarafında olanları başta olmak üzere tüm kapı ve pencereler ve garaj kapısı gibi büyük kapılar kapatılmalı ve emniyetli bir şekilde bağlanmalıdır (MGM).

Araçlar, varsa garaja park edilmeli, yoksa bina, ağaç, duvar ve çitlerden uzak tutulmalıdır. Çatı katı /tavan arası kapılarını ya da kapaklarını kapatmalı ve sürgüyle emniyete almalı, pencerelerde panjur / kepenk varsa bunların kapatılıp bağlandığından emin olunmalıdır. Afet ilk yardım çantası hazır bulundurulmalıdır (MGM).

Fırtına sırasında, mümkün olduğunca içerde kalınmalı, dışarı çıkılırsa, bina ve ağaçlara yakın yerlerde yürümemeli ve onlara sığınılmamalıdır. Korunaklı tarafa yıkılacağından, duvar ve çitlerin korunaklı tarafından uzak durmalı, fırtına devam ederken hasarı onarmak için dışarı çıkılmamalı, binaya girerken ve çıkarken kapılar kapatılmalı ve güvenli olan yol tercih edilmelidir. Fırtınaya maruz kalan yollarda araba kullanılıyorsa özellikle köprüler ve viyadüklerde dikkatli olunmalı, mümkünse yolculuk ertelenmeli ya da alternatif yollar bulunmalıdır. Gerekli olmadığı sürece yolculuk yapılmamalıdır (MGM).

Fırtınadan sonra, yere düşmüş ya da hala sallanmakta olan elektrik/telefon kablolarına dokunulmamalı, fırtınanın zayıflatmış olabileceğini düşünerek duvar, bina ve ağaçlara yakın yürümemelidir. Komşu ve yakınların güvende olduğundan emin olunmalıdır.

2.10. Trafik

Ulaşım yollarının yayalar ve her türlü taşıt tarafından kullanılmasına trafik denir (TDK; Büyük Larousse).

Okul yolunda güvenlik önlemleri hayati önem taşır. Öğrencilerin okula gidip-gelirken dikkatlerini dağıtabilecek pek çok engel bulunabilir. Öğrenci ile birlikte okula gidip, yolda nelerle karşılaştığı araştırılmalı ve bunlarla ilgili onunla konuşulmalıdır. Okul çantalarının bol sayıda reflektörlü emniyet şeridi ve turuncu kırmızı uyarı alanları bulunmalıdır. Bu alanlar sürücülerin çocukları fark etmesini kolaylaştırır.

KKTC’de okul servis müteahhitleri ile Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı arasında ‘Öğrenci Taşıma Mukavelesi’ imzalanmaktadır. Bu mukaveleye göre müteahhit, Yolcu Taşıma İzni’ne sahip olmak ve taşınan öğrencileri kapsayacak şekilde mevzuatın zorunlu kıldığı motorlu araçlar sigortası yaptırmak zorundadır. Ayrıca bu mukavelede araçların yolcu kapasitesinin üzerinde öğrenci taşımaya izin verilmeyeceği ve öğrencilerin araçların solundaki uygun yapılmış kapılardan indirilip bindirileceği belirtilmektedir.

Maddi ve manevi zararlara yol açan kazaların önlenmesi için, trafik kuralları en etkili araçtır (Baskan Lexikon).

2.10.1.Yayaların Dikkat Etmesi Gereken Kurallar

Taşıt yolu bittiğinde ve yakınındaki yaya yolu (kaldırım) yoksa banketlerden yürünmelidir, karşıdan karşıya geçişler, trafik polisinin bulunduğu yerlerden, trafik polisi yoksa trafik ışıklarının bulunduğu yerlerden o da yoksa yaya okul geçidi gibi yerlerden yapılmalıdır. Yaya geçidi, okul geçidi ve kaldırımların daima sağ kullanılması, karşıdan karşıya koşmadan ancak hızlı adımlarla geçilmelidir. Trafik polisinin düzenleme çalışmalarına, trafik ışıklarına ve işaret levhalarına kesinlikle uyulmalıdır. Karayollarına trafiği güçleştirecek, tehlikeye düşürecek ve mani olacak şekilde herhangi bir şey bırakmamalı ve dökmemelidir. Işıklı işaret veya yetkili kişilerin bulunmadığı yerlerde, taşıtların uzaklık ve hızını kontrol ederek güvenlik sağladıktan sonra en kısa doğrultudan ve en kısa zamanda taşıt yolunda karşıdan karşıya geçilmelidir (guvkk.net).

2.10.2.Sürücülerin Dikkat Etmesi Gereken Kurallar

Devamlı çizgilerde, virajlarda, tepe üstlerinde, dar köprü ve tünellerde ilerisi görünmeyen yerlerde öndeki araç geçilmemeli, birden fazla şeritli yollarda trafiği tehlikeye düşürecek şekilde işaret vermeden şerit değiştirilmemeli, kavşaklarda ve tepe üstlerine yaklaşırken virajlı yollarda ilerlerken sürat artırılmamalı, yağışlı havalarda görüş mesafesi azaldığından daha dikkatli olunmalıdır. Geceleri karşılaşmalarda kısa hüzmeli farlarla geçiş yapılmalı, alkollü iken araç kullanılmamalı, önden giden araçlar güvenli ve gerekli bir mesafeden takip edilmelidir (guvkk.net).

2.10.3.Trafik Kazası Sonrası Alınması Gereken Önlemler

Kaza mahalline gelindiğinde araç kaza mahallinin uzağına ve trafiği aksatmayacak şekilde park edilerek dörtlü flaşörler açılmalıdır. Araçlardan biri alev almışsa alevlerin benzin tankına ulaşabileceği unutmamalı, ilk yardım gelene kadar yaralıların güvenli bir yere alınması için ve kaza bölgesine yaklaşan diğer araçların güvenliği için kontrolü tek kişi üstlenmelidir. Kaza bölgesine yaklaşan trafiği her yönden uyarmak gereklidir. Bunun için beyaz bir bez parçası veya bir el hareketiyle kazaya yaklaşan araçlar ikaz edilmeli, kaza mahallinin 100 metre ileri ve gerisine reflektör üçgeni koyarak ikinci bir güvenlik şeridi oluşturulmalıdır. Kazaya karışan

araçlar çalışır durumdaysa araçların çalışması durdurulmalı ve araçların daha sonra çekilecekleri düşünülerek kontak anahtarları araçların üzerinde bırakılmalıdır. Kazaya karışan araçların el frenleri çekili değilse çekilmeli, benzin kaçağı olabileceği düşünülerek, kaza mahallinde sigara içilmemelidir. Yaralıların nefes alıp almadığı kontrol edilmeli, yaralıların boyun kısmından yakaları gevşetilerek rahat nefes almaları sağlanmalıdır (guvkk.net).

Kaza ve kazazedeler için 115 numaralı polis imdat ve 112 numaralı acil ambulans telefonlarına ihbarda bulunulmalıdır (edevlet.eu).

2.10.4. Okullarda, Okul Geçidi Görevlisi Uygulaması

Murat (2008), kitabında, Türkiye’de ilk ve orta dereceli okulların önünde trafiği yönetmekle ve öğrencilerinin okul geçidinde güvenli şekilde okula giriş ve çıkışlarını sağlamakla görevli, trafik zabıtalарınca verilmiş belgesi bulunan ve özel kıyafet taşıyan okul geçidi görevlilerinden bahsetmektedir. Aynı kitapta okul geçidi görevlisi olma şartları ve seçilme esasları, okul geçidi görevlisi olacakların eğitimi, kıyafetleri ve taşıyacakları işaretler, okul geçidi görevlilerinin çalışma usul ve esasları da ele alınmaktadır.

2.10.5. Okullarda Karayolu Trafik Güvenliği Eğitimi

Her alanda olduğu gibi olumlu davranışlarda bulunan, yani eğitilmiş insan trafik kazalarının azaltılmasında da genel anlamda önemli etkindir. Genel olarak eğitim, çocukları yetişkin hayatının deneyim, sorumluluk ve imkanlarına hazırlar. Çocuklara yönelik karayolu trafik güvenliği eğitimi, kendilerini kazalardan korumaya ve karayolu çevresini kullanan ve düzene sokan yetişkin yaşamına hazırlamaya yöneliktir (Trafik Araştırma Merkezi [TAM], 2001).

Çocuklara yönelik verilen karayolu trafik güvenliği eğitimi şu hususlarda yararlı olur: 1.Yol çevresinin güvenli kullanımı için gerekli olan hünерleri geliştirmek, 2.karayolu güvenliği hakkında etkiye sahip tutum ve davranışları teşhis etmek ve anlamak, 3.Sistemlerin nasıl çalıştığını ve değiştirilebileceğini anlamayı ve bilmeyi geliştirmek, 4.Kendi ve diğerlerinin güvenliği için sorumluluk alabilmeleri ve seçim yapabilmelerine imkan veren karar verme hünерlerini geliştirmek, 5.Kendi kendilerine ve başkalarına saygı göstermelerini geliştirmek, 6.Yolu kullananların

davranışlarını yönlendiren anlayış ve bilgilerini geliştirmek, 7.Trafik kazaları sonuçları ve nedenleri hakkında anlayış ve bilgilerini geliştirmek, 8.Başkalarına saygı göstermek ve taşıt içinde güvenli seyahat etmek için gerekli hüner, anlayış ve bilgilerini geliştirmek (TAM, 2001).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren, çalışma grubu, veri toplama aracı ve geliştirilmesi, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi konularına yer verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada ortaöğretimlerde öğrenci güvenliği konusunda okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve velilerin görüşleri karşılaştırılmalı olarak ele alınmaktadır. Araştırmada hem nicel hem de nitel veriler toplanmış ve araştırma deseni “içerik analizi” ve “genel tarama modeli” olarak belirlenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniğini kendi içinde yapılandırılmış, yarı-yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler olarak sınıflamak mümkündür. Yarı-yapılandırılmış görüşmede sorular önceden belirlenir ve bu sorularla veriler toplanmaya çalışılır (Karasar, 1998). Bu yöntem tam yapılandırılmış görüşmeler kadar katı olmadığı gibi yapılandırılmamış görüşmeler kadar esnek değildir; ikisi arasında yer almaktadır. Araştırmacıya esneklik sağladığı için görüşme türlerinden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır (Dağlı ve diğer. 2009)

3.2. Evren

Araştırmanın evrenini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde 2011-2012 eğitim öğretim yılında Genel Ortaöğretim Dairesine bağlı, lise ve ortaokullarda görev yapan yönetici ve öğretmenler ile bu okullarda öğrencisi bulunan veliler oluşturmaktadır. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Eğitim Ortak Hizmetleri Dairesi tarafından hazırlanan eğitim istatistiklerine göre Şubat-2011 tarihi itibarıyla KKTC’de Genel Ortaöğretim Dairesi bünyesinde 95 yönetici (32 müdür, 63 müdür yardımcısı), 1164 öğretmen ve 15638 öğrenci bulunmaktadır. Velilerin sayısının tesbitine gidilmemiştir. Ancak yaklaşık olarak öğrencilerin sayısının yarısı kadar olduğu tahmin edilmektedir.

3.3. Çalışma Grubu

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde Genel Ortaöğretim Dairesine bağlı 18 lise ve 14 ortaokul bulunmaktadır. Liselerin 12'sinin bünyesinde aynı zamanda ortaokul da bulunmaktadır (mebnet). Araştırmaya bu ortaokul ve liselerden 26 yönetici, 30 öğretmen ve 27 veli olmak üzere toplam 83 katılımcı dahil edilmiştir.

Çalışma grubunu belirlemek için olasılık temelli örnekleme yöntemlerinden seçkisiz örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Bunun nedeni, evrenin tümü çalışılamayacak kadar büyük olduğu için, belirli yöntemlerle daha küçük ve çalışılabilir, evreni de temsil eden bir katılımcı grubun oluşturulması, çalışmanın bu grup üzerinde gerçekleştirilmesi, bulunan sonuçların evrende olması muhtemel çeşitlilik, zenginlik, farklılık ve aykırılıkları ele alarak bütüncül bir resim elde etmektir (Yıldırım&Şimşek, 2000).

Tablo 1. Katılımcı durumu

Okul Türü	Yönetici	Öğretmen	Veli	Toplam
Ortaokul	13	15	11	39
Lise	13	15	16	44
Toplam	26	30	27	83

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri 15Mart – 30 Nisan tarihleri arasında katılımcıların uygun oldukları saatlerde ve uygun gördükleri yerlerde yapılan görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada katılımcıların görüşlerine göre okullarındaki öğrenci güvenliğinin durumu belirlenmeye çalışılmıştır. Verilerin toplanmasında uygulanan görüşme formunda öğrenci güvenliğini etkileyen etkenler (okul binasının sağlamlığı, doğal afetler, okul giriş-çıkışlarının kontrolü, okul tamiratları, spor salonu, laboratuvar, atölye vb. yerlerde güvenlik önlemleri, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımı, yönetici ve öğretmenlerden öğrencilere gelebilecek şiddet içerikli davranışlar, ilkyardım, okul gezileri ve trafik, güvenlik amaçlı teknolojik sistemler başlıklarındaki konular) dikkate alınarak görüşme soruları hazırlanmıştır.

Görüşme formunun iç geçerliliğini sağlamak için görüşme formu önce 4 katılımcıya uygulanmış, bazı sorular içeriği benzemesinden dolayı görüşme soruları listesinden çıkarılmış veya birleştirilmiştir, böylece forma son şekli verilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada önce görüşme formunun birinci bölümünde belirtilmesi istenen, katılımcıların demografik özelliklerini özetlemek bakımından yaş, cinsiyet, görev ve okul türü değişkenlerinin frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır.

Daha sonra aynı formun ikinci bölümündeki soruların cevaplarından elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde veriler dört aşamada analiz edilmektedir (Yıldırım&Şimşek, 2000).

1.Verilerin Kodlanması: İçerik analizinin bu ilk aşamasında, her bir katılımcıya numara verilerek görüşmenin dökümleri yapıldıktan sonra katılımcılardan elde edilen veriler araştırmanın çerçevesi içerisinde incelenerek anlamlı bölümlere ayrılmış ve kavramsal olarak ifade ettiği anlam isimlendirilip kodlanmıştır. Araştırmanın kavramsal çerçevesine ve görüşme sorularına dayanılarak daha önce hazırlanmış olan kod listesine, tüm verilerin incelenmesinden sonra son şekli verilmiştir. Bu kod listesi verilerin düzenlenmesinde anahtar liste görevini görmüştür. Araştırma sorularının dışında kalan veriler kodlama dışında bırakılmıştır.

2.Temaların Bulunması: Bu aşamada ise verilerin kodlanması aşamasında belirlenen kodlar her biri ayrı kategori olarak kabul edilmiş ve ayrı temalar olarak değerlendirilmiştir.

3.Verilerin Kodlara ve Temalara Göre Organize Edilmesi ve Tanımlanması: Bu aşamada ise katılımcıların görüşleri okuyucunun anlayabileceği bir dilde açıklanmış ve görüşler ilk elden okuyucuya sunulmuştur. Görüşme notlarının hangi katılımcıya ait olduğunu belirlemek amacıyla dipnot kullanılmış ve görüşme notları tırnak işareti içinde verilmiştir. Daha sonra parantez içinde görüşmenin hangi katılımcıya ait olduğu belirtilmiştir. Aşağıdaki örnek açıklamalarda kodlama sistemi verilmiştir:

ÖRNEK: “.....”(G:LY(A(1)))

G: Görüşme;

L: Lise; O:Ortaokul;

Y: Yönetici; Ö: Öğretmen; V: Veli

A: A Okulu;

1: 1 Numaralı Katılımcı

4.Bulguların Yorumlanması: Ayrıntılı bir biçimde tanımlanan ve sunulan bulguların araştırmacılar tarafından yorumlanması ve bazı sonuçların açıklanması bu son aşamada yapılmıştır. Toplanan veriler nitel araştırmanın gerektirdiği aşamalardan geçirilerek yorumlanmış ve bir takım sonuçlar çıkarılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1 Bulgular

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda katılımcılardan elde edilen verilerin çözümlemeleri sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve yorumlarına yer verilmektedir.

Bulgular bölümünde önce örneklem grubunun genel yapısını tanıtıcı frekans ve yüzde dağılımlarına kısa açıklamaları ile birlikte yer verilmiştir. Daha sonra ise görüşmeler sonucunda elde edilen veriler analizlere tabi tutulmuştur.

4.1.1. Katılımcıların Genel Yapısına İlişkin Frekans ve Yüzdelere

Araştırma ile elde edilen ve örneklem grubunu oluşturan 83 katılımcıya ait demografik verilerin frekans ve yüzde dağılımları aşağıda sırasıyla verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Yaşlarına Göre Genel Dağılımı

	N	%
Yaş Aralıkları		
25-30	2	2
31-35	10	12
36-40	18	22
41-45	29	35
46-50	17	20
51-55	7	8
Toplam	83	100,0

Tablo 2’de katılımcıların yaşlarına göre dağılımları verilmiştir. 2 katılımcının (%2) 25-30 yaş, 10 katılımcının (%12) 31-35 yaş, 18 katılımcının (%22) 36-40 yaş, 29 katılımcının (%35) 41-45 yaş, 17 katılımcının (%20) 46-50 yaş ve 7 katılımcının (%8) 51-55 yaş arasında olduğu belirtilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Genel Dağılımı

	N	%
Cinsiyet		
Kadın	36	43
Erkek	47	57
Toplam	83	100,0

Tablo 3’de katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımları verilmiştir. Araştırmaya %43 oranında 36 kadın ve %57 oranında 47 erkek katılmıştır. Katılımcıların çoğunu erkekler oluşturmaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların Görevlerine Göre Genel Dağılımı

	N	%
Görev		
Yönetici	26	31
Öğretmen	30	36
Veli	27	33
Toplam	83	100,0

Tablo 4’te katılımcıların görevlerine göre dağılımları verilmiştir. 26 katılımcının (%31) yönetici, 30’unun (%36) öğretmen ve 27’sinin (%33) da veli olduğu belirtilmiştir. Buna göre araştırma grupları içerisinde öğretmenler en büyük grubu oluşturmaktadır.

4.1.2. Katılımcıların Görüşme Sorularında Belirtilen Önlemlere İhtiyaç Olup Olmadığı Şeklindeki İfadelerine Göre Frekans ve Yüzdeleri

Katılımcıların konuyla ilgisi olmayan cevapları değerlendirme dışında tutularak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 5. Katılımcıların Görüşme Sorularında Belirtilen Önlemlere İhtiyaç Olup Olmadığı Şeklindeki İfadelerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Görüşme Soruları	Yönetici				Öğretmen				Veli			
	Vardır		Yoktur		Vardır		Yoktur		Vardır		Yoktur	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1.Okul binasında doğal afetlere karşı önlemler alınmalı mıdır? Okulunuzda bu konuda tedbirlere ihtiyaç var mıdır? Varsa alınan tedbirler nelerdir? Görüşlerinizi açıklayınız.	26	100	-	-	30	100	-	-	25	93	-	-
2.Okulunuzda bekçiye ihtiyaç var mıdır? Olmalı mıdır? Neden olmalıdır? Görüşlerinizi açıklayınız.	21	81	4	15	27	90	3	10	24	89	3	11
3. Okul giriş çıkışları kontrol edilmekte midir? Kontrol edilmesi gerekli midir? Görüşlerinizi açıklayınız.	25	96	1	4	30	100	-	-	27	100	-	-
4.Öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikelere karşı korunması ihtiyacı var mıdır? Okulunuzda öğrencilerin bu tür olaylara karşı korunması için tedbirler alınmış mıdır? Görüşlerinizi açıklayınız.	23	88	3	12	28	93	1	3	25	93	-	-
5.Okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratlar öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda mı yapılmalıdır? Okulunuzda bu tür durumlarda nasıl hareket edilmektedir? Görüşlerinizi açıklayınız.	26	100	-	-	29	97	-	-	25	96	1	4

Görüşme Soruları	Yönetici				Öğretmen				Veli			
	Vardır		Yoktur		Vardır		Yoktur		Vardır		Yoktur	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
6.Okulunuzda spor salonu, laboratuvar ve atelyelerde öğrenci güvenliğini tehlikeye düşürebilecek durumlar ve yaralanmalara karşı önlemler alınmalı mıdır? Okulunuzda bu konuda alınan tedbirler var mıdır? Varsa bu tedbirler nelerdir? Görüşlerinizi açıklayınız.	25	96	-	-	27	90	-	-	22	81	1	4
7.Öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanmalarını engelleyici önlemlere ihtiyaç var mıdır? Okulunuzda bu tür önlemler alınmış mıdır? Varsa alınan önlemler nelerdir? Görüşlerinizi açıklayınız.	23	88	2	8	28	93	2	7	24	89	2	7
8.Öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmamaları için önlemler alınmalı mıdır? Okulunuzda alınan önlemler var mıdır? Görüşlerinizi açıklayınız.	11	42	9	35	18	60	2	7	17	63	5	19
9.Okul güvenliğinde ilkyardım malzemelerine ihtiyaç var mıdır? Okulunuzda yeterince ilk yardım malzemesi bulunmakta mıdır? Görüşlerinizi açıklayınız.	25	96	-	-	27	90	1	3	27	100	-	-

Görüşme Soruları	Yönetici				Öğretmen				Veli			
	Vardır		Yoktur		Vardır		Yoktur		Vardır		Yoktur	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
10.Okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılması bir zorunluluk mudur? Okulunuzun düzenlemiş olduğu gezilerde kullanılan araçların taşıdığı özelliklere dikkat edilmekte midir? Dikkat edilmekte ise araçların ne tür özellikleri taşıması istenmektedir? Görüşlerinizi açıklayınız.	25	96	-	-	28	93	-	-	26	96	-	-
11.Okul güvenliğinde öğrenci ve veliler öğrencilerin güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmeli midir? Okulunuzda bu konuda yapılan çalışmalar var mıdır? Varsa nelerdir? Görüşlerinizi açıklayınız.	22	85	-	-	27	90	-	-	24	89	-	-
12.Güvenlik kamerası ve kayıtları okul güvenliği için kurulmalı mıdır? Yararı var mıdır? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?	25	96	1	4	30	100	-	-	25	93	-	-

Katılımcılar, görüşme sorularında belirtilen, okul ve öğrenci güvenliği için alınması gereken önlemlere okullarında ihtiyaç olduğunu yüksek oranlarda belirtmişlerdir. Katılımcılar, okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmamaları önlemini en az ihtiyaç duyulan önlem olarak ifade etmektedirler. Yine

de okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmamaları önlemini ihtiyaç olarak gören katılımcıların sayısı, bunu bir ihtiyaç olarak görmeyenlere göre daha fazladır.

Okul Binalarında Doğal Afetlere Karşı Önlemler Alınması:

Okul binalarında doğal afetlere karşı önlem alınması ile ilgili olarak katılımcılara görüşleri sorulmuştur. Cevapları değerlendirmeye alınan tüm katılımcılar okul binalarında doğal afetlere karşı önlem alınması gerektiğini belirtmiştir. 2 velinin görüşü ise değerlendirmeye uygun bulunmamıştır.

Okul Güvenliğinde Bekçiye İhtiyaç Duyulması:

Okul güvenliğinde bekçiye ihtiyaç duyulması ile ilgili olarak katılımcılara görüşleri sorulmuştur. Yöneticilerin %81'i, öğretmenlerin %90'ı ve velilerin %89'u okul güvenliğinde bekçiye ihtiyaç olduğu yönünde görüşlerini belirtmiştir. Yöneticilerin %15'i, öğretmenlerin %10'u ve velilerin %12'si okul güvenliğinde bekçiye ihtiyaç olmadığı yönünde görüşlerini belirtmiştir. Yöneticilerden birinin görüşü ise değerlendirmeye uygun bulunmamıştır.

Okul Giriş-Çıkışlarının Kontrol Edilmesi:

Okul giriş-çıkışlarının kontrol edilmesi ile ilgili olarak katılımcılara görüşleri sorulmuştur. Öğretmen ve velilerin tamamı, yöneticilerin ise %96'sı okul giriş-çıkışlarının kontrol edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bir yönetici (%4) ise okul giriş-çıkışlarının kontrol edilmesine ihtiyaç olmadığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin Okul Dışından Gelebilecek Tehlikelere Karşı Korunma İhtiyacı Duyulması:

Okul dışından gelebilecek tehlikelere karşı öğrencilerin korunması ihtiyacı ile ilgili olarak katılımcılara görüşleri sorulmuştur. Yöneticilerin %88'i, öğretmenlerin %93'ü ve velilerin %93'ü öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikelere karşı korunması gerektiğini belirtmiştir. Yöneticilerin %12'si ve öğretmenlerin %3'ü öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikelere karşı korunması ihtiyacının

olmadığını belirtmiştir. 1 öğretmen ve 2 velinin bu konudaki görüşleri değerlendirmeye uygun görülmemiştir.

Okul bina İçi ve Çevresinde Yapılması Zorunlu Tamiratların Öğrencilerin Okulda Bulunmadığı Zamanlarda Yapılması:

Okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda bulunmadığı zamanlarda yapılması ile ilgili olarak katılımcılara görüşleri sorulmuştur. Yöneticilerin tamamı, öğretmenlerin %97'si ve velilerin %96'sı okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda bulunmadığı zamanlarda yapılması gerektiğini belirtmiştir. Velilerin %4'ü ise okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda da yapılabileceğini belirtmiştir. 1 veli ve 1 öğretmenin görüşü ise değerlendirmeye uygun görülmemiştir.

Okulun Spor Salonu, Laboratuvar ve Atölyelerinde Öğrenci Güvenliğini Tehlikeye Düşürebilecek Durumlar ve Yaralanmalara Karşı Önlemler Alınması İhtiyacı:

Okulun spor salonu, laboratuvar ve atölyelerinde öğrenci güvenliğini tehlikeye düşürebilecek durumlar ve yaralanmalara karşı önlemler alınması ihtiyacı ile ilgili olarak katılımcılara görüşleri sorulmuştur. Yöneticilerin %96'sı, öğretmenlerin %90'ı ve velilerin %81'i okulun spor salonu, laboratuvar ve atölyelerinde öğrenci güvenliğini tehlikeye düşürebilecek durumlar ve yaralanmalara karşı önlemler alınması gerektiğini belirtmiştir. Velilerin %4'ü ise Okulun spor salonu, laboratuvar ve atölyelerinde öğrenci güvenliğini tehlikeye düşürebilecek durumlar ve yaralanmalara karşı önlemler alınması ihtiyacının olmadığı görüşündedir. 1 yönetici ve 3 öğretmenin görüşleri ise değerlendirmeye uygun görülmemiştir.

Okul Güvenliğinde Öğrencilerin Birbirlerine Karşı Kaba Güç Kullanmalarını Engelleyici Önlemlerin Alınması İhtiyacı:

Okul güvenliğinde öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanmalarını engelleyici önlemlerin alınması ihtiyacı ile ilgili olarak katılımcılara görüşleri

sorulmuştur. Yöneticilerin %88'i, öğretmenlerin %93'ü ve velilerin %89'u okul güvenliğinde öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanmalarını engelleyici önlemlerin alınması gerektiğini belirtmiştir. Yöneticilerin %8'i, öğretmenlerin %7'si ve velilerin %7'si okul güvenliğinde öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanmalarını engelleyici önlemlerin alınması ihtiyacının olmadığını belirtmiştir. 1 yönetici ve 1 velinin görüşleri ise değerlendirmeye uygun görülmemiştir.

Okul Güvenliğinde Öğrencilerin Fiziksel Cezaya Maruz Kalmamaları İçin Önlemler Alınması İhtiyacı:

Okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmamaları için önlemler alınması ihtiyacı ile ilgili olarak katılımcıların görüşleri sorulmuştur. Yöneticilerin %42'si, öğretmenlerin %60'ı ve velilerin %63'ü okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmamaları için önlemler alınması gerektiğini belirtmiştir. Yöneticilerin %35'i, öğretmenlerin %7'si ve velilerin %19'u ise okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmamaları için önlemler alınmasına gerek olmadığını belirtmiştir. 6 Yöneticinin, 10 öğretmenin ve 5 velinin görüşleri ise değerlendirmeye uygun görülmemiştir.

Okul Güvenliğinde İlk Yardım Malzemelerine İhtiyaç Duyulması:

Okul güvenliğinde ilkyardım malzemelerine ihtiyaç duyulması ile ilgili olarak katılımcıların görüşleri sorulmuştur. Yöneticilerin %96'sı, öğretmenlerin %90'ı ve velilerin tamamı okul güvenliğinde ilkyardım malzemelerine ihtiyacın olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin %3'ü ise okul güvenliğinde ilkyardım malzemelerine ihtiyaç olmadığını belirtmiştir. 2 yönetici ve 1 öğretmenin görüşleri ise değerlendirmeye uygun görülmemiştir.

Okul Gezilerinin Kontrollü Bir Şekilde Güvenli Taşıma Araçlarıyla Yapılmasının Zorunluluğu:

Okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılmasının zorunluluğu ile ilgili olarak katılımcıların görüşleri sorulmuştur. Yöneticilerin ve velilerin %96'sı öğretmenlerin ise %93'ü okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılmasının zorunlu olduğunu belirtmiştir. Okul

gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılmasının zorunlu olmadığına dair hiçbir katılımcı görüş belirtmemiştir. Ancak 1 yönetici, 2 öğretmen ve 1 velinin görüşleri değerlendirmeye uygun görülmemiştir.

Okul Güvenliğinde Öğrenci ve Veliler Öğrencilerin Güvenliğini Sağlama Etkinliklerinden Haberdar Edilmesi

Okul güvenliğinde öğrenci ve veliler öğrencilerin güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmesi ile ilgili olarak katılımcıların görüşleri sorulmuştur. Yöneticilerin %85'i, öğretmenlerin %90'ı ve velilerin %89'u okul güvenliğinde öğrenci ve veliler öğrencilerin güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların hiç biri okul güvenliğinde öğrenci ve velilerin, öğrencilerin güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmemesi gerektiğini belirtmemiştir. Ancak 4 yönetici, 3 öğretmen ve 3 velinin görüşleri değerlendirmeye uygun görülmemiştir.

Güvenlik Kamerası ve Kayıtlarının Okul Güvenliği İçin Kurulması:

Güvenlik kamerası ve kayıtlarının okul güvenliği için kurulması ihtiyacı ile ilgili olarak katılımcıların görüşleri sorulmuştur. Yöneticilerin %96'sı, öğretmenlerin tamamı ve velilerin %93'ü güvenlik kamerası ve kayıtlarının okul güvenliği için kurulması gerektiğini belirtmiştir. Yöneticilerin %4'ü ise güvenlik kamerası ve kayıtlarının okul güvenliği için kurulmasına gerek olmadığını belirtmiştir. 1 yönetici ve 1 velinin görüşleri ise değerlendirmeye uygun görülmemiştir.

I.Boyut: Okul Binasında Doğal Afetlere Karşı Önlemler Alınması:

Okul binasında doğal afetlere karşı (sel, deprem, yangın vb.) alınan önlemler ile ilgili olarak sorulan sorularda araştırma grubunda bulunan 26 yönetici, 30 öğretmen ve 27 velinin görüşleri Tablo-6'da belirtilen oranlar ve temalar altında verilmiştir.

Tablo 6. Okul Binasında Doğal Afetlere Karşı Önlemler Alınması

	Yönetici	%	Öğretmen	%	Veli	%
Önlemlerle ilgili bilgi sahibi olmama	-	-	1	3	6	23
Doğal afetlere karşı önlem alınmaması	16	62	19	63	14	54
Yangın köşesi ve yangın söndürücü tüplerden başka önlem olmaması	6	23	7	23	5	19
Yağmurun olumsuz etkilemesi	3	13	2	7	2	8
Okul binalarının çok eski ve afetlere karşı dayanıksız olması	4	15	6	20	6	23
Deprem tatbikatı yapılıyor olması, seminer verilmesi ve broşürler dağıtılması	4	15	1	3	1	4

Önlemlerle İlgili Bilgisi Olmama: Okul binasında doğal afetlere karşı alınan önlemler ile ilgili olarak katılımcılara düşünceleri sorulmuştur. Velilerin %23'ünün okullarında doğal afetlere karşı önlem alınması ile ilgili herhangi bir bilgi sahip olmadığı görülmektedir. N Lisesi velisi, “*Doğal afetlere karşı önlemlere okulumuzda ihtiyaç olup olmadığını ve alınan önlemlerin neler olduğunu bilmiyorum (G:LV(N(1))).*” şeklinde görüşlerini ifade ederek bu konuda velilerin bilgi eksikliğini anlamaktayız. Oranlar dikkate alındığında yöneticilerin tamamı ve çok az bir bölümü (%3) hariç öğretmenlerin doğal afetlere karşı okullarında önlem alınması ile ilgili olarak yeterli bilgiye sahip oldukları anlaşılmaktadır. Veliler ise okul binasında doğal afetlere karşı alınması gereken önlemler hakkında en yüksek oranda (%23) bilgi sahibi olmayan grubu oluşturmaktadır.

Doğal Afetlere Karşı Önlem Alınmaması: Yöneticilerin %62'si, öğretmenlerin %63'ü ve velilerin %54'ü okullarında doğal afetlere karşı hiçbir

önlemin alınmadığını ifade ettiği anlaşılmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu aynı görüşü paylaşmaktadır. C Ortaokulunun yöneticisi doğal afetlere karşı alınması gereken önlemlerin bakanlık tarafından alınmasının beklendiğini ancak herhangi bir önlemin alınmadığını şöyle ifade etmektedir: *“Doğal afetlere karşı önlemler alınmalıdır. Katkı devletten beklenmektedir. Tavanlarda çatlaklar var. Bakanlığa bildirildi. Ancak şu anda alınan bir önlem yoktur (G:OY(C(1)))”* A Ortaokulu öğretmeni ise sonradan yapılan ek binaların da doğal afetlere karşı dayanıksız bir şekilde yapıldığını şu sözleriyle ifade etmektedir: *“Okulumuzda depreme karşı hiçbir hazırlık yoktur. Bilakis, sonradan birbirine eklenmiş ve sağlam temeli olmayan binalarımız var (G:OÖ(A(4)))”* C Ortaokulu öğretmeni ise okulunda doğal afetlere karşı alınması gereken önlemlerin çok acil bir ihtiyaç olduğunu ancak hiçbir önlemin alınmadığını şu sözleriyle ifade etmektedir: *“Okulumuzda doğal afetlere karşı önlemlere şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır. Ama maalesef hiçbir şey yapılmamaktadır (G:OÖ(C(2)))”*

Yangın Köşesi Ve Yangın Söndürücü Tüplerden Başka Önlem Olmaması: Yöneticilerin %23’ü, öğretmenlerin %23’ü, velilerin ise %19’u okullarında doğal afetlere karşı yangın köşesinin oluşturulması ve yangın söndürücü tüplerin bulundurulmasından başka bir önlem alınmadığını ifade etmektedir. Katılımcıların bir birine yakın oranlarda aynı görüşü paylaştıkları görülmektedir. E Lisesi yöneticisinin ifadesinden okulların bir kısmında doğal afetlere karşı önlem olarak yalnızca yangın söndürücülerin bulundurulduğu anlaşılmaktadır: *“Yangın söndürücü dışında herhangi bir önlem yoktur (G:LY(E(2)))”* G Lisesi yöneticisi okullarında bulundurulan yangın söndürücü cihazların yeterliliği ile ilgili görüşünü şöyle ifade etmektedir: *“Okulumuzda yangın tehlikesine karşı bulundurulan yangın söndürücü cihazların sayısı yeterli değildir (G:LY(G(1)))”* G Lisesi yöneticisinin görüşünden okulunda yangına karşı önlem olarak bulundurulan yangın söndürücü cihazların yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

Yağmurun Olumsuz Etkilemesi: Yöneticilerin %13’ü, öğretmenlerin %7’si, velilerin ise %8’i yağmur yağdığı zamanlarda okullarının olumsuz etkilendiğini ifade etmektedir. K ortaokulunun yöneticisi yağmur sonucu okulunda ortaya çıkan durumu

şöyle ifade etmektedir: *“Yağmurlarda sel ve tavan akıntısı olmaktadır (G:OY(K(1)))”*. K ortaokulunun yöneticisi yağmurun olumsuz etkilerinden kurtulmak için okulda tavanların tamir edilmesi gerektiğini, ancak mali kaynak sıkıntısının olduğunu şu sözleriyle ifade etmektedir: *“Özellikle yağmurlarda sel ve tavan akıntısı olmaktadır. Önlem olarak tavanın onarılması gerekmektedir. Bunun için ise kaynak bulunmalıdır (G:O(YK(1)))”*.

Okul Binalarının Çok Eski Ve Afetlere Karşı Dayanıksız Olması:

Yöneticilerin %15'i, öğretmenlerin %20'si, velilerin ise %23'ü okul binalarının eski ve doğal afetlere karşı dayanıksız olduğunu ifade etmektedir. C ortaokulunun öğretmeni okulunun doğal afetler karşısındaki durumunu şöyle izah etmektedir: *“Doğal afetlere karşı önlemler alınmalıdır. Okul binasının eski olması bu tür önlemlerin alınmasını gerektiriyor (G:OÖ(C(1)))”*. C ortaokulu öğretmenin sözlerinden okul binasının eski oluşundan dolayı doğal afetlere karşı önlemler alınması gerektiği anlaşılmaktadır. M lisesinin velisi ise okulun doğal afetlere karşı dayanıklı olmadığını şu sözleriyle ifade etmektedir: *“Okul binası depreme dayanıklı olmadığından üzerine ikinci kat çıkılamamaktadır (G:LV(M(1)))”*. M lisesi velisinin ifadesinden okulunda ek bölümlere ihtiyaç duyulduğu, ancak mevcut binaların dayanıksız olmasından dolayı onların üzerine ihtiyacı karşılayabilecek ek bölümler yapma imkanının olmadığı anlaşılmaktadır.

Deprem Tatbikatı Yapılıyor Olması, Seminer Verilmesi:

Yöneticilerin %15'i, öğretmenlerin %3'ü, velilerin ise %4'ü okullarında doğal afetlere karşı önlem olması amacıyla deprem tatbikatları yapıldığını ve aynı amaç için seminerler verildiğini, broşürler dağıtıldığını ifade etmiştir. C ortaokulunun yöneticisinin okulunda verilen seminerleri yetersiz bulduğu şu ifadesinden anlaşılmaktadır: *“Adana depreminden sonra okulda bazı seminerler verildi, o kadar.. (G:OY(C(3)))”*. D lisesi yöneticisi, *“Yılda bir kez Sivil Savunma Teşkilat Başkanlığı ile işbirliği yapılarak deprem tatbikatı yapılmaktadır.(G:LY(D(2)))”* şeklinde görüşünü ifade ederek okulunda doğal afetlerden depreme karşı hazırlıklı olunması için sivil savunma kurumu işbirliği ile deprem tatbikatı yapıldığı anlaşılmaktadır. Çelik (2007) de, tatbikatların kontrollü bir ortamda kriz planını uygulama, teorileri test etme

imkanı sağlamasından ötürü felaketlere hazırlık için çok iyi bir eğitim aracı olduğunu belirtir.

II.Boyut: Okul Güvenliğinde Bekçi İhtiyacı

Okul güvenliğinde bekçi ihtiyacı ile ilgili olarak sorulan sorularda araştırma grubunda bulunan 26 yönetici, 30 öğretmen ve 27 velinin görüşleri Tablo-7’de belirtilen oranlar ve temalar altında verilmiştir.

Tablo 7. Okul Güvenliğinde Bekçiye İhtiyaç Duyulması

	Yönetici	%	Öğretmen	%	Veli	%
Bekçiye ihtiyaç duyulmaması	3	12	3	10	4	15
Okul güvenliğinin sağlanması için bekçiye ihtiyaç duyulması	20	77	26	87	20	74
Farklı suçların işlenmesinin engellenmesi için bekçiye ihtiyaç duyulması	-		3	10	1	4

Bekçiye İhtiyaç Olmaması: Katılımcılara okul güvenliğinde bekçi ihtiyacı ile ilgili düşünceleri sorulmuştur. Yöneticilerin %12’si, öğretmenlerin %10’u ve velilerin %15’i okul güvenliğinde bekçiye ihtiyaç olmadığını ifade etmiştir. A ortaokulu yöneticisi, “*Bekçiler çıkan teknolojik imkânlardan (kamera sistemleri gibi) dolayı işlevini yitirmiştir (G:OY(A(2)))*.” şeklinde görüşünü ifade ederek bekçiye duyulan ihtiyacın ortadan kalktığını belirtmektedir. G lisesi velisi ise, “*Okulumuzun her köşesi kamera sistemi ile döşenmiştir. Sistem 24 saat çalışmaktadır. Bekçiye verilen para boşa gitmektedir. Kamera sistemi bekçiden çok daha iyi çalışmaktadır. Bekçinin görmediğini sistem kaydeder ve görür (G:LV(G(6)))*.” şeklinde görüşünü ifade ederek bekçinin okula ek mali yük getirdiğini, kamera sistemi var iken bekçiye ihtiyaç olmadığını belirtmektedir.

Okul Güvenliğinin Sağlanması İçin Bekçiye İhtiyaç Duyulması: Yöneticilerin %77’si, öğretmenlerin %87’si ve velilerin %74’ü okul güvenliğinin

sağlanması için bekçiye ihtiyaç duyulduğunu ifade etmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu aynı düşüncede birleşmektedir. Y ortaokulunun yöneticisi, “*Bekçiye ihtiyaç vardır. Çünkü herhangi bir olaya anında müdahale edebilir (G:OY(C(2)))*.” şeklinde görüşünü ifade ederek okul ve çevresinde meydana gelebilecek istenmeyen olaylara anında ve etkin bir şekilde müdahale edebilmesi özelliğinden dolayı okul güvenliğinde bekçiye ihtiyaç olduğunu belirtmektedir. E lisesi yöneticisi ise, okul güvenliğinde bekçiye duyulan ihtiyacın sebebini şu şekilde açıklamaktadır: “*Özellikle gece saatlerinde okulun güvenliğini sağlamak için bekçiye ihtiyaç vardır. İnsan faktörü kameraya göre daha caydırıcıdır (G:LY(E(2)))*.” P ortaokulunun yöneticisi ise okul güvenliğinde bekçiye duyulan ihtiyacı okulun ıssız bir çevrede bulunmasına bağlamaktadır: “*Okulumuzda bekçiye ihtiyaç vardır. Çünkü okulumuz şehrin dışında ıssız bir çevrede bulunmaktadır (G:OY(P(1)))*.” C ortaokulu öğretmeni, “*Okulumuzda bekçiye ihtiyaç vardır. Çünkü hırsızlık olayları olabiliyor. Nitekim geçen yıl yakınımızdaki bir okulda böyle bir olay olmuştu (G:OÖ(C(7)))*.” şeklinde görüşünü ifade ederek hırsızlık olaylarına karşılık okulda bekçiye ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir. E lisesi öğretmeni ise, “*Bekçiye ihtiyaç vardır. Burası büyük bir okuldur. Okulun araç-gereçleri ve mali durumları nedeniyle gerekmektedir (G:LÖ(E(4)))*.” şeklinde görüşlerini ifade ederek, okul güvenliğinde bekçiye duyulan ihtiyacın özellikle okulun büyüklüğünden kaynaklandığını ifade etmektedir. G lisesi öğretmeni, “*Okulda güvenlik açısından bekçi olmalıdır. Çünkü güvenlik kameraları bazı noktalarda yetersiz kalmaktadır (G:LÖ(G(4)))*.” şeklinde görüşünü ifade ederek, kamera sistemlerinin çalışıyor olması durumunda bile bekçilere duyulan ihtiyacın devam edeceğini belirtmektedir.

Farklı Suçların İşlenmesinin Engellenmesi İçin Bekçi İhtiyaç Duyulması:

Öğretmenlerin %10’u, velilerin ise %4’ü okul ve çevresinde farklı suçların işlenmesinin engellenmesi için bekçiye ihtiyaç duyulduğunu ifade etmektedir. Yöneticiler ise böylesi durumlar için bekçiye ihtiyaç duyulmasından söz etmemektedirler. G lisesi öğretmeni, “*Okulun kapalı olduğu zamanlarda, özellikle hafta sonu ve tatillerde okul binasında bazı ahlak dışı olaylar olabilmektedir, hırsızlıklar da olabilir. Bu yüzden bekçi gereklidir (G:LÖ(G(3)))*.” şeklinde görüşünü ifade ederek, direk okulla ilgisi olmasa da bazı hoş gitmeyen durumlar için okul ve

çevresinin kullanılabileceğini, bu nedenle de bekçiye ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir.

III.Boyut: Okul Giriş Çıkışlarının Kontrolünün Gerekliliği:

Okul güvenliğinde okul giriş çıkışlarının kontrol edilmesi ihtiyacı ile ilgili olarak sorulan sorularda araştırma grubunda bulunan 26 yönetici, 30 öğretmen ve 27 velinin görüşleri Tablo-8’de belirtilen oranlar ve temalar altında verilmiştir.

Tablo 8. Okul Giriş Çıkışlarının Kontrolünün Gerekliliği

	Yönetici	%	Öğretmen	%	Veli	%
Okul giriş-çıkışlarının kontrolünün öğrenci güvenliğinin sağlanması için bir ihtiyaç olması	25	96	30	100	27	100
Okul giriş-çıkışlarının kontrolsüz oluşu	6	23	9	30	9	33
Okul giriş-çıkışlarının kontrolünün nöbetçi müdür yardımcısı, öğretmenler ve yardımcı personel tarafından sağlanması	14	54	5	17	4	15
Okul giriş-çıkışlarının kontrolünün yetersiz oluşu	9	35	7	23	3	11

Okul Giriş-Çıkışlarının Kontrolünün Öğrenci Güvenliğinin Sağlanması İçin Bir İhtiyaç Olması: Yöneticilerin %96’sı ve öğretmenler ile velilerin tamamı öğrenci güvenliğinin sağlanması için okul giriş ve çıkışlarının kontrol edilmesinin gerektiğini ifade etmiştir. K ortaokulu yöneticisi, “Okula giren-çıkan kişilerin belli olması için, okul giriş-çıkışlarının kontrol edilmesi zorunludur (G:OY(K(1))).” şeklinde görüşünü ifade ederek okula gelip gidenlerin bilinmesinin ve kontrol edilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır. D lisesi yöneticisi ise diğer okullardan gelen öğrencilerin okullarda kargaşaya sebep olduklarını bu nedenle de okul giriş ve

çıkışlarının kontrol altında olması gerektiğini şu şekilde ifade etmektedir: “Okul giriş çıkışlarının kontrol edilmesine lüzum vardır. Okula zaman zaman öğrenci olmayan gençler gelebilmektedir (G:LY(D(2))).” A ortaokulu öğretmeni, “Okul giriş ve çıkışlarının kontrol edilmesi gerekir. Çünkü çocuklar ergenlik döneminde oldukları için çeteleşme ve güç gösterisi gibi davranışlar olabilmektedir(G:OÖ(A(2))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, okul dışından gelebilecek güç gösterisi gibi davranışların okul giriş ve çıkışlarının kontrol edilmesiyle engellenebileceğini belirtmektedir. G lisesi öğretmeni ise okul giriş ve çıkışlarının kontrol edilmesinin yabancı kişilerin okula girişinin kontrol altında olması faydasını sağladığı gibi trafik akışının düzenlenmesine de fayda sağlayacağını şöyle ifade etmektedir: “Okul giriş ve çıkışları kontrol edilmelidir. Çünkü trafik akışını düzenlemek, muhtemel kazaları önlemek ve yabancı kişilerin kontrol altında okula girişini sağlamak gerekir (G:LÖ(G(1))).” C ortaokulu öğretmeni, “Okul öğrencilerinin okuldan kaçmalarını önlemek için okul giriş ve çıkışları kontrol edilmelidir (G:OÖ(C(5))).” şeklinde görüşünü ifade ederek okuldan kaçabilecek öğrencilerin engellenmesi için okul giriş ve çıkışlarının kontrol edilmesi gerektiğini belirtmektedir. F lisesi öğretmen ise, “Okul giriş ve çıkışlarının kontrol edilmesi gerekmektedir. Çünkü servis aracına binmeyen ya da sıkıştırılan öğrenciler olabilir (G:LÖ(F(1))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, özellikle taşımalı öğrencisi bulunan okullarda okul giriş ve çıkışlarının öğrencilerin servis aracına güvenle bindirilmelerini sağlamak için gerekli olduğunu belirtmektedir. C ortaokulu öğretmeni de öğrencilerin can güvenliğinin önemine ve farklı tehlike kaynaklarının olabileceğine şöyle değinmektedir: “Öğrencilerin can güvenliği ve farklı tehlikelerden korunmaları için okul giriş ve çıkışlarının kontrolü mutlak surette gereklidir (G:OÖ(C(3)))”. A ortaokulu velisi, “Okul giriş ve çıkışları kontrol edilmelidir. Öğrenci haricinde veya okuldan atılan kişiler okula gelerek öğrencileri kendilerine özendirip kötü yollara itmektedirler. Bu konuda veli olarak daha önce okuyan çocuğumun başına birçok olaylar gelmiştir (G:OV(A(2))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, öğrencilerin okul dışından kaynaklanan ve onları kötü yollara sürükleyebilecek etkenlerin engellenebilmesi için okul giriş ve çıkışlarının kontrol altında olması gerektiğini belirtmektedir.

Okul Giriş-Çıkışlarının Kontrolsüz Oluşu: Yöneticilerin %23'ü, öğretmenlerin %30'u ve velilerin %33'ü okul giriş ve çıkışlarının kontrol edilmediğini ifade etmiştir. Tablo 5'te katılımcılardan 1 yönetici dışında diğerlerinin tamamının okulun giriş ve çıkışlarının kontrol edilmesinin gerekli olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Buna göre okul giriş ve çıkışlarının kontrol edilmesi ihtiyacının katılımcıların yaklaşık %30'una göre karşılanamadığı görülmektedir

Okul Giriş-Çıkışlarının Kontrolünün Nöbetçi Müdür Yardımcısı, Öğretmenler Ve Yardımcı Personel Tarafından Sağlanması: Yöneticilerin %54'ü, öğretmenlerin %17'si, velilerin ise %15'i okul giriş ve çıkışlarının nöbetçi müdür yardımcısı, nöbetçi öğretmen ve yardımcı personel tarafından kontrol edildiğini ifade etmiştir.

Okul giriş-çıkışlarının kontrolünün yetersiz oluşu: Yöneticilerin %35'i, öğretmenlerin %23'ü ve velilerin %11'i okul giriş çıkışlarının kontrolünün yetersiz olduğunu ifade etmektedir. C ortaokulu yöneticisi, *“Okul giriş ve çıkışları kamera sistemi ile kontrol edilmektedir. Müdür yardımcıları ve öğretmenler tarafından ise kısmen kontrol edilmektedir. Ancak öğretmenlerde tükenmişliğin etkisi ile nöbetlere yeterince ilgi gösterilmemektedir (G:OY(C(1)))”* şeklinde görüşünü ifade ederek, öğretmenlerin nöbetçilik görevine karşı ilgisizliklerinden dolayı okul giriş ve çıkışlarının etkin bir şekilde kontrol altına alınamadığını belirtmiştir. G lisesi yöneticisi ise okul bahçesinin korunaksız olmasından dolayı okul giriş ve çıkışlarının kontrol edilemediğini şöyle ifade etmektedir: *“Okul bahçesine birçok yerden girilebildiği için, okulda yeterli güvenlik sağlanamıyor (G:LY(G(2)))”*. D lisesi yöneticisi ise, *“Sınav haftasında öğrenci kontrolü zorlaşmaktadır (G:LY(D(2)))”* şeklinde görüşünü ifade ederek, okul giriş ve çıkış zamanlarının değiştiği ve esnekleştiği zamanlarda öğrencilerin kontrolünün zorlaştığını belirtmektedir. E lisesi öğretmeni de *“Ciddi bir kontrol yoktur. Sadece sabahın ilk saatlerinde öğrencilerin içeri girmesi için uyarı yapılmaktadır (G:LÖ(E(2)))”* şeklinde görüşünü ifade ederek, okul giriş ve çıkışlarının kontrolünün yeterli düzeyde olmadığını belirtmiştir. R lisesi velisi, öğrencilerin okula giriş ve çıkışlarının tam olarak kontrolünün sağlandığını ancak idari bölüme girişlerin tam olarak kontrol altında olmadığını şöyle

ifade etmektedir: “Okul giriş-çıkışları tam anlamıyla kontrol altında tutulmaktadır. Bu özellikle öğrenci girişleri için tam anlamıyla sağlanmaktadır. Ancak idare tarafında olan ziyaretçi girişi tam anlamıyla kontrol altında değildir. Bu girişe bakan idareci odalarındaki idarecilerin planlanmamış kontrolü dışında denetim hemen hemen yok gibidir. Ancak içeri giren yabancılar hizmetliler ve nöbetçi öğretmenlerce izlenmekte ve soruşturulmaktadır (G:LV(R(1))).”

IV.Boyut: Öğrenci Güvenliği İçin Okul Dışından Gelebilecek Tehlikeler Karşısında Koruma Önlemlerinin Alınması:

Okul güvenliğinde öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikeler karşısında korunma önlemleri ile ilgili olarak sorulan sorularda araştırma grubunda bulunan 26 yönetici, 30 öğretmen ve 27 velinin görüşleri Tablo-9’da belirtilen oranlar ve temalar altında verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Okul Dışından Gelebilecek Tehlikeler Karşısında Korunma Önlemleri ve Önlemlerin Yetersizliği

	Yönetici	%	Öğretmen	%	Veli	%
İdareci, Öğretmen ve Personelin Görev Yapması	14	54	8	27	3	11
Polisten Yardım İstenmesi	6	23	4	13	1	4
Okul Giriş Kapılarının Kilitlenmesi	6	23	2	7	2	7
Bahçe Duvarının ve Parmaklıkların Yükseltilmesi	1	4	3	10	1	4
Kamera Sisteminin Kullanılması	1	4	4	13	1	4
Alınan Önlemlerin Yetersiz Olması	5	19	9	30	2	7
Hiçbir Önlemin Alınmamış Olması	3	12	4	13	7	26

İdareci, Öğretmen ve Yardımcı Personelin Görev Yapması: Yöneticilerin %54'ü, öğretmenlerin %27'si ve velilerin %11'i öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikeler karşısında korunma önlemi olarak idareci, öğretmen ve yardımcı personelin görev yaptığını ifade etmiştir. D lisesi yöneticisi, *“Otobüslere bindirmede nöbetçi öğretmenler görev yapmaktadır (G:LY(D(2)))”* şeklinde görüşünü ifade ederek, okul dışından gelebilecek tehlikeler karşısında servisle okula gelen öğrencilerin güvenliğini sağlamak için nöbetçi öğretmenlerin görev yaptığını belirtmiştir.

Polisten Yardım İstenmesi: Yöneticilerin %23'ü, öğretmenlerin %13'ü ve velilerin %4'ü öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikeler karşısında korunma önlemi olarak polisten yardım istendiğini belirtmiştir. E lisesi yöneticisi, *“Okulumuzda güvenlik elemanına ihtiyaç vardır. Okul dışından gelebilecek tehlikeler karşısında nöbetçi öğretmenler yetersiz kalıyor. Dışarıdan gelenlere karşı polis çağırılıyor (G:LY(E(1)))”* şeklinde görüşünü ifade ederek nöbetçi öğretmenlerin okul dışından gelen tehlikeleri önlemede yetersiz kalmaları durumunda polisten yardım istendiğini belirtmiştir. C ortaokulu öğretmeni de nöbetçi öğretmenlerin yetersiz kaldığı durumlarda okul dışından gelen tehlikeler karşısında polisten yardım istendiğini şöyle ifade etmektedir: *“Dışarıdan gelen tehlikeli kişiler söz konusu olduğunda öğretmenler hemen müdahale etmekte, onların yetersiz kaldığı durumlarda ise hemen polis çağırılmaktadır (G:OÖ(C(6)))”*

Okul Giriş Kapılarının Kilitlenmesi: Yöneticilerin %23'i, öğretmenlerin %7'si ve velilerin %7'si öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikeler karşısında korunma önlemi olarak okul giriş kapılarının kilitlendiğini ifade etmiştir. C ortaokulu yöneticisi, *“Okul dışından gelebilecek tehlikelere karşı önlem alınmasına çok ihtiyaç vardır. Okulun özel güvenliği olmadığı için kapılar kilitlenmektedir (G:OY(C(1)))”* şeklinde görüşünü ifade ederek, okul güvenliğinin sağlıklı bir şekilde sağlanamamasından dolayı kapıların kilitlendiğini belirtmiştir. J ortaokulu öğretmeni de, *“Öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikelere (öğrencilerin dövülmesi, kaçırılması vb.) karşı korunması için okul giriş saatinden sonra öğrenci giriş kapıları kapatılmakta, okul girişleri arka kapıdan yapılmaktadır (G(OÖ(J(1)))”*

şeklinde görüşünü ifade ederek ders saatlerinde öğrenci giriş kapılarının kapatıldığını, dıştan gelebilecek tehlikelere karşı bu şekilde önlem alındığını belirtmiştir.

Bahçe Duvarının ve Parmaklıkların Yükseltilmesi: Yöneticilerin %4'ü, öğretmenlerin %10'u ve velilerin %4'ü öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikeler karşısında korunma önlemi olarak bahçe duvarlarının ve parmaklıklarının yükseltildiğini ifade etmiştir. E lisesi öğretmeni, *“Herhangi bir önlem yoktur. Sadece okul dış duvarları biraz daha yükseltilmiştir. Okul girişi tek yerden olmalı ve mutlaka kontrol edilmelidir (G:LÖ(E(2)))”* şeklinde görüşünü ifade ederek, okul dışından gelebilecek tehlikeler karşısında okul dış duvarlarının yükseltildiğini, ancak okul girişlerinin kontrol altına alınmadan yalnızca duvarların yükseltilmesinin yeterli bir olmayacağını belirtmektedir. E lisesi velisi, 3 yıl önce olan bir olay nedeniyle güvenlik amaçlı olarak bahçe duvarlarının yükseltildiğini şöyle ifade etmektedir: *“Genel olarak böyle bir sorun yoktur. Ancak. 3 yıl önce bir olay olmuştu. Ondan sonra güvenlik amaçlı bahçe duvarları yükseltilmiştir (G:LV(E(1)))”* Şişman (2010) da, okul bahçesinin duvarlarla çevrilmesi gerektiğini, okul bahçesinin genişçe bir kapısının olması ve gerekmedikçe açık bırakılmaması gerektiğini ifade etmektedir.

Kamera Sisteminin Kullanılması: Yöneticilerin %4'ü, öğretmenlerin %13'ü ve velilerin %4'ü öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikeler karşısında korunma önlemi olarak kamera sisteminden yararlandığını belirtmiştir. A ortaokulu öğretmeni, kamera sisteminin okul dışından gelebilecek tehlikeleri tespit etmek ve önlemek için kullanıldığını ancak tek başına bu önlemin yetersiz olacağını şu şekilde ifade etmektedir: *“Okulumuzda öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikelere karşı korunması ihtiyacı vardır. Ancak yeterli önlem alınmamıştır. Kamera sistemimiz var. Ama bazı noktalar gözden kaçmakta ve oralarda tehlikeli, hoş olmayan şeyler olabilir (G:OÖ(A(4)))”*

Alınan Önlemlerin Yetersiz Olması: Yöneticilerin %19'u, öğretmenlerin %30'u ve velilerin %7'si öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikeler karşısında korunma önlemlerinin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. A ortaokulu yöneticisi, okul

dışından gelebilecek tehlikeler karşısında nöbetçi öğretmenlerin yetersiz kaldığını okulun özel güvenliğinin oluşturulması gerektiğini şöyle ifade etmektedir: *“Bu tip olaylara karşı nöbetçi öğretmenler önlem almaktadır. Ancak yeterli olduğu söylenemez. Kesinlikle okullarda güvenlik birimleri kadrolarına yer verilmelidir (G:OY(A(2))).”* C ortaokulu öğretmeni ise, *“Nöbetçi öğretmenlerle okul dışından gelebilecek tehlikeler bertaraf ediliyor. Ancak okulun büyüklüğü ve öğrenci yoğunluğu dikkate alınırsa, bu önlemin yetersiz olduğu apaçık görülür (G:OÖ(C(3))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, okulun büyüklüğü ve öğrenci sayısının çokluğu dolayısıyla okul dışından gelebilecek tehlikelere karşı önlem olarak nöbetçi öğretmenlerin görev yapmasının yetersiz olduğunu belirtmektedir.

Hiçbir Önlemin Alınmamış Olması: Yöneticilerin %12’si, öğretmenlerin %13’ü ve velilerin %26’sı öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikeler karşısında hiçbir korunma önleminin alınmadığını belirtmiştir. C ortaokulu velisi, okul dışından gelebilecek tehlikeler karşısında öğrencilerin korunması için mutlaka önlemler alınması gerektiğini ancak okulda bu konuda hiçbir önlem alınmadığını şöyle ifade etmektedir: *“Okul dışından gelebilecek tehlikeler karşısında öğrencilerin korunması için önlemler alınması ihtiyacı vardır. Ancak önlem alınmamıştır. Bu konuda önlemler alınması lazımdır. Çünkü biz veliler çocuklarımızın dışarıdan gelebilecek olan tehlikelerle karşı karşıya kalmasını istemiyoruz (G:OV(C(7))).”* M lisesi velisi ise *“Herkes istediği gibi okula girebilmektedir. Bu da öğrencilerin güvenliğini tehlikeye atmaktadır (G:LV(M(1))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, okulunda dışarıdan gelebilecek tehlikeler karşısında öğrencilerin korunması için hiçbir önlem alınmadığını belirtmektedir.

V.Boyut: Okul Bina İçi ve Çevresinde Yapılması Zorunlu Tamiratların Zamanlaması:

Okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların zamanlaması ile ilgili olarak sorulan sorularda araştırma grubunda bulunan 26 yönetici, 30 öğretmen ve 27 velinin görüşleri Tablo-10’da belirtilen oranlar ve temalar altında verilmiştir.

Tablo 10. Okul Bina İçi ve Çevresinde Yapılması Zorunlu Tamiratların Zamanlaması

	Yönetici	%	Öğretmen	%	Veli	%
Öğrencilerin Okulda Olmadığı Zamanlarda Yapılması	15	58	4	13	6	22
Öğrencilerin Okulda Olduğu Zamanlarda da Yapılması	6	23	19	63	7	26

Öğrencilerin Okulda Olmadığı Zamanlarda Yapılması: Yöneticilerin %58'i öğretmenlerin %13'ü ve velilerin %22'si okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapıldığını ifade etmiştir. Yöneticilerin çoğu (%58), öğretmenlerin aksine okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapıldığını ifade etmektedir. P ortaokulu yöneticisi, “*Öğrencilerin okulda bulunduğu dönemlerde onların güvenliğini ve ders işleyişini engelleyecek faaliyetler yapılmamaktadır(G:OY(P(2)))*.” şeklinde görüşünü ifade ederek, okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin güvenliğini düşünerek ve derslerin işlenmesine engel oluşturmamak için öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapıldığını belirtmektedir. C ortaokulu yönetici de tamiratlardan kaynaklanan molozların olumsuz etkisi ve ses kirliliğine dikkat çekerek okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapıldığını şöyle ifade etmektedir: “*Eğitimin engellenmemesi, ses kirliliği ve molozların olumsuz etkilerinden kurtulmak için okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratlar öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapılmaktadır (G:OY(C(3)))*.” G lisesi öğretmeni, “*Okulumuzda bu tür tamiratlar okul zamanı dışında yapılmaktadır. Böylece olası olumsuzlukların önüne geçilebilmektedir (G:(LÖ(G(4)))*.” şeklinde görüşünü ifade ederek, olumsuz sonuçlara sebep olmaması için okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapıldığını belirtmiştir. C ortaokulu velisi, öğrencilerin motivasyonunu bozmamak için, okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda

yapılması gerektiğini şöyle ifade etmektedir: “Okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratlar öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda, özellikle de yaz tatillerinde yapılmalıdır. Öğrencilerin derslere odaklanmaları olumsuz bir şekilde etkilenmemelidir. Okulda genelde bu gibi tadilatlar yazda yapılıyor. Ama bütün eksiklikler giderilemiyor (G:OV(C(4))).”

Öğrencilerin Okulda Olduğu Zamanlarda da Yapılması: Yöneticilerin %23’ü, öğretmenlerin %63’ü ve velilerin %26’sı Okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda da yapıldığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin çoğu(%63) öğretmenlerin aksine okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda da yapıldığını ifade etmektedir. Tablo 5’e bakıldığında ise yöneticilerin %100’ü, öğretmenlerin %97’si ve velilerin %96’sı okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapılması gerektiğini ifade etmişti. Uygulamada aynı oranlara ulaşamamasının nedenlerini yöneticiler ve öğretmenler; acil durumlar, ustaların başka zamanlarda bulunamaması ve ihalelerin zamanlaması gibi durumlara bağlamaktadırlar. C ortaokulu yöneticisi, okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda yapılmasının bazı zorunluluklardan kaynaklandığını şöyle ifade etmektedir: “Bu sene okulun yıllık bakımı bakanlığın ihale zamanı dolayısı ile okul zamanında yapıldı. Bakanlık okulumuzda yapımına Ocak ayında başladığı Teknoloji Tasarım dersi atölyesinin yapımını henüz bitiremedi. Bakanlık Van depremine yardım amacıyla inşaat malzemeleri gönderdiği için, bizim atölyenin yapımını geciktirmek durumunda kalmıştır (G:OY(C(1))).” K ortaokulu yöneticisi, “Okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratlar öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapılmalıdır. Fakat diğer zamanlarda ustaların bulunması zor olduğu için tamiratlar mesai saatinde yapılıyor (G:OY(K(1))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, imkânsızlıklardan dolayı okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda yapıldığını belirtmektedir. D lisesi yöneticisi ise okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda yapıldığını ancak gerekli önlemlerin alındığını şöyle ifade etmektedir: “Tamiratlar tatil zamanlarında yapılmalıdır. Ancak zorunlu olduğu durumlarda gereken önlemler

alınır. Paravanla inşaat bölümü ayrılır (G:LY(D(3))).” C ortaokulu öğretmeni, “Üzülerek söylemek gerekirse, bu konuda hiçbir hassasiyet gösterilmemektedir. Okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda yapılması öğrencilerin can güvenliğini tehdit ettiği gibi, gürültü kirliliğine ve eğitimin kalitesinin düşmesine de sebep olmaktadır (G:OÖ(C(3))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda yapılmasının öğrencilerin can güvenliğini tehdit ettiğini ve derslerin verimli bir şekilde işlenmesine engel olduğunu belirtmiştir. H ortaokulu öğretmeni ise, “Okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratlar kesinlikle öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapılmalıdır. Ancak ikinci bir iş olmasının gerekçesi ile okul zamanına denk getiriliyor diye düşünüyorum (G:OÖ(H(1))).” şeklinde görüşünü ifade ederek konuya başka bir boyuttan yaklaşmaktadır. H ortaokulu öğretmeninin görüşüne göre, okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda yapılmasının nedenini mesai saatleri dışına iş bırakmamak olarak izah etmektedir. G lisesi velisi, acil yapılması gereken okul bina içi ve çevresindeki tamiratların öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda da gerekli önlemler alındıktan sonra yapılmasında bir sakınca olmayacağını şöyle ifade etmektedir: “Tamiratların okulun kapalı olduğu zamanlarda yapılması daha uygundur. Ama gördüğüm kadarıyla okul saatlerinde de yapıldığı olmaktadır. Önlem alındığı sürece zorunlu olarak acil yapılması gerekiyorsa sorun yoktur (G:LV(G(2))).” E lisesi velisi, küçük tamiratların önlem alındıktan sonra okul saati içerisinde de yapılabileceğini şöyle belirtmektedir: “Okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu büyük tamiratların öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapılması gerekli olabilir. Ancak küçük tamiratlar öğrenciler varken de yapılabilir. Okulun büyük bahçesi olduğu için küçük tamiratlarda nöbetçi öğretmenler ve yardımcı personel öğrencileri tamirat bölgesinden uzaklaştırmaktadır.”

VI.Boyut: Spor Salonu, Laboratuvar ve Atölyelerde Öğrenci Güvenliğini Tehlikeye Düşürebilecek Durumlar ve Yaralanmalara Karşı Önlemler Alınması:

Spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için alınan önlemler ile ilgili olarak sorulan sorularda araştırma grubunda bulunan 26 yönetici, 30 öğretmen ve 27 velinin görüşleri Tablo-11’de belirtilen oranlar ve temalar altında verilmiştir. Yalnızca velilerin %30’unun spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için alınan önlemlerin neler olduğunu bilmedikleri bilgisine tabloda yer verilmemiştir.

Tablo 11. Spor Salonu, Laboratuvar ve Atölyelerde Öğrenci Güvenliği İçin Alınan Önlemler ve Önlemlerin Yetersizliği

	Yönetici	%	Öğretmen	%	Veli	%
Bilgilendirici Levhalar ve Kilitleme Yöntemi	4	15	3	10	-	-
İlkyardım malzemelerinin bulundurulması	7	27	5	17	1	4
Öğretmen Gözetimi	7	27	11	37	4	15
Önlem Alınmaması ve Alınan Önlemlerin Yetersizliği	3	12	14	47	7	26

Bilgilendirici Levhalar ve Kilitleme Yöntemi: Yöneticilerin %15’i ve öğretmenlerin %10’u öğrenci güvenliği için spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde önlem olarak öğrencilerin görebilecekleri yerlerde panolar oluşturulduğunu ve tehlike oluşturabilecek malzemelerin kilitlendiğini ifade etmiştir. D lisesi yöneticisi, *“Duvarlara ve öğrencilerin görebilecekleri yerlere laboratuvar ve atölye kuralları asılmıştır. Ayrıca bu gibi yerler öğretmenler tarafından kapıları açılarak, öğrencilerin derse alındıkları yerlerdir (G:LY(D(2)))”* şeklinde görüşünü ifade ederek, spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için bilgilendirici levhaların kullanıldığını ve bu yerlerin kilitli bulundurulduğunu, öğrencilerin ancak öğretmen gözetiminde buralara girebildiklerini belirtmiştir. G lisesi öğretmeni, *“Şu anda okulumuzda spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliğini sağlamak için sadece uyarı levhaları vardır (G:LÖ(G(5)))”* şeklinde görüşünü ifade

ederek, okulun spor salonu, laboratuvar ve atölyelerinde öğrenci güvenliğini sağlamak için önlem olarak yalnızca uyarı levhalarının bulunduğunu belirtmiştir.

İlkyardım malzemelerinin bulundurulması: Yöneticilerin %27'si öğretmenlerin %17'si ve velilerin %4'ü spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için ilkyardım malzemeleri bulundurulduğunu ifade etmiştir. P ortaokulu yöneticisi, *“Spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için gerekli önlemler alınmıştır. Her odada yaralanmalara karşı gerekli ilkyardım malzemeleri bulundurulmaktadır (G:OY(P(3))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için önlem olarak ilkyardım malzemelerinin bulundurulduğunu belirtmiştir. A ortaokulu öğretmeni, spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için yalnızca ilkyardım malzemeleri bulundurulduğunu, bunun dışında öğrenci güvenliğini sağlamak için öğretmenlere görev düştüğünü şöyle ifade etmektedir: *“Okulumuzda ilkyardım malzemelerimiz dışında alabildiğimiz bir önlem yoktur. Öğretmenler, çalışmalar sırasında dikkatli olup, yaralanma vs.ve fırsat vermemelidirler (G:OÖ(A(4))).”*

Öğretmen Gözetimi: Yöneticilerin %27'si öğretmenlerin %37'si ve velilerin %15'i spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliğinin öğretmenin gözetimiyle sağlandığını ifade etmiştir. A ortaokulu yöneticisi, spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde etkinliklerin öğretmen gözetiminde yapıldığını, buralarda öğrenci güvenliğini tehlikeye düşürebilecek durumların öğretmen tarafından kontrol edildiğini şöyle ifade etmektedir: *“Bu tür etkinlikler öğretmen gözetiminde sürdürülmektedir. Öğrenci güvenliğini tehlikeye düşürecek durumlar yoktur. Öğretmenler yaralanmaya neden olabilecek durumların kontrolünü yapıyorlar (G:OY(A(4))).”* C ortaokulu öğretmeni, *“okulda bu konudaki önlemlerin öğretmen gözetimi ile sınırlı olduğunu düşünmekteyim (G:OÖ(C(8))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği sağlamak için yalnızca öğretmenlerin gözetiminin söz konusu olduğunu belirtmiştir. B lisesi velisi, spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliğinin buralardaki çalışmaların öğretmen gözetiminde yapılarak sağlandığını şöyle ifade etmektedir: *“Öğretmenlere zarar verebilecek malzemelere ancak öğretmen ulaşabiliyor. Faaliyetler daha çok*

öğretmen kontrolünde yapılıyor. Tehlikeli uygulamalardan kaçınılıyor (G:LV(B(2))).”

Önlem Alınmaması ve Alınan Önlemlerin Yetersizliği: Yöneticilerin %12’si öğretmenlerin %47’si ve velilerin %26’sı spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için alınan önlemlerin yetersiz olduğunu ya da hiçbir önlemin alınmadığını ifade etmiştir. C ortaokulu yöneticisi, spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için alınan önlemlerin yetersiz olduğunu şöyle ifade etmektedir: *“Yalnızca öğretmenler odasında bir ecza dolabı vardır. Onda da ilaç yoktur. Okul yakınında bir sağlık merkezinin olması okul için ve öğrenci sağlığı için bir avantajdır (G:OY(C(3))).”* E lisesi öğretmeni, okullarındaki spor salonunda öğrenci güvenliği için yeterli önlemlerin alınmadığını şöyle ifade etmektedir: *“Spor salonunda gerekli önlemler yoktur. Salon duvarlarının yumuşak, süngerimsi bir madde ile kaplanması, yerdeki zeminin kaygan olmaması, kullanılmayan top, sandalye ve masa gibi malzeme ve eşyaların salon içinde başıboş olmaması gerekir (G:LÖ(E(2))).”* H ortaokulu öğretmeni ise, *“Spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde alınan güvenlik önlemleri yeterli değildir. Ecza dolabı vardır. Ancak malzemeleri genelde eksiktir. Güvenlik önemlidir. Öğrenci güvenliğini tehlikeye düşürmeden önce önlem almak gereklidir (G:OÖ(H(1))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için alınan önlemlerin yetersiz olduğunu ve asıl önemli olanın olumsuz bir durum yaşanmadan önce önlem almanın gerekli olduğunu belirtmiştir. G lisesi velisi, *“Okulların sınıf, laboratuvar vb. her bölümünde öğrenci güvenliği açısından önlemler alınmalıdır. Okulumuzda laboratuvar ve atölyelerde, yangına ve yaralanmalara karşı bulunması gereken ilk yardım malzemeleri eksiktir. Bazı yerlerde hiç yoktur (G:LV(G(4))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için alınan önlemlerin yetersiz olduğunu belirtmiştir.

VII.Boyut: Öğrencilerin Birbirlerine Karşı Kaba Güç Kullanımını Engelleyici Önlemlerin Alınması:

Okul güvenliğinde öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlemler ile ilgili olarak sorulan sorularda araştırma grubunda bulunan 26

yönetici, 30 öğretmen ve 27 velinin görüşleri Tablo-12’de belirtilen oranlar ve temalar altında verilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin Birbirlerine Karşı Kaba Güç Kullanımını Engelleyici Önlemler

	Yönetici	%	Öğretmen	%	Veli	%
Nöbetçi Öğretmenlerin Görev Yapması	8	31	14	47	7	26
Kamera Sisteminden Yararlanılması	1	4	2	7	1	4
Seminer Verilmesi, Sınıf ve Rehber Öğretmenlerinin Çalışmaları	9	35	3	10	3	11
Disiplinin Aracının Kullanılması	5	19	4	13	7	26
Önlem Alınmaması ve Alınan Önlemlerin Yetersizliği	1	4	8	27	6	22

Nöbetçi Öğretmenlerin Görev Yapması: Yöneticilerin %31’i, öğretmenlerin %47’si ve velilerin %26’sı, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak nöbetçi öğretmenlerin görev yaptığını ifade etmiştir. P ortaokulu yöneticisi, “Nöbetçi öğretmenler teneffüslerde öğrencilerin arasında görev yapmaktadır. Muhtemel olaylar öğretmenin varlığından dolayı engellenmektedir. Şayet böyle bir durum gerçekleşirse öğretmen orada müdahalede bulunmaktadır (G:OY(P(1))).” şeklinde görüşünü ifade ederek öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak nöbetçi öğretmenlerin görev yaptığını belirtmiştir. A ortaokulu öğretmeni, okul güvenliğinde öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak yalnızca nöbetçi öğretmenlerin görev yaptığını şöyle ifade etmektedir: “Öğrencilerin kaba güç kullanmalarını engelleyici tek önlem, teneffüslerde öğretmenlerin öğrencilerin aralarında dolaşarak kavga vs.yi engellemeye çalışmalarıdır (G:OÖ(A(4))).” G

lisesi velisi de, “Okulda güç kullanımı konusunda önleyici önlemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Okulda bu konuda önlemler alınmıştır. Bu önlemler teneffüs aralarında öğrenciler arasında dolaşan öğretmenler tarafından sağlanmaktadır (G:LV(G(3))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak öğretmenlerin nöbet tuttuklarını belirtmektedir. Bridge (2003) de, okullarda öğretmenlerin ve yöneticilerin öğrenciler arasında geçen zorbalığa karşı önlem almalarının görevlerinin bir parçası olduğunu belirtmektedir.

Kamera Sisteminden Yararlanılması: Yöneticilerin %4’ü, öğretmenlerin %7’si ve velilerin %4’ü, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak kamera sisteminden yararlandığını ifade etmiştir. C ortaokulu yöneticisi, “Okulumuzda öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem alınmıştır. Kamera sistemi kurulmuştur. Nöbetçi öğretmenler de gerektiğinde müdahale etmektedir (G:OY(C(3))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak kamera sisteminden faydalandıklarını belirtmiştir.

Seminer Verilmesi, Sınıf ve Rehber Öğretmenlerinin Çalışmaları: Yöneticilerin %35’i, öğretmenlerin %10’u ve velilerin %11’i, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak şiddet ve zararları konulu seminerler verildiğini, özellikle rehberlik servisi psikolojik danışmanlarının ve sınıf öğretmenlerinin çalışmalarından yararlandığını ifade etmiştir. C ortaokulu yöneticisi, “Rehber öğretmenler bu konuda Ocak ayından Mart ayına kadar okulda şiddete ve okul zorbalığına karşı seminerler düzenledi. Gençlik dairesi de bu konularla ilgili öğrenci, veliler ve öğretmenlere seminer verecek (G:OY(C(1))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak okullarında seminerler verildiğini ifade etmiştir. A ortaokulu yöneticisi ise, okul güvenliğinde öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak rehberlik ve psikolojik danışmanlık servisinin öncülüğünde çalışmalar yapıldığını şöyle ifade etmektedir: “Kaba güç kullanan öğrenciler mutlaka rehberlik birimiyle ilişkilendirilir. Rehber öğretmen, sınıf

öğretmeni, veli ve sorumlu muavin görüş alışverişinde bulunurlar. Öğrenci ile de görüşmeler yapılır (G:OY(A(4))).” C ortaokulu velisi, “*Öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlemlerin alınmasına kesinlikle ihtiyaç vardır. Çok önemli bir husustur. Bu konuda rehber öğretmenlerin yaptığı sunumlar iyi bir örnek olabilir (G:OV(C(2))).*” şeklinde görüşünü ifade ederek, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak rehber ve psikolojik danışmanların sunumlar yapmalarını belirtmiştir. Çınar (2007) da, okullarda şiddetin mutlaka önlenmesi gerektiğini, bunu yaparken rehberlik servislerinin şiddet uygulayan öğrenciler ile şiddete maruz kalanları ayırarak, şiddet uygulayanlara yönelik önleyici programlar uygulanması gerektiğini, mağdurlarla sorun yaratanların aynı kefeyle konulmaması gerektiğini belirtmektedir.

Disiplinin Aracının Kullanılması: Yöneticilerin %19’u, öğretmenlerin %13’ü ve velilerin %26’sı öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak disiplin tüzüğü, disipline aykırı davranışlar ve cezaları konusunda öğrencilerin bilgilendirildiğini, disiplin kurallarına aykırı davranan öğrencilere disiplin tüzüğünün öngördüğü cezaların verildiğini ifade etmiştir. E lisesi yöneticisi, “*Disiplin kurulu var. Öğrenci hemen cezalandırılır. Önceden de öğrenciler disiplin kuralları hakkında bilgilendirilir (G:LY(E(1))).*” şeklinde görüşünü ifade ederek, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak disiplin kuralları hakkında öğrencilerin bilgilendirildiğini, kurallara uymayanların ise disiplin kurulunca cezalandırıldığını belirtmiştir. E lisesi öğretmeni, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak disiplin kurulunun etkin bir şekilde işletildiğini şöyle ifade etmektedir: “*Evet, okul güvenliği için önlemlere ihtiyaç vardır. Okulumuzda ciddi bir disiplin kurulu sistemi vardır. Öğrenci kavga edecek olursa disiplin kurulunda ceza alması hatta okuldan atılması dahi tüm sistem yürürlüktedir (G:LÖ(E)).*” R lisesi velisi, öğrenciler arasında kaba güç kullanımının olmadığını, okulun da disiplin aracılığı ile kontrolü elinde tutarak bu tür olayların olmasına fırsat vermediğini şöyle ifade etmektedir: “*Okul öğrencilerini seçerek almaktadır. Okula akademik olarak daha iyi olan öğrenciler kaydolmaktadır. Bu nedenle öğrenciler birbirlerine karşı kaba güç*

kullanmamaktadırlar. Okul disiplinli bir okul olduğundan öğrenciler her konuda olduğu gibi bu konuda da kontrol altında tutulmaktadır (G:LV(R(1))).”

Önlem Alınmaması ve Alınan Önlemlerin Yetersizliği: Yöneticilerin %4’ü, öğretmenlerin %27’si ve velilerin %22’si, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlemlerin yetersiz olduğunu ya da hiçbir önlem alınmadığını ifade etmiştir. H ortaokulu öğretmeni, *“Okullarda alınmış bir önlem yoktur. Öğretmenler müdahale etmektedir. Bu da konuları önlemede yetersizdir. Disiplin kuralları bu tür olayları örtbas etmeye yönelik olarak düzenlenmiş gibi gözükmektedir. Öğrenciler de bu boşluktan yararlanmaktadırlar (OÖ(H(1))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak öğretmenlerin nöbet tutmasının ve disiplin kurallarının yetersiz olduğunu belirtmektedir. C ortaokulu öğretmeni ise, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlemlerin alınmasına ihtiyaç olduğunu ancak bu konunun yeterince ciddiye alınmadığını şöyle ifade etmektedir: *“Engelleyici, geniş önlemlere, elbette ki ihtiyacımız, hem de şiddetle vardır. Ancak benim şahsi görüşüme göre; kimse bu meseleyi tam olarak ciddiye almadığı için, gerekenler yapılmıyor (G:OÖ(C(2))).”* M lisesi velisi, *“öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlemlere ihtiyaç vardır. Okulumuzda nöbetçi öğretmenlerin dışında herhangi bir önlem yoktur. Nöbetçi öğretmenlerin denetiminin de idare tarafından daha iyi yapılması görevde aksamaların olmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir (G:LV(M(1))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak yalnızca öğretmenlerin nöbet tuttuğunu, ancak idarenin nöbetçi öğretmenleri yeterince denetlememesinden dolayı nöbetlerde aksamaların olduğunu, bu nedenle de alınan önlemlerin yetersiz olduğunu belirtmektedir.

VIII.Boyut: Okul Güvenliğinde Öğrencilerin Fiziksel Cezaya Maruz Bırakılmamaları İçin Önlemlerin Alınması:

Okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları için alınan önlemler ile ilgili olarak sorulan sorularda araştırma grubunda bulunan 26

yönetici, 30 öğretmen ve 27 velinin görüşleri Tablo-13’de belirtilen oranlar ve temalar altında verilmiştir.

Tablo 13. Öğrencilerin Fiziksel Cezaya Maruz Bırakılmamaları İçin Önlemlerin Alınması ve Önlemlerin Yetersizliği

	Yönetici	%	Öğretmen	%	Veli	%
Fiziksel Cezanın						
Uygulanmaması, Önleme	12	46	5	17	5	19
Gerek Duyulmaması						
Bilgilendirme Yapılması ve	6	23	6	20	4	13
Bilinçli Olunması						
Disiplin Tüzüğü’nün						
Öngördüğünün Dışında Başka	2	8	5	17	4	13
Cezaların Hoş Karşılanmaması						
Önlem Alınmaması ve Alınan	1	4	5	17	5	19
Önlemlerin Yetersizliği						
Fiziksel Cezanın Gerekliliği	-	-	-	-	3	11

Fiziksel Cezanın Uygulanmaması, Önlememe Gerek Duyulmaması: :

Yöneticilerin %46’sı, öğretmenlerin %17’si ve velilerin %19’u, okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmadıklarını ve bu nedenle herhangi bir önleme gerek olmadığını ifade etmiştir. E lisesi yöneticisi, “Okulda bu tür olaylar olmadığı için önleme de ihtiyaç yoktur (G:LY(E(2))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, okullarında öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmadıklarını, öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmadıklarını belirtmiştir. G lisesi velisi, “Öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmamaları için önlem almaya gerek yoktur. Okulumuzda disiplin cezası vardır ama öğrencilerimiz daha farklı cezalar görmemektedir. (G:LV(G(2))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, öğrencilerin disiplin cezalarından başka herhangi bir cezaya maruz bırakılmadıklarını bu nedenle de öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmamaları için bir önlem almaya gerek olmadığını belirtmiştir. C ortaokulu velisi de, okullarında öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmadıklarını şöyle ifade etmektedir: “Fiziksel ceza asla verilmemelidir. Bu, çocukların kendilerine olan

güvenini sarsar ve çocuklarda kişilik bozukluklarına sebep olur. Okulumuzda bu tür uygulamalar yoktur (G:OV(C(4))).” Ataç (1991) da, yerme ve aşağılamanın hep olumsuz sonuçlar doğuracağını, kötü eleştiri ve cezanın hayal kırıklığı yaratacağını ifade ettikten sonra, öğretmenlerin görevinin, öğrencilerini aktif olarak etkilemek ve başarılarını artırmak olduğunu belirtir.

Bilgilendirme Yapılması ve Bilinçli Olunması: : Yöneticilerin %23’ü, öğretmenlerin %20’si ve velilerin %13’ü, okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları için önlem olarak bilgilendirme yapıldığını, geçmişte yaşanmış olumsuz örneklerin hatırlatıldığını, velilerle temasa geçildiğini, rehberlik servisinden yararlanıldığını ifade etmiştir. C ortaokulu yöneticisi, *“Okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları için önlem alınmaktadır. Öğretmenlerle konuşularak, geçmişte yaşanan olumsuz örnekleri göz önünde bulundurmaları gerektiği belirtilmektedir (G:OY(C(1))).”* şeklinde görüşlerini ifade ederek, okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları için öğretmenlere bu konuda geçmişte yaşanan olumsuz örnekler hatırlatılarak önlem alındığını belirtmektedir. J ortaokulu öğretmeni, öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmamaları için bilgilendirildiğini, bilinçli davrandıklarını şöyle ifade etmektedir: *“Okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları için önlemler alınmalıdır. Öğretmenler kurulun toplandığında öğretmen-öğrenci ilişkilerinden konuşulmaktadır. Zaten böyle bir konu olduğu zaman, öğrenci ve veliler Bakanlığı hemen bilgilendirmektedir...(G:OÖ(J(1))).”* E lisesi öğretmeni, *“Okulumuzda fiziksel cezaların bir suç olduğu bilinci yaygındır. Bu yüzden bu tür olaylara pek rastlanmaz (G:LÖ(E(1))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, öğretmenlerin bilinçli bir şekilde öğrencilere fiziksel ceza vermekten kaçındıklarını belirtmektedir.

Disiplin Tüzüğü’nün Öngördüğü’nün Dışında Başka Cezaların Hoş Karşılanmaması: Yöneticilerin %8’i, öğretmenlerin %17’si ve velilerin %13’ü, okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları için önlem olarak cezalar için disiplin tüzüğü’nün esas alındığını, fiziksel cezalara hoşgörü gösterilmediğini ifade etmiştir. E lisesi yöneticisi, *“Okulumuzda bu tür olaylar*

olmamaktadır. Öğretmenler bu tür olaylara sıcak bakılmayacağını bilincindeler (G:LY(E(1))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamalarının okul yönetimi tarafından hoş karşılanmayacağını öğretmenlerce bilindiğini belirtmektedir. C ortaokulu yöneticisi, disiplin kurulunun öngördüğünün dışında öğrencilere başka cezalar verilemeyeceğini şöyle ifade etmektedir: “Öğretmenler yasasında öğrencilerin alması gereken cezalar belirtilmiştir. Disiplin kurulu ile bunlar uygulanır (G:OY(C(3))).”

Önlem Alınmaması ve Alınan Önlemlerin Yetersizliği : Yöneticilerin %4’ü, öğretmenlerin %17’si ve velilerin %19’u, okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları için alınan önlemleri yetersiz gördüğünü ya da hiçbir önlem alınmadığını ifade etmiştir. H ortaokulu öğretmeni, *“Öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmamaları için kesinlikle önlem alınmalıdır. Güvenlik görevlileri polis gibi yetkilendirilmelidir. Olayın sadece maddi boyutu değil, psikolojik yönü de düşünülüp bu konu ihmal edilmemelidir. Okulda buna yönelik alınmış özel bir önlem yoktur (G:OÖ(H(1))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları için herhangi bir önlemin alınmadığını belirtmektedir. E lisesi velisi, *“Öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmamaları için önlemler alınmalıdır. Ancak okulumuzda alınan önlem yoktur (G:LV(E(2))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmamaları için önlemlerin alınması gerektiğini ancak herhangi bir önlemin alınmadığını belirtmektedir. Günümüzde öğrenciye fiziksel ceza vermek suçtur. Ancak buna rağmen fiziksel cezalara hoşgörüyle bakanlar da vardır. Öğrenci açısından ağır sonuç doğuran olaylarda ise insanımızın tepki gösterdiğini görüyoruz. Ağır sonuçlara varmayan olaylarda ise, çocuğun ya da ailesinin çekingenliği, yöneticilerin örtbas eğilimleri kendini göstermektedir (Tezcan, 1997).

Fiziksel Cezanın Gerekliliği: Fiziksel cezanın gerekli olabileceğini, yalnızca veli konumundaki katılımcılardan %11 belirtmektedir. Toplam katılımcılar içinde düşük bir oran olmasına karşın, bazı öğrencilerin evlerinde de fiziksel cezaya maruz bırakıldıkları izlenimini vermektedir. Okullarda fiziksel cezanın failleri konumundaki yönetici ve öğretmenlerin, öğrencilerin fiziksel cezaya maruz

bırakılmalarını onaylamadıkları görülmektedir. G lisesi velisi, “*Öğrencinin ne kadar ağır bir suç işlediğine bağlıdır (G:LV(G(1)))*.” şeklinde görüşünü ifade ederek öğrencilere olağanüstü sayılabilecek durumlarda fiziksel ceza verilebileceğini savunmaktadır. G lisesinin bir başka velisi de fiziksel cezanın gerekli olabileceğini şu şekilde ifade etmektedir: “*Öğrenci hak ederse, fiziksel cezaya önlem alınmasın (G:LV(G(5)))*.” C ortaokulu velisi de, “*Haberlerde de okuyoruz böyle şeyleri. Fakat burada çocukların arkadaşlarına ve öğretmenlerine nasıl davrandığı da çok önemli. Çocuklar biraz daha saygılı davranırlarsa öğretmenleri de böyle cezaları uygulamazlar (G:OV(C(2)))*.” şeklinde görüşünü ifade ederek, öğrencilerin bazı durumlarda fiziksel olarak cezalandırılabilirliklerini belirtmektedir.

IX.Boyut: Okul Güvenliğinde İlk Yardım Malzemelerinin Yeterliliği:

Okul güvenliğinde ilkyardım malzemelerinin yeterliliği ile ilgili olarak sorulan sorularda araştırma grubunda bulunan 26 yönetici, 30 öğretmen ve 27 velinin görüşleri Tablo-14’de belirtilen oranlar ve temalar altında verilmiştir.

Tablo 14. İlk Yardım Malzemelerinin Yeterliliği

	Yönetici	%	Öğretmen	%	Veli	%
İlkyardım Malzemelerinin Yeterli Olması	19	73	11	37	12	44
İlkyardım Malzemelerinin Yetersiz Olması	6	23	15	50	6	22
Seminer, Sağlık Personeli ve Revire İhtiyaç Duyulması	6	23	11	37	5	19
Bilgi Sahibi Olunmaması	-	-	2	7	7	26

İlkyardım Malzemelerinin Yeterli Olması: Yöneticilerin %73’ü, öğretmenlerin %37’si ve velilerin %44’ü, okullarında ilkyardım malzemelerinin yeterli miktarda olduğunu ifade etmiştir. B lisesi yöneticisi, “*Okulumuzda yeterince ilkyardım malzemesi tabi ki vardır. İlk yardım hayat kurtarır, mantığıyla gerekli ilkyardım malzemeleri bulundurulmaktadır (G:LY(B(2)))*.” şeklinde görüşünü ifade ederek okullarında yeterli miktarda ilkyardım malzemesinin bulunduğunu

belirtmiştir. D lisesi yöneticisi ise, okullarında ihtiyaç duyulan ilkyardım malzemelerini yeterli miktarda nasıl temin ettiklerini ise şöyle ifade etmektedir: *“Zaman zaman küçük kesikler, düşme ve yaralanmalar olmaktadır. Hem yakınımızda bulunan hastaneden hem de eczanelerden gerekli olan ilkyardım malzemeleri temin edilmektedir (G:LY(D(2))).”* C ortaokulu öğretmeni de , *“Okulumuzda yeterince ilkyardım malzemesi bulunmaktadır (G:OÖ(C(7))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, okullarında yeterli miktarda ilkyardım malzemesinin bulundurulduğunu belirtmiştir. G lisesi velisi, *“Okulda öğrencilerin ani yaralanmalarında kullanılmak üzere ilkyardım malzemelerine ihtiyaç vardır. Okulda yeterince ilkyardım malzemesi bulunmaktadır (G:LV(G(3))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, okullarında yeterli miktarda ilkyardım malzemesinin bulunduğunu belirtmiştir.

İlkyardım Malzemelerinin Yetersiz Olması: Yöneticilerin %23’ü, öğretmenlerin %50’si ve velilerin %22’si, okullarında ilkyardım malzemelerinin yeterli miktarda olmadığını ifade etmiştir. G lisesi yöneticisi, *“Okulumuzda daha fazla ilkyardım malzemesine ihtiyaç vardır. Şu anda yeterli malzeme bulunmadığını düşünüyorum (G:LY(G(2))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, okulunda yeterli miktarda ilkyardım malzemesi bulunmadığını belirtmektedir. C ortaokulu velisi ise, *“Bu konuda okulumuzda çok eksik vardır. Yaralanmalara karşı ilkyardım malzemeleri en kısa zamanda temin edilmelidir (G:OV(C(4))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, okullarında yeterli miktarda ilkyardım malzemesinin bulunmadığını belirtmiştir.

Seminer, Sağlık Personeli ve Revire İhtiyaç Duyulması: Yöneticilerin %23’ü, öğretmenlerin %37’si ve velilerin %19’u, okullarında ilkyardım malzemelerinin kullanımına yönelik seminerlerin verilmesi gerektiğini, ayrıca okullarında revir, ve sağlık personeline de ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. A ortaokulu yöneticisi, *“Okulumuzda ilkyardım dolabımız var. İçinde malzemelerimiz de bulunmaktadır. Okulların revir ve sağlık personeline de ihtiyacı vardır (G:OY(A(2))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, okulların ilkyardım malzemelerinin dışında revir ve sağlık personeline de ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir. G lisesi öğretmeni de, *“Hastalanmalar, ufak kazalar zaman zaman olmaktadır. İlkyardım*

malzemeleri bazen yetersiz olabiliyor. Her okulda eğitimli sağlık personeli olmalıdır (G:LÖ(G(3))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, okulda sağlık personeli ihtiyacı olduğunu belirtmiştir. C ortaokulu öğretmeni ise, *“Okulumuzda bulunan ilkyardım malzemeleri yetersizdir. Okullarda mutlaka revir ve bir hemşire bulunmalıdır. Öğretmenler de belli aralıklarla ilkyardım kurslarından geçirilmelidir (G:OÖ(C(3))).*” şeklinde görüşünü ifade ederek, okulların revir ve hemşireye ihtiyaç duyduğunu, ayrıca okul güvenliği açısından öğretmenlerin de periyodik olarak ilkyardım eğitiminden geçirilmesi gerektiğini belirtmiştir. N lisesi velisi, ilkyardım malzemelerinin bilinçli bir şekilde kullanılması için bilgilendirme çalışmalarının yapılması gerektiğini şöyle ifade etmektedir: *“Okulumuzda ilkyardım malzemeleri normal olarak bulunmakla birlikte, ilkyardım malzemelerinin kullanımı ve ilkyardım konularında da öğrencilere eğitim verilmelidir, diye düşünüyorum (G:LV(N(1))).*” R lisesi velisi ise, *“Okulumuzda ilkyardım malzemeleri bulunmaktadır. Bunların nasıl kullanılacağı konusunda sorun yaşanabilir. Bu konuda eğitici faaliyetler yapılmalıdır. Bilinçsiz kullanım daha kötü sonuçlara yol açabilir (G:LV(R(1))).*” şeklinde görüşünü ifade ederek, okullarında ilkyardım malzemesinin yeterince bulunduğunu, ancak ilkyardım malzemelerinin bilinçli kullanılması gerektiğini, bunun için de eğitici seminerlere ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. Maraşlı (2006) da, çocuklara sağlıkla ilgili temel bilgi ve alışkanlıkların; temizlik, ilkyardım, küçük yara ve darbelerde yapılması gereken şeyler vb.nin gerek evde, gerekse okulda verilmesi lazım geldiğini belirtmektedir.

Bilgi Sahibi Olunmaması: Öğretmenlerin %7’si ve velilerin %26’sı, okullarında, ilkyardım malzemelerinin yeterliliği konusunda bilgileri olmadığını ifade etmiştir. G lisesi öğretmeni, *“İlkyardım malzemesi olarak bir şeyler var ama ne kadar yeterlidir, bilmiyorum (G:LÖ(G(6))).*” şeklinde görüşünü ifade ederek, okullarındaki ilkyardım malzemelerinin yeterliliğini bilmediğini belirtmiştir. G lisesi velisi de, *“Bu konu hakkında yeterince bilgim yoktur. Okuldaki bu gibi durumlar hakkında aileler bilgilendirilmelidir (G:LV(G(2))).*” şeklinde görüşünü belirterek, okullarındaki ilkyardım malzemelerinin yeterliliğini bilmediğini, velilerin bu konularda bilgilendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

X.Boyut: Okul Gezilerinin Güvenli Taşıma Araçlarıyla Yapılması:

Okul güvenliğinde gezilerin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılması ile ilgili olarak sorulan sorularda araştırma grubunda bulunan 26 yönetici, 30 öğretmen ve 27 velinin görüşleri Tablo-15’de belirtilen oranlar ve temalar altında verilmiştir.

Tablo 15. Okul Gezilerinin Güvenli Taşıma Araçlarıyla Yapılması

	Yönetici	%	Öğretmen	%	Veli	%
Aracın Özelliklerine Dikkat Ediliyor Olması	15	58	8	27	12	44
Aracın Özelliklerine Dikkat Edilmiyor Olması	3	12	11	37	4	15
Aracın Resmi Kontrollerinin Yapılmış Olması	14	54	1	3	3	11
Aracın Çok Eski, Yetersiz Olması	7	27	10	33	4	15
Aracın Bakımlı, Kaliteli Olması	2	8	5	17	5	19

Aracın Özelliklerine Dikkat Ediliyor Olması: Yöneticilerin %58’i, öğretmenlerin %27’si ve velilerin %44’ü, okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılmasına dikkat edildiğini ifade etti. A ortaokulu yöneticisi, “Okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılmasına dikkat edilmektedir. Araçların bakımlı ve sigortalarının yenilenmiş olduğunu, muayenelerinin polis tarafından yeni yapıldığını kontrol ettikten sonra öğrencileri taşımaya izin veririz (G:OY(A(2))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, okul gezilerinde kullanılan araçların resmi işlemlerinin yapılmış olmasının yanında bakımlı olmasına da dikkat ettiklerini belirtmiştir. D lisesi öğretmeni de, “KKTC’deki okul gezileri için kullanılan araçlar standartlara pek uygun değildir. Mevcudun en iyisi olması için özen gösterilmektedir. Otobüslerde yeteri kadar görevli olmalıdır. Öğrenciler başıboş bırakılmamalıdır (G:LÖ(D(1))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma

araçlarıyla yapılmasına dikkat edildiğini, ancak araç seçmede çok fazla alternatiflerin olmadığını belirtmiştir. N lisesi velisi, “Okulumuzda gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılmasına dikkat edilmektedir. Ancak bu konuda teknik yardım alarak tercihler yapılması daha iyi olabilir (G:LV(N(1))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılmasına dikkat edildiğini belirtmiştir.

Aracın Özelliklerine Dikkat Edilmiyor Olması: Yöneticilerin %12’si, öğretmenlerin %37’si ve velilerin %15’i, okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılmasına dikkat edilmediğini ifade etti. D lisesi yöneticisi, “Okul gezilerinde kullanılan araçlar, okula günlük olarak öğrenci taşıyan otobüsler olmalıdır. Aynı zamanda bu araçların yönetmeliklerle belirlenen özelliklere sahip olması gerekir. Ancak görünen o ki, ya bu kuralların çizgisi çok düşük, ya da kağıt üstündeki araçlarla, yolda öğrenci taşıyanlar aynı değil (G:LY(D(2))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, okul gezilerinin güvenli taşıma araçlarıyla yapılmadığını belirtmiştir. G lisesi öğretmeni, okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılmasına dikkat edilmediğini şöyle ifade etmektedir: “Araçlar özenle seçilmiyor, genellikle camları açılmayan otobüslerle geziye gidiliyor. Camları açılmadığından dolayı kapıları açarak gitmek zorunda kalıyoruz (G:LÖ(G(6))).” C ortaokulu öğretmeni de, okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılmasına dikkat edilmediğini, iyi araç bulmak için de fazla alternatiflerinin olmadığını şöyle ifade etmektedir: “Okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılmasına pek dikkat edildiğini sanmıyorum. Ancak bu konuda okulun suçlu da olduğunu düşünmüyorum. Çünkü ülkemizde toplu taşımacılığın yaygın olmaması bu konuda çok geri kalmamıza neden olmuştur (G:OÖ(C(6))).”

Aracın Resmi Kontrollerinin Yapılmış Olması: Yöneticilerin %54’ü, öğretmenlerin %3’ü ve velilerin %11’i, okul gezilerinin seyrüsefer belgesi olan, sigortası ve muayenesi yapılmış, resmi kontrolleri tamam olan taşıma araçlarıyla yapıldığını ifade etti. C ortaokulu yöneticisi, “Okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılmasına dikkat edilmektedir. Okula öğrenci taşıyan ve

Bakanlıkla sözleşmesi olan araçlar seçilmektedir. Zorunlu taşıma tüzüğü ve öğrenci taşıma mukavelesini esas alınmaktadır (G:OY(C(1))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, resmi kontrolleri yapılmış ve Bakanlıkla sözleşmesi çerçevesinde okula öğrenci taşıyan araçların okul gezilerinde kullanıldığını belirtmiştir. E lisesi öğretmeni, okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılması için Bakanlık onaylı araçlarla gezilerin yapıldığını, daha güvenli araçların kullanılması gerektiğini, ancak fazla alternatifin de olmadığını şöyle ifade etmektedir: *“Öğrencileri taşıyan araçlar, Bakanlıktan onay almadan bu görevi ifa edemezler. Yine de daha güvenli ve konforlu araçlara ihtiyaç vardır. Ancak bu Kıbrıs’ta pek mümkün olmuyor (G:LÖ(E(1))).*” E lisesi velisi de, *“Geziler okul otobüsleriyle yapılmaktadır. Bu araçların öğrenci taşıma izni bulunmaktadır (G:LV(E(1))).*” şeklinde görüşünü ifade ederek, okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılması için araçların resmi kontrollerinin yapılmış olmasına dikkat edildiğini belirtmiştir.

Aracın Çok Eski, Yetersiz Olması: Yöneticilerin %27’si, öğretmenlerin %33’ü ve velilerin %15’i, okul gezilerinin çok eski ve yetersiz olan taşıma araçlarıyla yapıldığını ifade etti. G lisesi yöneticisi, *“Okul gezilerinde kullanılan araçlar genellikle iyi olmakla birlikte, zaman zaman arıza yapan araçlar da bulunmaktadır. Bu konuda çok fazla seçenek bulunmamaktadır (G:LY(G(2))).*” şekline görüşünü ifade ederek, okul gezilerinde kullanılan araçların bazılarının yetersiz olduğunu belirtmiştir. K ortaokulu yöneticisi ise çok eski ve yetersiz olduklarını şöyle ifade etmektedir: *“Kesinlikle servis araçları gezi ve servisten çıkarılmalıdır. Müzelik aracılar... Bir gün yolda kalacaklar... Yaşı genç olan araçlar olmalı, fren ve havalandırması olan, klimalı araçlar olmalı. Ama en önemlisi yaş kriteri getirilmeli (G:OY(K(1))).*” H ortaokulu öğretmeni de, okul gezilerinde kullanılan araçların çok eski ve yetersiz olduğunu şöyle ifade etmektedir: *“Okul servisleri ve gezi araçları oldukça eski, hurdaya çıkması gereken araçlardır. Kesinlikle güvenli değildirler. Bir kaza olduktan sonra değil olmadan önce önlem alınmalıdır (G:OÖ(H(1))).*” R lisesi velisi, *“Okul taşıtları için gerekli yasal düzenlemeler bulunmamaktadır. Modelleri eskidir. Güvenlikten ziyade taşıma işleminin yapılması yeterli görülmektedir. Bu konu Bakanlığın ilgilenmesi ve*

üzerinde çalışması gereken bir durumdur ($G:LV(R(1))$).” şeklinde görüşünü ifade ederek, okul gezilerinde kullanılan araçların eski ve yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Aracın Bakımlı, Kaliteli Olması: Yöneticilerin %8’i, öğretmenlerin %17’si ve velilerin %19’u, okul gezilerinin yapıldığı araçların bakımlı ve kaliteli araçlar olmasına dikkat edildiğini ifade etti. D lisesi yöneticisi, “*Araçların özelliklerine dikkat edilmektedir. Aracın fiziksel özellikleri düzgün olmalıdır. Önünde ve arkasında ‘Okul Otobüsü’ yazısı olmalıdır ($G:LY(D(3))$).*” şeklinde görüşünü ifade ederek, okul gezilerinde kullanılan araçların özelliklerine dikkat edildiğini, özellikle bakımlı olması gerektiğini belirtmiştir. E lisesi öğretmeni de, okul gezilerinin kontrollü bir şekilde bakımlı taşıma araçlarıyla yapıldığını şöyle ifade etmektedir: *Taşıtların çocukların can güvenliğini tehlikeye atmayacak yenilikte olmasına ve araçları kullananlara dikkat edilir ($G:LÖ(E(4))$).*”

XI.Boyut: Öğrenci ve Velilerin Öğrenci Güvenliğini Sağlama Etkinliklerinden Haberdar Edilmesi Çalışmaları

Okul güvenliğinde öğrenci ve velilerin, öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmesi çalışmaları ile ilgili olarak sorulan sorularda araştırma grubunda bulunan 26 yönetici, 30 öğretmen ve 27 velinin görüşleri Tablo-16’de belirtilen oranlar ve temalar altında verilmiştir.

Tablo 16. Öğrenci ve Velilerin Öğrenci Güvenliğini Sağlama Etkinliklerinden Haberdar Edilmesi Çalışmaları

	Yönetici	%	Öğretmen	%	Veli	%
Görüşme ve Toplantılarla Bilgilendirme	9	35	6	20	6	22
Telefon, SMS ve Bildirilerle Bilgilendirme	5	19	3	10	5	19
Bilgilendirmenin Yetersiz veya Yapılmıyor Olması	5	19	14	47	14	52

Görüşme ve Toplantılarla Bilgilendirme: Yöneticilerin %35'i, öğretmenlerin %20'si ve velilerin %22'si, öğrenci ve velilerin, öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmesi çalışmaları ile ilgili olarak seminer, görüşme ve toplantılarla bilgilendirildiğini ifade etmiştir. C ortaokulu yöneticisi, *“Geçen yıl, okul servis şoförlerinin hangi bölgelerden ve hangi duraklardan öğrenci taşıdığı tespit edilerek, bölge muhtarının odasında bir toplantı yapıldı. Velilerden gelen şikayetler şoförlerin dikkatine sunuldu. Şoförlerin istekleri ve velilerin sıkıntıları çözülmeye çalışıldı. Öğrencilerin hangi duraklardan alınacağı belirlendi (G:OY(C(1))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, velilerin öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden toplantı yoluyla bilgilendirildiğini belirtmiştir. B lisesi öğretmeni ise, öğrenci velilerin, öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmesi için toplantılar yapıldığını şöyle ifade etmektedir: *“Okulumuzda, öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmesi çalışmaları vardır. Gereken durumlarda velilerle toplantı yapılmaktadır. Bazen de veliler öğrencilerle haberdar edilmektedirler (G:LÖ(B(2))).”* B lisesi velisi de, velilerin öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden toplantı yoluyla haberdar edilmesini şöyle ifade etmektedir: *“Veli toplantılarında bu konu ile ilgili bilgilendirme yapıldı. Biz veliler olarak bu konuda rahatız (G:LV(B(1))).”*

Telefon, SMS ve Bildirilerle Bilgilendirme: Yöneticilerin %19'u, öğretmenlerin %10'u ve velilerin %19'u, öğrenci ve velilerin, öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmesi çalışmaları ile ilgili olarak telefon ve bildiri ve SMS yoluyla bilgilendirildiğini ifade etmiştir. A ortaokulu yöneticisi, *“Okul idaresi olarak, velilere bilgilendirici yazılar iletmektedir (G:AY(A(4))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, velilerin öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden bildiriler yoluyla haberdar edildiğini belirtmiştir. H ortaokulu öğretmeni ise, velilerin öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden telefon, SMS ve e-posta yoluyla bilgilendirildiğini şöyle ifade etmektedir: *“Eski sistem güvenlik anlayışı yetersiz kalmaktadır. Telefon, SMS, e-posta yoluyla bilgilendirme yapılmaktadır. Özellikle devamsızlık konusuna dikkat edilmektedir (G:OÖ(H(1))).”* R lisesi velisi ise, *“Okul öğrencilerle ilgili en ufak bir konuda dahi arayıp velileri bilgilendirmektedir. Bu konuda sıkıntı yoktur. Örneğin öğrenci kendini iyi*

hissetmediğinden dersten kontrollü olarak çıkarılır. Nöbetçi heyeti onunla ilgilenir. Acil bir durum yoksa veliye haber verilir. Acil durumlarda sağlık kuruluşları harekete geçirilir ve yine veli bilgilendirilir (G:LV(R(1))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, velilerin öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden telefonla aranarak bilgilendirildiğini belirtmiştir.

Bilgilendirmenin Yetersiz veya Yapılmıyor Olması: Yöneticilerin %19’u, öğretmenlerin %47’si ve velilerin %52’si, öğrenci ve velilerin, öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmesi çalışmaları ile ilgili olarak bilgilendirmenin yetersiz olduğunu ya da hiçbir bilgilendirme çalışmasının olmadığını ifade etmiştir. P ortaokulu yöneticisi, *“Velilere özellikle haber verilmelidir. Önlem alınmalıdır. Ancak bilgilendirme düzenli yapılmamaktadır (G:OY(P(1))).”* şeklinde görüşünü ifade ederek, velilerin öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden yeterince haberdar edilmediğini belirtmiştir. A ortaokulu öğretmeni ise, velilerin öğrenci güvenliğini sağlama etkinlikleri konusunda bilgilendirilmesinin yetersizliğini şöyle ifade etmektedir: *“Sadece geziye giden öğrencilere, veli izin kağıdı imzalatılmaktadır, o kadar (G:OÖ(A(2))).”* G lisesi velisi de, velilerin öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmesi çalışmalarının yetersizliğini şöyle ifade etmektedir: *“Okul güvenliği konusunda velilere bilgi verildiğini sanmıyorum. Bu bir eksikliktir. Veli toplantıları sadece not öğrenmek için yapılmaktadır. Öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden de veliler toplantı yapılarak bilgilendirilmelidir (G:LV(G(4))).”*

XII.Boyut: Okul Güvenliğinde Güvenlik Kamerasının Yararlı Olması:

Okul güvenliğinde güvenlik kamerasının yararlı olması ile ilgili olarak sorulan sorularda araştırma grubunda bulunan 26 yönetici, 30 öğretmen ve 27 velinin görüşleri Tablo-17’de belirtilen oranlar ve temalar altında verilmiştir.

Tablo 17. Okul Güvenliğinde Güvenlik Kamerasının Yararlı Olması

	Yönetici	%	Öğretmen	%	Veli	%
Olayları Aydınlatması	9	35	11	37	9	33
Güvenliği Artırması	17	65	21	70	17	63

Olayları Aydınlatması: Yöneticilerin %35'i, öğretmenlerin %37'si ve velilerin %33'ü, okul güvenliğinde güvenlik kamerasının olayları aydınlatmada yararlı olduğunu ifade etmiştir. E lisesi yöneticisi, *"Kamera kayıtları 10-15 gün boyunca korunuyor. Disiplin ve güvenlik konusunda 3-4 gün önce gerçekleşen olayların çözümü sağlanıyor. Dıştan gelebilecek tehlikeleri kontrol ediyor (G:LY(E(1)))"* şeklinde görüşünü ifade ederek, okul güvenliğinde güvenlik kamerasının olayları aydınlatmada yararlı olduğunu belirtmiştir. C ortaokulu yöneticisi de, okul güvenliğinde güvenlik kamerasının olayları aydınlatmada yararlı olduğunu şu şekilde ifade ediyor: *"Kameramızın olması, yanımızdaki okulda meydana gelen hırsızlık olayının tespitinde faydalı oldu (G:OY(C(1)))"*. J ortaokulu öğretmeni de, *"Güvenlik kamerası ve kayıtları okul güvenliği için kurulmalıdır. Okulumuzda güvenlik kameraları kurulmuş olup herhangi bir olay olduğu zaman kamera kayıtlarına bakılmaktadır (G:OÖ(J(1)))"* şeklinde görüşünü ifade ederek, okul güvenliğinde güvenlik kamerasının olayları aydınlatmada yararlı olduğunu belirtmiştir. C ortaokulu velisi de, okul güvenliğinde güvenlik kamerasının okulda olayların aydınlatılmasında yararlı olduğunu şöyle ifade etmiştir: *"Okula bu yıl kamera takılmıştır. Çok da yararı vardır. Geceleri okula kimler giriyor, ne yapıyorlar bilinmesi lazımdır. Duyduğuma göre; okulun arkasında bira şişeleri varmış. Gündüz çocuklar veya öğretmenler içmediğine göre, geceleri kim ne yapıyor, bilinmeli (G:OV(C(2)))"*.

Güvenliği Artırması: Yöneticilerin %65'i, öğretmenlerin %70'i ve velilerin %63'ü, okul güvenliğinde güvenlik kamerasının güvenliği artırmada yararlı olduğunu ifade etmiştir. E lisesi yöneticisi, *"Güvenlik kamerası ve kayıtlarının okul güvenliğine yararı vardır. Öğrencilerin sigara içmesini engel oluyor. Hırsızlıkları durdurdu. Kavgaları engelleyici bir rol oynuyor. Okul dışından girişlerin kontrolü"*

sağlanıyor (G:LY(E(3))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, okul güvenliğinde güvenlik kamerasının okul güvenliğini artırmada yararlı olduğunu ifade etmiştir. G lisesi öğretmeni ise, okul güvenliğinde güvenlik kamerasının okul güvenliğini artırmada yararlı olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: “Okulumuzda güvenlik kamerası bu yıl kuruldu. Güvenlik kamerasının, olaylar başlamadan kontrol altına alınması, davranışları sürekli gözlemlendiği için öğrenciler üzerinde ekili olması gibi yararları vardır (G:LÖ(G(1))).” M lisesi velisi, “Güvenlik kamerası hem öğrenci davranışlarında aşırılığı engelleyecek hem de dışarıdan gelecek tehditlere karşı caydırıcı bir önlem olacaktır (G:LV(M(1))).” şeklinde görüşünü ifade ederek, okul güvenliğinde güvenlik kamerasının okul güvenliğini artırmada yararlı olduğunu belirtmiştir.

4.2. Tartışmalar

I.Boyut: Okul Binasında Doğal Afetlere Karşı Önlemler Alınması:

Veli konumunda olan katılımcıların önemli bir kısmı (%23) okul binasında doğal afetlere karşı alınan önlemlerle ilgili bilgi sahibi olmadıklarını belirtmektedir. Oysa velilerin de okul güvenliği için ev ve okul arasında acil durumlara hazırlık sorumlulukları vardır (Çelik, 2007). Öğretmen konumunda olan katılımcılardan yalnızca biri okul binasında doğal afetlere karşı alınan önlemlerle ilgili bilgi sahibi olmadığını belirtmektedir. Yönetici konumunda olan katılımcılardan hiçbiri okul binasında doğal afetlere karşı alınan önlemlerle ilgili bilgi sahibi olmadıklarına dair bir ifadede bulunmamaktadır.

Yönetici, öğretmen ve velilerin yarından fazlası okul binasında doğal afetlere karşı acil önlemler alınması ihtiyacını, önlemlerin Bakanlık tarafından alınması gerektiğini, sonradan yapılan ek binaların da sağlam bir şekilde yapılmadığını ve doğal afetlere karşı hiçbir önlem alınmadığını ifade etmektedir. Katılımcıların yaklaşık oranlarda yarından fazlasının aynı görüşü paylaştığı görülmektedir.

Yönetici, öğretmen ve veliler, birbirlerine yakın oranlarda okullarında doğal afetlere karşı, yangın köşesi ve yangın söndürücü tüplerden başka bir önlemin alınmadığını, yangın söndürücü tüplerin sayısının da yetersiz olduğunu belirtmektedir.

Yönetici, öğretmen ve veliler, birbirlerine yakın oranda (yaklaşık %10'u), okullarının yağmurdan olumsuz etkilendiğini, yağmur yağdığında tavanlardan su aktığını, bu nedenle tavanların onarılması gerektiğini belirtmektedir.

Okul binasının çok eski olması, afetlere karşı dayanıksız olması ile ilgili olarak, yönetici, öğretmen ve velilerin birbirlerine yakın oranlarda, yaklaşık %20'si, doğal afetlere karşı okul binasının dayanıksız olduğunu, bu nedenle ihtiyaç duyulan ek binaların ikinci katlara yapılamadığını, doğal afetlere karşı okul binasında acil önlemler alınması gerektiğini belirtmiştir.

Katılımcıların az bir kısmı, okul binasında afetlere hazırlık olarak Sivil Savunma Teşkilat Başkanlığı ile işbirliği içinde deprem tatbikatı yapıldığını, okulda seminerler verildiğini, ancak seminerlerin yetersiz olduğunu belirtmektedir. Öğretmen ve velilerin yöneticilere göre daha az bir bölümünün doğal afetlere hazırlık olarak deprem tatbikatları yapıldığını ifade ettiği görülmektedir.

II.Boyut: Okul Güvenliğinde Bekçi İhtiyacı:

Yönetici, öğretmen ve veliler birbirlerine yakın oranlarda, %10-15 arası, okul güvenliğinde bekçiye ihtiyaç duyulmadığını belirtmektedir. Katılımcılar, çıkan teknik imkanlardan dolayı bekçilerin işlevini yitirdiğini, kamera sisteminin bekçiden daha işlevsel olduğunu, bekçiye verilen paranın boşa gittiğini belirtmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu ise aynı görüşü paylaşarak, okul güvenliğinin sağlanması için bekçiye ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir. Katılımcılar, herhangi bir olay olduğunda, bekçinin anında olaya müdahale edebileceğini, özellikle geceleri bekçiye ihtiyaç duyulduğunu, bekçilerin kameralardan daha caydırıcı olduğunu, ıssız bölgelerdeki okulların güvenliğinin sağlanmasında mutlaka bekçinin olması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca katılımcılar, güvenlik kameralarının yetersiz kaldığı noktalarda ve özellikle büyük okullarda hırsızlık olaylarının önlenmesinde bekçiye ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir.

Farklı suçların işlenmesinin engellenmesi için bekçiye ihtiyaç duyulması ile ilgili olarak, yönetici durumundaki katılımcılar bekçiye ihtiyaç duyulmasından söz etmezken, öğretmenlerin ve velilerin az bir bölümü de olsa okul ve çevresinin, özellikle tatil günlerinde, bazı genel ahlaka aykırı suçların işlenmesinde kullanılmasını engellemek için bekçiye ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedirler.

III.Boyut: Okul Giriş Çıkışlarının Kontrolünün Gerekliliği:

Okul giriş çıkışlarının kontrolünün öğrenci güvenliğinin sağlanması için bir ihtiyaç olması ile ilgili olarak, katılımcılardan yönetici durumunda olan bir kişi dışında tümü bunun bir ihtiyaç olduğunu belirtmektedir. Katılımcılar, dışarıdan gelen ergenlik çağındaki yabancı gençlerin okulda güç gösterisinin engellenmesi, okul önü trafik akışının düzenlenerek muhtemel kazaların önlenmesi, okuldan kaçmak isteyen öğrencilere fırsat verilmemesi, servisle gelen öğrencilerin servis aracına bindiğinden emin olunması, bazı öğrencilerin okul çıkışında sıkıştırılarak rahatsız edilmesine izin verilmemesi, öğrenci olmayan bazı kişilerin veya daha önce okuldan atılmış olanların okula gelerek öğrencileri kendilerine özendirip kötü yola itmelerine engel olunması gibi öğrenci güvenliğini tehlikeye düşürebilecek durumlara karşı okul giriş ve çıkışlarının kontrol edilmesinin bir ihtiyaç olduğunu belirtmektedir.

Okul giriş çıkışlarının kontrolsüz olması ile ilgili olarak katılımcılar birbirlerine yakın oranlarda (%30 civarında), okul-giriş çıkışlarının kontrol edilmediğini belirtmektedir. Oysa katılımcıların neredeyse tamamı okul giriş-çıkışlarını kontrolünün öğrenci güvenliğinin sağlanması için bir ihtiyaç olduğunu belirtmektedir.

Yönetici konumundaki katılımcıların yarısından fazlası, okul giriş çıkışlarının kontrolünün nöbetçi müdür yardımcısı, öğretmenler ve yardımcı personel tarafından sağlandığını belirtmektedir. Öğretmen ve veli konumundaki katılımcılar ise çok daha az oranda okul giriş çıkışlarının kontrolünün nöbetçi müdür yardımcısı, öğretmenler ve yardımcı personel tarafından sağlandığını belirtmektedir.

Okul giriş-çıkışlarının kontrolünün yetersizliği ile ilgili olarak, yöneticiler, okul-giriş ve çıkışlarının kısmen öğretmenlerce kontrol edildiğini, ancak tükenmişliğin etkisiyle öğretmenlerin okul nöbetlerine yeterince ilgi göstermediklerini, okul bahçesine pek çok yerden girilebildiği için kontrolünün tam olarak sağlanamaması dolayısıyla okul giriş çıkışlarının kontrolünün yetersiz olduğunu belirtmektedir. Öğretmen ve veli konumundaki katılımcılar ise, okul giriş-çıkışlarının yeterince önemsenmediğini, öğrencilerin okul sınırları içerisine girmeleri için yalnızca sabahları bir kez uyarıldıklarını belirtmektedir. Yöneticiler ise öğrenci giriş kapılarının kontrolünün sağlandığını ancak idari girişin yeterince kontrol altında

olmadığını, dolayısıyla okul giriş-çıkışlarının kontrolünün yetersiz olduğunu belirtmektedir.

Şişman (2010), okul güvenliğinin sağlanması amacıyla, okulların, aile birliği aracılığıyla güvenlik görevlisi çalıştırabileceklerini belirtmektedir. Tabii ki okul bütçelerinin imkan verdiği kadar...

IV.Boyut: Öğrenci Güvenliği İçin Okul Dışından Gelebilecek Tehlikeler Karşısında Koruma Önlemlerinin Alınması:

Yönetici olan katılımcıların yarısından fazlası, öğrenci güvenliği için dışarıdan gelebilecek tehlikeleri önlemede, idareci öğretmen ve yardımcı personelin görev yaptığını belirtmektedir. Yöneticiler ayrıca, öğrencilerin servis araçlarına güvenli bir şekilde binmelerini de nöbetçi öğretmenlerin sağladığını belirtmektedir. Öğretmenler ve veliler ise daha az oranlarda, öğrenci güvenliği için dışarıdan gelebilecek tehlikeleri önlemede idareci öğretmen ve yardımcı personelin görev yaptığını belirtmektedir.

Polisten yardım istenmesi konusu ile ilgili olarak yöneticiler, nöbetçi öğretmenlerin dışarıdan gelebilecek tehlikeleri önlemede yetersiz kaldığını, böylesi durumlarda polisten yardım istendiğini belirtmektedir.

Okul giriş kapılarının kilitlenmesi ile ilgili olarak yöneticiler ve öğretmenler okulun özel güvenliği olmadığı için okul dışından gelebilecek tehlikeleri önlemek için kapıların kilitlendiğini, okul saatlerinde okula girişlerin idari bölümün kapısından yapıldığını belirtmektedir.

Bahçe duvarı ve parmaklıkların yükseltilmesi ile ilgili olarak öğretmenler dışarıdan gelebilecek tehlikeleri önlemede duvarların biraz daha yükseltildiğini, veliler ise az da olsa geçmişte yaşanan bazı olayların sonucunda dışarıdan gelebilecek tehlikeleri önlemek için güvenlik amaçlı olarak bahçe duvarlarının yükseltildiğini belirtmektedir.

Kamera sisteminin kullanılması ile ilgili olarak, az bir oranda (%13) öğretmenler, dışarıdan gelebilecek tehlikeleri önlemede kamera sisteminden yararlandığını, belirtmektedir. Daha az oranlarda yönetici ve veliler de okul dışından gelebilecek tehlikeleri önlemede kamera sisteminden yararlandığını belirtmektedir. Oranlar göz önünde bulundurulduğunda okul dışından gelebilecek

tehlikelere karşı kamera sisteminin önlem olarak katılımcılar tarafından çok fazla belirtilmediği görülmektedir.

Okul güvenliğinde öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikeler karşısında korunması ile ilgili olarak Katılımcıların, birbirlerine yakın oranlarda, yarıya yakını, ya hiçbir önlem alınmadığını ya da önlemlerin yetersiz olduğunu belirtmektedir. Yöneticiler, okul dışından gelebilecek tehlikeleri önlemek için okulun özel güvenlik birimlerinin olması gerektiğini, kamera sistemi ve nöbetçi öğretmen uygulaması gibi diğer önlemlerin öğrenci sayısı çok olan büyük okullarda yetersiz kaldığını belirtmektedir. Veliler ise isteyen herkesin istediği zaman okula girebilmesi nedeniyle okul dışından gelebilecek tehlikeleri önlemede hiçbir önlemin alınmamış olduğunu belirtmektedir.

V.Boyut: Okul Bina İçi ve Çevresinde Yapılması Zorunlu Tamiratların Zamanlaması:

Yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapılması ile ilgili olarak, yönetici konumundaki katılımcıların yarısından fazlası buna dikkat edildiğini, öğrencilerin güvenliğini tehlikeye düşürmemek, ders işleyişini engelleyebilecek ses kirliliğinden kaçınmak için okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapıldığını belirtmektedir. Yöneticilere göre öğretmen ve velilerin, daha az oranda, okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapıldığı görüşünü paylaştığı görülmektedir.

Okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda da yapılması ile ilgili olarak, yönetici ve velilerin %25'ine karşılık öğretmenlerin %63'ü, öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda da tamiratların yapıldığını belirtmektedir. Yöneticiler, okulun yıllık bakımı için Bakanlığın yaptığı ihalenin zamanlaması, tamiratların acil olması gibi nedenlerle okul bina içi ve çevresinde tamiratların öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda yapıldığını belirtmektedir. Öğretmenler ise okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratların öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapılması gerekirken ikinci bir iş olmaması için öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda da yapıldığını belirtmektedir. Veliler ise büyük tamiratların öğrencilerin okulda olmadığı

zamanlarda yapılması gerektiğini, küçük tamiratların ise gerekli tedbirler alındıktan sonra öğrencilerin okulda olduğu zamanlarda da yapılabileceğini belirtmektedir.

VI.Boyut: Spor Salonu, Laboratuvar ve Atölyelerde Öğrenci Güvenliğini Tehlikeye Düşürebilecek Durumlar ve Yaralanmalara Karşı Önlemler Alınması:

Bilgilendirici levhalar ve kilitleme yöntemiyle ilgili olarak, velilerin herhangi bir görüş bildirmedikleri görülmektedir. Yönetici ve öğretmenler ise öğrenci güvenliği için spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde önlem olarak öğrencilerin görebilecekleri yerlerde bilgilendirici panolar oluşturulduğunu ve tehlike oluşturabilecek malzemelerin kilitlendiğini, bu tür yerlerin öğretmen eşliğinde kullanılabildiğini belirtmektedir.

İlkyardım malzemelerinin bulundurulması ile ilgili olarak, yöneticilerin %27'si, daha az oranlarda da öğretmen ve veliler, yaralanmalara karşı, spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için ilkyardım malzemelerinin bulundurulduğunu belirtmektedir.

Öğretmen gözetimi ile ilgili olarak, öğretmenlerin %37'si ve daha az oranlarda yöneticiler ve veliler, öğrenci güvenliğini sağlamak için spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde etkinliklerin öğretmenlerin gözetiminde sürdürüldüğünü, tehlikeli uygulamalardan kaçınıldığını ve tehlikeli malzeme ve maddelere yalnızca öğretmenlerin ulaşabildiğini belirtmektedir.

Önlem alınmaması ve alınan önlemlerin yetersizliği ile ilgili olarak, öğretmenlerin yarıya yakını ve daha az oranlarda da yönetici ve veliler, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için alınan önlemlerin yetersiz olduğunu ya da hiçbir önlemin alınmadığını belirtmektedir. Katılımcılar, okulda bulunan ecza dolabının sayısının ve içinde bulunması gereken malzemelerin olması gerekenden az olduğunu, spor salonlarında gereken önlemlerin alınmadığını, yangın ve yaralanmalara karşı alınan önlemlerin yetersiz belirtmektedir.

VII.Boyut: Öğrencilerin Birbirlerine Karşı Kaba Güç Kullanımını Engelleyici Önlemlerin Alınması:

Nöbetçi öğretmenlerin görev yapması ile ilgili olarak, öğretmenlerin yarıya yakını, daha az oranlarda ise yönetici ve veliler, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak nöbetçi öğretmenlerin görev yaptığını belirtmektedir. Katılımcılar, nöbetçi öğretmenlerin, özellikle teneffüslerde öğrenciler arasında bulunarak öğrencilerin birbirine karşı muhtemel kaba güç kullanmalarını engellemeye çalıştıklarını belirtmektedirler. Öğrenciler birbirlerine karşı kaba güç kullanımı davranışlarını daha çok boş derslerde ve teneffüslerde göstermektedirler. Dolayısıyla öğrencileri, boş zamanlarında yeteneklerine göre meşgul olacakları ilgi alanlarına yöneltecek etkinlikler oluşturmak, hem okuldaki şiddet olgusuna engel olabilecek en önemli yöntem hem de öğrencilerin kişilik ve ahlak gelişimine katkıda bulunabilecek en güzel etkinliktir (Ayyıldız&Canlı, 2007).

Kamera sisteminden yararlanılması ile ilgili olarak, öğretmenlerin yarıdan fazlası, yönetici ve velilerin ise yarıdan daha azı, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak kamera sisteminden yararlandığını belirtmektedir.

Seminer verilmesi, sınıf ve rehber öğretmenlerinin çalışmaları ile ilgili olarak, yöneticilerin %35'i, öğretmen ve velilerin ise daha azı, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak şiddet ve zararları konulu seminerler verildiğini, özellikle rehberlik servisi psikolojik danışmanlarının ve sınıf öğretmenlerinin çalışmalarından yararlandığını belirtmektedir. Katılımcılar, rehber öğretmenlerinin okulda şiddete ve okul zorbalığına karşı seminerler düzenlediğini, arkadaşlarına karşı kaba güç kullanan öğrencilerin rehberlik servisine yönlendirildiğini, yöneticilerin eşliğinde rehber öğretmenlerin öğrenci velisi ile görüşüğünü belirtmektedir.

Disiplin aracının kullanılması ile ilgili olarak, velilerin %26'sı, yöneticilerin ve öğretmenlerin de daha azı, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak disiplin tüzüğü hakkında, disipline aykırı davranışlar ve cezaları konusunda öğrencilerin bilgilendirildiğini, disiplin kurulunun ciddi bir şekilde çalıştırıldığını ve disiplin kurallarına aykırı davranan öğrencilere disiplin tüzüğünün öngördüğü cezaların verildiğini belirtmektedir.

Önlem alınmaması ve alınan önlemlerin yetersizliği ile ilgili olarak, öğretmen ve veliler birbirlerine yakın oranda (yaklaşık %25), yöneticilerin ise çok azı,

öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlemlerin yetersiz olduğunu ya da hiçbir önlem alınmadığını belirtmektedir. Bununla ilgili olarak katılımcılar, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımını engelleyici önlem olarak nöbetçi öğretmenlerin görev yapmasının yetersiz olduğunu, çünkü idarenin nöbetçi öğretmenleri yeterince denetlemediğini, disiplin kurallarının ise öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanması suçunu örtbas etmeye yönelik olarak düzenlenmiş olduğunu, öğrencilerin de bunun bilincinde olduğunu belirtmektedir.

VIII.Boyut: Okul Güvenliğinde Öğrencilerin Fiziksel Cezaya Maruz Bırakılmamaları İçin Önlemlerin Alınması:

Fiziksel cezanın uygulanmaması ve önleme ihtiyaç duyulmaması ile ilgili olarak, yöneticilerin yarıya yakını, velilerin ve öğretmenlerin ise daha azı, okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz kalmadıklarını ve bu nedenle herhangi bir önleme gerek olmadığını belirtmektedir. Katılımcılar, öğrencilere karşı disiplin tüzüğüünün öngördüğünün dışında herhangi bir cezanın verilmediğini, okullarında fiziksel cezanın uygulanmadığını, ayrıca fiziksel cezanın öğrencilerin güvenliğini sarsacak ve kişilik bozukluklarına sebep olabilecek sonuçlar doğuracağı için asla kullanılmaması gerektiğini belirtmektedir. Ergin ve Birol (2005) da, fiziki olarak cezalandırmanın günümüzde insanca olmayan bir davranış olarak değerlendirildiğini, bu yola başvuran öğretmenlerin de insanca olmayan davranışlara çağrı çıkardığı şeklinde düşündüğünü belirtmektedir.

Bilgilendirme yapılması ve bilinçli olunması ile ilgili olarak, yöneticilerin ve öğretmenlerin birbirine yakın oranda (yaklaşık %22), velilerin ise daha azı, okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları için önlem olarak bilgilendirme yapıldığını, öğretmenlere geçmişte yaşanmış olumsuz örneklerin hatırlatıldığını, velilerle temasa geçildiğini, rehberlik servisinden yararlanıldığını, velilerin ise fiziksel cezanın yasak olması konusunda bilinçli olduklarını ve bu tür olaylarda hemen Bakanlığı bilgilendirdiklerini belirtmektedir.

Disiplin tüzüğüünün öngördüğünün dışında başka cezaların hoş karşılanmaması ile ilgili olarak, öğretmenlerin %17'si, yönetici ve velilerin ise daha azı, okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları için önlem

olarak cezalandırmada disiplin tüzüğünün esas alındığını, fiziksel cezalara hoşgörü gösterilmediğini, öğretmenlerin de bunun bilincinde olduğunu belirtmektedir.

Önlem alınmaması ve alınan önlemlerin yetersizliği ile ilgili olarak, velilerin ve öğretmenlerin birbirlerine yakın oranlarda (yaklaşık %18), yöneticilerin ise çok azı, okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları için alınan önlemlerin yetersiz olduğunu ya da hiçbir önlem alınmadığını belirtmektedir.

IX.Boyut: Okul Güvenliğinde İlk Yardım Malzemelerinin Yeterliliği:

İlk yardım malzemelerinin yeterli olması ile ilgili olarak, yönetici konumundaki katılımcıların çoğu, öğretmen ve velilerin ise yarıdan da daha azı okullarında ilk yardım malzemelerinin yeterli miktarda olduğunu belirtmektedir. Katılımcılar, ilkyardımın öneminin farkında olarak, çevredeki hastane ve eczanelerden gerekli ilkyardım malzemelerinin temin edildiğini belirtmektedir.

İlk yardım malzemelerinin yetersiz olması ile ilgili olarak, öğretmenlerin yarısı, yönetici ve velilerin ise yarısından daha azı, okullarında ilkyardım malzemelerinin yeterli miktarda olmadığını belirtmektedir. Katılımcılar, okullarında daha fazla yardım malzemesine ihtiyaç duyulduğunu, yaralanmalara karşı en kısa zamanda ilkyardım malzemelerinin temin edilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Seminer, sağlık personeli ve revire ihtiyaç duyulması ile ilgili olarak, öğretmenlerin %37'si, yönetici ve velilerin ise daha azı, okullarında ilkyardım malzemelerinin kullanımına yönelik, öğretmenlere ve öğrencilere seminerlerin verilmesi gerektiğini, ayrıca okullarında revir ve eğitimli sağlık personeline ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir.

Bilgi sahibi olunmaması ve önlemlerin yetersizliği ile ilgili olarak, velilerin %26'sı ve öğretmenlerin daha azı, ilkyardım malzemelerinin yeterliliği konusunda bilgileri olmadığını, velilerin bu ve benzeri konularda okul tarafından bilgilendirilmeleri gerektiğini belirtmektedir. Yönetici konumundaki katılımcılar ise ilkyardım malzemelerinin yeterliliği konusunda bilgilerinin olmadığına dair bir ifadede bulunmamıştır.

X.Boyut: Okul Gezilerinin Güvenli Taşıma Araçlarıyla Yapılması:

Aracın özelliklerine dikkat ediliyor olması ile ilgili olarak, yöneticilerin yarısından fazlası, velilerin yarısına yakını ve öğretmenlerin daha azı, okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılması için aracın özelliklerine dikkat edildiğini, araçların bakımlı ve sigortalarının yenilenmiş olmasının, muayenelerinin polis tarafından yeni yapıldığının kontrol edilmesinden sonra öğrencileri taşımaya izin verildiğini belirtmektedir. Ayrıca katılımcılar, KKTC’de okul gezileri için kullanılan otobüslerin genel olarak standartlara uygun olmadığını, bu nedenle araç seçmede fazla alternatiflerinin olmadığını belirtmektedir.

Aracın özelliklerine dikkat edilmiyor olması, öğretmenlerin %37’si, yönetici ve velilerin ise daha azı, okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılmasına dikkat edilmediğini belirtmektedir. Katılımcılar, okul gezilerinde kullanılan araçların yönetmeliklerde belirlenen özellikleri taşımadıklarını, camları açılmayan, kliması çalışmayan, araçlarla gezilerin yapıldığını belirtmektedir.

Aracın resmi kontrollerinin yapılmış olması ile ilgili olarak, yöneticilerin yarısından fazlası, öğretmen ve velilerin ise çok azı, okul gezilerinin, resmi işlemleri tamamlanmış, seyrüsefer belgesi olan, sigorta ve muayenesi yapılmış, Bakanlıkla sözleşmesi bulunan, okul servis aracı olarak kullanılan araçlarla okul gezilerinin yapıldığını belirtmektedir. Ayrıca katılımcılar daha konforlu araçlara ihtiyaç duyulduğunu, fakat KKTC’de bu konuda imkanların sınırlı olduğunu belirtmektedir.

Araçların çok eski ve yetersiz olması ile ilgili olarak, öğretmen ve yöneticilerin birbirine yakın oranda (yaklaşık %30), ve velilerin ise daha azı, okul gezilerinin, zaman zaman arıza yapan, klimasız veya kliması bozuk çok yaşlı ve yetersiz olan taşıma araçlarıyla yapıldığını belirtmektedir.

Aracın bakımlı ve kaliteli olması ile ilgili olarak, veliler ve öğretmenler birbirlerine yakın oranlarda (yaklaşık %18), yöneticilerin ise daha azı, okul gezilerinin yapıldığı araçların bakımlı ve kaliteli araçlar olmasına dikkat edildiğini, aracın fiziksel özelliklerinin kontrol edildiğini, öğrencilerin can güvenliğini tehlikeye atmayacak araçların olmasına ve kullanıcılarına dikkat edildiğini belirtmektedir.

XI.Boyut: Öğrenci ve Velilerin Öğrenci Güvenliğini Sağlama Etkinliklerinden Haberdar Edilmesi Çalışmaları:

Görüşme ve toplantılarla bilgilendirme ile ilgili olarak, yöneticilerin %35'i, öğretmen ve velilerin ise birbirine yakın oranda daha azı (yaklaşık %21), velilerin öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmesi için görüşme ve toplantılar yapıldığını belirtmektedir. Katılımcılar, okul servis şoförlerinin ve velilerin toplantılar yoluyla bir araya getirildiğini ve öğrenci güvenliğinin sağlanmasına yönelik görüşmeler yapıldığını belirtmektedir.

Telefon, SMS ve bildirilerle bilgilendirme konusu ile ilgili olarak, yöneticiler ve veliler aynı oranda (%19), öğretmenler ise daha az oranda, velilerin öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmesinin telefon, bildiri ve SMS yoluyla yapıldığını belirtmektedir. Katılımcılar, velileri bilgilendirmek için öğrenciler aracılığıyla kendilerine bildiriler gönderildiğini, özellikle öğrencilerin okula devamsızlıkları konusunda velilerin telefon, SMS ve e-posta yoluyla bilgilendirildiklerini, öğrencilerin okulda rahatsızlanmaları durumunda velilerine telefonla ulaşıldığını belirtmektedir. Yönetici ve velilerin, öğrenci güvenliği için velilerin telefon bildiri ve SMS yoluyla bilgilendirildiğini aynı oranda belirtmeleri anlamlı bulunmaktadır. Çünkü bu yöntemleri okullarda kullananlar veya kullanılmasını onaylayanlar genellikle yöneticilerdir.

Bilgilendirmenin yetersiz veya yapılmıyor olması ile ilgili olarak, öğretmenlerin ve velilerin yaklaşık yarısı, yöneticilerin ise daha azı, öğrenci ve velilerin, öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmesi çalışmalarının yetersiz olduğunu ya da hiçbir bilgilendirme çalışmasının olmadığını belirtmektedir. Öğretmenler ve veliler, yalnızca gezi için öğrenci velilerinden izin talep edildiğini, veli toplantılarının ise yalnızca not öğrenmek amacına dönüştürüldüğünü ifade ederek velilerin, öğrenci güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmesi çalışmalarının yetersiz olduğunu belirtmektedir.

XII.Boyut: Okul Güvenliğinde Güvenlik Kamerasının Yararlı Olması:

Olayları aydınlatması ile ilgili olarak, katılımcıların tümü birbirine yakın oranlarda (ortalama %35), okul güvenliğinde güvenlik kamerasının olayları aydınlatmada yararlı olduğunu belirtmektedir. Katılımcılar, kayıtları bir süre korunan

kamera sistemlerinin daha önce meydana gelen olayların aydınlatılmasında yararlı olduğunu belirtmektedir

Güvenliği artırması ile ilgili olarak, tüm katılımcıların yarısından fazlası birbirlerine yakın oranda, okul güvenliğinde güvenlik kamerasının güvenliği artırmada yararlı olduğunu belirtmektedir. Katılımcılar, güvenlik kameralarının, davranışları gözlemlendiği için öğrenciler üzerinde etkili olduğunu, öğrencilerin okul içinde sigara içmelerini engellediğini, okulda hırsızlık olaylarının önüne geçtiğini, okul giriş-çıkışlarının kontrol altında olmasını sağladığını, dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı caydırıcı bir etki oluşturduğunu belirtmektedir. Katılımcıların çoğunun aynı görüşü paylaşması, kamera sistemlerinin okul güvenliğinde yararlı olduğunu göstermektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR

Araştırmaya 26 yönetici, 30 öğretmen ve 27 veli olmak üzere 83 kişi katılmıştır. Erkek katılımcıların sayısı daha fazladır. En çok katılımcının olduğu yaş grubu 41-45 yaş aralığıdır.

Katılımcılar, görüşme sorularında belirtilen, okul ve öğrenci güvenliği için alınması gereken önlemlere okullarında ihtiyaç olduğunu yüksek oranlarda belirtmişlerdir.

Veliler, araştırmanın kapsamı içerisinde yer alan, okul ve öğrenci güvenliği için alınması gereken önlemlerle ilgili en yüksek oranda bilgi sahibi olmayan katılımcı grubunu oluşturmaktadır. Eroğlu (2008)'na göre; veliler, öğretmen ya da yöneticiler tarafından davet edilmedikleri sürece kendiliklerinden okula giderek öğretmenler ve yöneticilerden çocukları ve okul hakkında bilgi alışverişinde bulunmamaktadırlar. Ünlü (2005), iyi eğitimin tam gün süren bir eğitim olduğunu, bu sürenin tümünün okulda geçmesinin mümkün olmadığını, okul dışı zamanlarda eğitim işinin aileye kaldığını belirttikten sonra, çocuğun dış çevreden olumsuz etkilenmemesinin ailenin bu ilgisine bağlı olduğunu, ancak ailenin çocuğun eğitim sürecine katkısının okuldan kopuk olmaması gerektiğini vurgulamakta ve bu nedenle ailenin sık sık okula gitmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Katılımcıların çoğunluğuna göre, okullarda, doğal afetlere karşı önlemlere ihtiyaç vardır. Ancak okullarda doğal afetlere karşı, tatbikatların yapılması, seminerler verilmesi ve yangın köşelerinin oluşturulmasının dışında kayda değer herhangi bir önlem alınmamıştır. Okul binaları bakımsız ve çok eski olduğu için önlemlerin bir an önce alınması gerekmektedir. Erol (2009) da araştırmasında, öğrenciler, veliler ve yönetici/öğretmenlerin %60 oranlarında okulun yangın, sel, deprem gibi felaketlere uygun yapıda olmamasının güvenlik sorununa yol açtığını belirlemiştir. Velilerin bir kısmı ise okullarında doğal afetlerle ilgili önlemler hakkında herhangi bir bilgiye sahip değildir.

Okul ve öğrenci güvenliğinde katılımcıların çok azına göre bekçiye ihtiyaç duyulmamaktadır. Ancak çoğunluğun görüşüne göre bekçiye ihtiyaç duyulduğu, okul

giriş ve çıkışlarının kontrol altına alınması gerektiği anlaşılmaktadır. Okul saatleri dışında okul ve bahçesinin toplumda hoş karşılanmayacak şekilde zevk ve eğlence amaçlı olarak kullanılmasını engellemek için de bekçiye ihtiyaç duyulmaktadır.

Öğrenci güvenliği açısından nöbetçi müdür yardımcıları, öğretmenler ve yardımcı personel okul giriş ve çıkışların kontrol altına almaya çalışmaktadır. Ayrıca okul dışından gelebilecek tehlikelere karşı okul giriş ve çıkışlarını kontrol altına almak için kamera sisteminden yararlanılmakta, duvarlar ve parmaklıklar yükseltilmektedir. Okul giriş kapıları kilitlenmektedir. Taymaz (1995)'a göre; öğrencilerin okula giriş ve çıkışları belirli saatlerde olacağına göre, bu toplu giriş ve çıkışlar kontrol altına alınır, diğer zamanlarda öğrenci giriş kapısı kapatılır. Fakat katılımcıların yarısına göre, okul giriş ve çıkışları ya tamamen kontrolsüzdür ya da alınan önlemler yetersizdir. Bu nedenle zaman zaman okul ve öğrenci güvenliğini sağlamak amacıyla polisten yardım istenmektedir.

Okullarda büyük ölçüde bakım ve onarıma ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak okullar gerekli olan finansmanı kendileri karşılayamamakta, bütün ihtiyaçların Eğitim Bakanlığı'na karşılanmasını beklemektedir. Tanrıöğen ve Yücel (2007), yaptıkları araştırmada, yöneticilerin okul bina ve tesislerinin bakım ve onarımının düzenli olarak yapılmasında çoğu zaman sorunlar yaşadıklarını belirlemiştir. Zorunlu tamiratlar hem okul zamanı hem de öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapılmaktadır.

Öğrenci güvenliği için spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde, bilgilendirici levhalar asılarak, zararlı ve tehlikeli malzemeler kilitlenerek, ihtiyaç duyulabilecek ilkyardım malzemeleri bulundurarak ve bu yerlere öğretmen gözetimi olmadan öğrencilerin girmelerine izin verilmeyerek önlem alınmıştır. Ancak katılımcılar içerisinde bu yerleri meslekleri dolayısıyla en çok kullananlar olan öğretmenlerin yarısına yakınına göre spor salonu, laboratuvar ve atölyelerde öğrenci güvenliği için hiçbir önlem alınmamış ya da alınan önlemler yetersizdir.

Öğrencilerin birbirlerine karşı güç kullanımını engellemek için, nöbetçi öğretmenler görev yapmakta, kamera sisteminden yararlanılmakta, seminerler verilmekte, sınıf ve rehber öğretmenlerinin çalışmalarından yararlanılmakta, disiplin tüzüğü ile ilgili öğrenciler bilgilendirilmektedir. Ancak alınan önlemler yetersiz görülmektedir. Eraslan (2007), araştırmasında öğrencilerin, kazaların çoğuna

teneffüs sırasında (%44) ve beden eğitimi dersinde (%29) uğradıklarını, öğrencilerin uğradıkları kazaların yarıya yakınında (%41) kazaya uğranılan alanda nöbetçi öğretmen veya görevli kişinin olmadığını belirlemiştir. Turan (2007) da araştırmasının sonucunda, öğretmenlerin nöbet görevini gereği gibi yapmadığını belirlemiştir.

Öğrenci güvenliğinin sağlanması için, katılımcıların en az ihtiyaç duyulduğunu ifade ettikleri önlem, öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları önlemidir. Öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları için geçmişte yaşanan olumsuz örneklerin sonuçları da göz önünde bulundurularak bilgilendirme yapılmaktadır. Öğrenci güvenliğini sağlamak için, Öğülmüş (2006)‘e göre de, okulda kargaşa ve düzensizliği önlemeye yönelik yasa, yönetmelik, tüzük, yönerge gibi yasal düzenlemelere ilişkin bilgilendirici broşürlerin hazırlanarak ilgililere dağıtılması gerekmektedir. Disiplin tüzüğünün öngördüğünün dışında öğrencilere herhangi bir ceza verilmediği, yönetici ve öğretmenlerin bu konuda gayet bilinçli oldukları ifade edilmektedir. Turan (2007)‘a göre ise, öğretmenler disiplin, eğitim vb. birçok konuda ortak anlayış ve davranışa sahip değildirler. Bu durum öğrenci disiplin işlerinde soruna yol açmaktadır. Ancak veli durumundaki katılımcılardan çok azı da olsa fiziksel cezanın gerekliliğini savunanlar da vardır.

Öğrenci güvenliği için okullarda yeterince ilkyardım malzemesi bulunmaktadır. Katılımcıların bir kısmına göre ise ilkyardım malzemelerinin miktarını yeterli görülmemektedir. İlk yardım malzemelerinin yanı sıra okullarda ilkyardım konusunda seminare, sağlık personeline ve revire ihtiyaç duyulmaktadır. Taymaz (1995)‘a göre; okul bina, tesis ve çevresinde meydana gelebilecek kazalar ve yangınlarda yapılacak işler ve kullanılacak araçlar hakkında öğrencilere yerinde ve gerektiğinde açıklamalarda bulunulmalıdır. Öğretmen ve velilerden bir kısmı ise okullarında bulunan ilkyardım malzemesinin yeterliliği ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmadıkları anlaşılmaktadır.

KKTC’de, toplu taşımacılığın yaygın olmaması dolayısıyla toplu taşıma araçlarının konfor ve kalitesinde vasat bir durum gözlemlenmektedir. Bu durum, okul gezilerinde kullanılmak istenen araçların konfor ve kalitesinde fazla bir seçeneğin olmamasını da beraberinde getirmektedir. Öğrenci güvenliği için, okul gezilerinde kullanılan araçların özelliklerine ve resmi kontrollerinin yapılmış

olmasına dikkat edilmekle birlikte araçlar çok eski ve yetersizdir. Turan ve Kavak (2012), Zonguldak ilinde üç ilçede yürütülen araştırmada; taşımali ilköğretim kapsamında, taşıma işinde kullanılan servis araçlarının araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin çoğu tarafından “orta” seviyede güvenilir bulunduğunu belirtmiştir.

Okul güvenliğinde alınan önlemler öğrenci ve velilere birçok yöntemle bildirilmektedir. Görüşme ve toplantılar yoluyla bilgilendirme, telefon, SMS ve bildirilerle bilgilendirme, öğrenci ve velileri bilgilendirme amacıyla kullanılan yöntemlerdir. Görüşme ve toplantılar en çok kullanılan bilgilendirme yöntemleridir. Katılımcıların bir kısmına göre ise okul güvenliği için veli ve öğrenciler ya hiç bilgilendirilmemekte ya da yetersiz bir şekilde bilgilendirilmektedir. Ceylan ve Akar (2010)’a göre; velilerin yaşadıkları ekonomik sorunlar, öğretmen-veli görüşmelerinin düzenli bir şekilde planlanmaması, öğrencilerin okulla ilgili istek ve haberleri velilerine ulaştırmamaları, çalışma saatlerinin uygun olmaması okul-aile işbirliğini engelleyen en önemli etkenlerdir.

Okul güvenliğinde güvenlik kamerasının kurulması ve kayıtlarının tutulması, okul ve çevresinde meydana gelen olayları aydınlatması ve güvenliği artırması bakımından faydalı görülmektedir. Kütük (2008), araştırmasında okulda güvenlik kamerasının bulunup bulunmaması ile okul öğrenci sayıları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu belirtmektedir.

5.2. ÖNERİLER

5.2.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler

Okul ve öğrenci güvenliği, okul yönetimlerinin tek başlarına altından kalkamayacağı kadar önemli ve çok yönlü bir meseledir. Okulun fiziki durumu ve geniş bir çevreyle etkileşim içerisinde olması nedeniyle okul güvenliğinin sağlanmasında toplumun tüm katmanları birlikte hareket etmelidir. Her şeyden önce okul güvenliğinin sağlanması bir devlet politikası haline getirilmelidir. Ozan (2008) da araştırmasının sonunda, okul idaresi ile okul çevresi arasında iyi ilişkiler kurulmasını, çevre güvenliği için, karakol, muhtarlık ve çevre halkının desteğinin sağlanmasını önermektedir.

Okul binası inşasında doğal afetler dikkate alınarak uyulması gereken tüm kriterlere uygun binaların yapılması, önceden yapılmış olan binaların doğal afetlere

karşı dayanıklılığı araştırılarak, gereken tamiratların ve güçlendirmelerin ivedilikle yapılması gerekmektedir. Nural (2005)'a göre de, okul binaları doğal afetlere karşı dayanıklı, bakımlı ve temiz görüntüsüyle hizmet alanlara ve verenlere güven vermelidir. Temel Afet Bilinci Eğitimi, yalnızca Sivil Savunma Teşkilatı gibi kurumlar ya da şahıslarca küçük gruplara değil, Eğitim Bakanlığının müfredat programı ile tüm ülke genelinde verilmesi gerekir. Okulların, acil durumlarda güvencede olmalarını sağlayacak acil durum planları oluşturulmalıdır. Bu planlar çerçevesinde görev alacak olan kişiler eğitilmelidir.

Veliler öğrenci ve okul güvenliği için alınan önlemlerin neler olduğunu, yeterlilik düzeyini araştırmalıdır. Okul güvenliği ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmamalarının en önemli sorumlusu olarak kendilerini görmelidirler. Yaman ve Ayar (2009) da ailelere, çocuklarının arkadaşlarını, onların ailelerini ve çocuklarının arkadaşlarının aileleriyle ilişkilerini yakından takip etmelerini önermektedir.

Okul güvenliğinde bekçi ihtiyacı, okulun bulunduğu konum ve büyüklüğü dikkate alınarak eşit bir şekilde karşılanmaya çalışılmalıdır.

Okul giriş ve çıkışlarının kontrolünün sağlanmasında, okul dışından kaynaklanan tehlikeler nedeniyle, öğretmenlerin yetersizliği göz önüne alındığında, okulların özel güvenliklerinin oluşturulması kaçınılmaz olarak görülmektedir. Okul dışından gelebilecek tehlikelere karşı öğrenci güvenliği için, okulların ulaşımına uygun yerlerde kurulması, yakınlarına umuma açık olan oyun ve eğlence merkezlerinin (bar, pavyon, kahvehane, meyhane, internet salonu vb.) kurulmaması gerekir (Memduhoğlu & Taşdan). Türkiye'de 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunun 61. maddesine göre okulların bu gibi yerlerden en az 100 metre uzakta olması öngörülmektedir.

Okulun bakım ve onarım işlerinin öğrencilerin okulda olmadığı zamanlarda yapılmasına özen gösterilmelidir. Bu, hem öğrenci sağlığı bakımından hem de derslerin verimli işlenmesi bakımından önemlidir.

Okullarda spor salonu, atölye ve laboratuvar gibi yerlerde öğrenci güvenliği bakımından alınması gereken önlemlerin sadece öğretmenlere bırakılmaması okul yönetiminin de süreci desteklemesi gerekir. Hamurcu (1998), öğretmenlerle birlikte idarecilerin de laboratuvarlarda güvenlik kuralları ve ilkyardımla ilgili bilgileri içeren hizmet içi kurslara katılmalarının sağlanmasını önermektedir.

Öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanımının engellenmesi amacıyla okul yöneticilerinin, aileler ve öğretmenlerin yoğun bir işbirliğinde olmaları gerekmektedir. Özellikle teneffüslerde, öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanmalarını önlemek için nöbetçi öğretmenlerin görevlerini eksiksiz olarak yerine getirmeye çalışması, görevini aksatan nöbetçi öğretmenlerin ise okul idaresi tarafından uyarılmaktan kaçınılmaması gerekmektedir. Gözütok (1995)'a göre; şiddet ile mücadele amacıyla projeler geliştirilmeli, okullarda ders dışı etkinliklere gereken değer verilmeli, bu etkinlikler çerçevesinde öğrencilere, sorumluluk duygusu ve karar verme yeteneği kazandırılmalıdır.

Toplumun her kesiminde, öğrencilere yönelik şiddetin, temel insan haklarını çiğnemek olarak anlaşılmasına yönelik çalışmalar teşvik edilmelidir. Hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarıyla öğretmenlere ve yöneticilere şiddetsiz ortamlar oluşturabileceklerine yönelik eğitimler verilmelidir. Gözütok (1995)'a göre; öğretmen eğitimi programlarında insan hakları ve öğretimin demokratikleştirilmesi konularını içeren ders ya da etkinlikler yer almalıdır. Çeşitli boyutları ile öğretmen davranışlarını konu edinen araştırmalar yapılmalı, bu araştırmaların bulguları hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarına yansıtılmalıdır. Anne-babaların demokratik davranışlarını geliştirici yaygın eğitim programları düzenlenmelidir. Polat (2009) ise, okul içinde şiddete maruz kalan öğrencilerin bunu ifade etmekte zorlanmalarını için önlemler alınmasını önermektedir.

Okul güvenliğinde ilkyardım malzemelerinin bulundurulması yeterli bir önlem olarak görülmemektedir. Bunun yanı sıra ilkyardım eğitimi seminerleri ve tatbikatları ile okul çalışanlarının tümünün ve öğrencilerin bu alanda bilinçlendirilmesi gerekmektedir (Demirtaş, 2007). Eraslan (2007) da araştırmasına katılan öğrencilerin çok azının kazalarla ilgili okullarda eğitim aldıklarını belirlemiştir. Ayrıca öğrenci sayısı kalabalık ve sağlık merkezlerinden uzak olan okullarda revir açılmalı ve sağlık personeli istihdam edilmelidir.

Okul servislerinin konfor ve kalitesi, şehirlerarası toplu taşımacılıkta kullanılan araçların konfor ve kalitesi ile paralellik göstermektedir. Bu nedenle toplu taşımacılıkta kullanılan araçlar için konfor ve kaliteye yönelik şartların uygulamaya konması, okul servisi ve gezi amacıyla kullanılan araçlarında konfor ve kalitesinin artmasını sağlayacaktır. Turan ve Kavak (2012)'a göre; taşıma işinde kullanılan

araçların denetimleri sıklaştırılarak, özellikle güvenlik ve konfor açısından karşılaşılabilecek sorunların önüne geçilebilir.

Okul güvenliğini sağlamada kamera sistemleri gibi, çağın teknolojilerinden yararlanılmalı (Öğülmüş, 2006; Özer & Dönmez, 2007), teknolojilerin verimli ve etkin kullanımı için eğitim seminerleri düzenlenmeli ve insan faktörünün önemi göz ardı edilmemelidir.

5.2.2. İleriki Araştırmalara Yönelik Öneriler

Araştırmada çalışma grubu olarak yöneticiler, öğretmenler ve veliler temel alınmıştır, İleriki araştırmalarda okul güvenliği hakkında öğrencilerin görüşleri de alınabilir.

Araştırmada KKTC’de Genel Ortaöğretim Dairesine bağlı ortaokul ve liseler temel alınmıştır. İleriki araştırmalar, Mesleki Teknik Öğretim Dairesi ve İlköğretim Dairesine bağlı okullarda veya yükseköğretimde yürütülebilir.

Kaynakça

- Akyıldız, N. (2000). *İlk Yardım*. (2) Ankara: Turan Ofset.
- AnaBritannica. (1994). *Genel Kültür Ansiklopedisi*. İstanbul: Hürriyet Ofset Matbaacılık ve Gazetecilik A.Ş.
- Ataç, F. (1991). *İnsan Yaşamında Psikolojik Gelişim*. (1). İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım A.Ş.
- Aydemir, İ., Yavuz, N., Erdoğan, Ö. (2004) Trafiğe Farklı Yaklaşımlar-İlk Yardım Temel Eğitimi. Toplumsal Bilinçlenme Sürecinde Trafik ve İnsan Sempozyumu, Sakarya Üniversitesi, Türkiye.
- Ayyıldız, M.&Canlı S. Okullarda Şiddetin Önlenmesine Yönelik Edebi-Estetik Çözüm Arayışları. Solak, A. (2007). (Edt.), *Okullarda Şiddet Ve Çocuk Suçluluğu*. Ankara: Hegem Yayınları.
- Bahar, H.İ. (2009). *Sosyoloji*. (3). Ankara: Usak Yayınları.
- Barka, A. Yeryüzü ve Deprem. B. Özukan, (2000). (Edt.), *Deprem*. İstanbul: Boyut Yayıncılık.
- Baskan Lexikon, (1984). *Alfabetik Genel Kültür Ansiklopedisi*. İstanbul: Baskan Yayınları A.Ş.
- Barhan, A. (2001). *İlköğretim Okullarında Öğrenci Güvenliğinin Sağlanması*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Planlaması Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı, Ankara.
- Bektaş, T. (2007). *İlköğretim Okullarında Öğrenci Güvenliği: Büyükçekmece İlçesi Örneği*. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Bilgel, N. (1997). *Halk Sağlığı Bakışıyla Ana ve Çocuk Sağlığı*. İstanbul: Güneş ve Nobel Yayınları
- Bridge, B., (2003). *Okulda İletişim*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Büyük Larousse. *Sözlük ve Ansiklopedi*. İstanbul: Gelişim Yayınları,
- Ceylan, M. & Akar, B. Ortaöğretimde Okul-Aile İşbirliği İle İlgili Öğretmen ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2010-II.

- Çakır, S. (2005). *Koçeli İlinde Okul Sağlığı ve Hemşireliği Hizmetlerinin Durumu*. Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Çelik, K. (2007). *Okullarda Acil Durum Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çınar, İ. Okullarda Şiddet: Dağın İki Yamacını Da Görebilmek. Solak, A. (2007). (Edt.), *Okullarda Şiddet Ve Çocuk Suçluluğu*. Ankara: Hegem Yayınları.
- ÇKİB, (2004). Çevre Konularını İncele Birimi Araştırma ve Uygulama Merkezi. Web: http://www.cyprusgeology.org/turkish/5_1_seismicity_tr.htm adresinden 16.04.2012’de alınmıştır.
- Dağlı, G.; Silman F.; Birol C., (2009). Üniversite Yöneticilerinin Bilgi Yönetimi Araçlarını Kullanma Yeterlilikleri İle İlgili Nitel Bir Araştırma (KKTC Örneği), Lefkoşa.
- Demirtaş, İ.Y. (2007). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Okul Güvenliğine İlişkin Rol ve Beklentileri*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Develoğlu, F. (1978). *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Doğu Ltd. Şti. Matbaası.
- Dönmez, B. (2001). ‘Okul Güvenliği Sorunu Ve Okul Yöneticisinin Rolü’ Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi 25:63-74
- Eraslan, R. (2007). *Bir İlköğretim Okulu İkinci Kademe Öğrencilerinde Okul Kazası Görülme Sıklığının İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kazaların Demografisi ve Epidemolojisi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Ergin, A. & Birol, C. (2005). *Eğitimde İletişim*. (3). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ergünay, O. (2007). TMMOB Afet Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Ülkemizde Afetler. 5-7 Aralık 2007 İMO Kongre ve Kültür Merkezi. Ankara: Mattek Matbaacılık Basın Yayın Tanıtım Tic. San. Ltd. Şti.
- Eroğlu, E. Eğitim Ortamlarında Etkili İletişim ve Boyutları. Demiray, U. (2008). (Edt.), *Etkili İletişim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Erol, F. (2009). *Okulda Güvenlik Sorununa Yol Açan Etkenlerin Belirlenmesi*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı. Ankara.

- Gözütok, F.D. (1995). *Öğretmenlerin Demokratik Tutumları*. Ankara: Ekin Yayınları.
- Güler, Ç. & Bilir, N. (1994). *Temel İlk Yardım (A Düzeyi)*. Çevre Sağlığı Temel Kaynak Dizisi. No: 14. Ankara: Aydoğdu Ofset.
- Güngör, T. (1992). *İlk Yardım*. (6). Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü Yayını.
- Hamurcu, H. Fen Derslerinde Güvenlik. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1998: s.14.
- http://www.cyprusgeology.org/turkish/5_1_seismicity_tr.htm
(son erişim: 18.04.2012)
- <http://www.edevlet.eu/goster.aspx?Uc=tr-TR&grp=0&subid=26>
(sonerişim: 21.04.2012)
- http://www.guvkk.net/pgm/trafik_konulari.htm (son erişim:21.04.2012)
- <http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/faaliyet.aspx>, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Mahkemeleri Faaliyet Raporları, (son erişim:21.04.2012)
- <http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/elektroksharf.aspx?which-letter=Y>, Fası 96, Yollar ve Binalar Düzenleme Yasası (son erişim:27.04.2012).
- <http://www.mebnet.net/?q=node/19> (Son Erişim:06.01.2012)
- <http://www.mebnet.net/?q=node/70> (Son Erişim :08.01.2012)
- http://www.turkegitimsen.org.tr/haber_goster.php?haber_id=14078 Yayın Tarihi: 02.01.2012 (son erişim, 14.01.2012)
- <http://www.yeniasya.com.tr/2007/03/06/egitim/default.htm>, (son erişim:23.04.2012)
- Işık, H. Okul Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme. *Milli Eğitim Dergisi*. 2004: s.164.
- İBİTEM, (2007). *İtfaiye Gönüllüleri Eğitim Kitabı*. İstanbul İtfaiyesi Eğitim Yayınları Serisi No: 3. İstanbul: Milsan Basın San. A.Ş.
- İnan H.F. ve diğerleri (2007). *Temel İlk Yardım Uygulamaları Eğitim Kitabı*. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü İlk Yardım ve Acil Hizmetleri Daire Başkanlığı
- Karasar, N. (1994). Araştırmalarda Rapor Hazırlama. (7). Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.,
- Karasar, N. (1998). Bilimsel Araştırma Yöntemi. (8). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Koca, A.İ. (2009). *Üniversite Öğrencilerinin Değerleri ve Bireysel Özellikleri İle Kariyer Tercihleri Arasındaki İlişki*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı, Adana.
- Koçak, H. (2004). *Bir Doğal Afet Olarak Depreme Hazırlıklı Olma Bilinci Ve Katılım: ABD, Japonya, ve Türkiye*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi(Kent ve Çevre Bilimleri) Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, Ankara.
- Köknel, Ö. (1996). *Bireysel ve Toplumsal Şiddet*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Kütük, Ö. (2008). *Liselerde Okul Güvenliğine Yönelik Bir Araştırma*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı Eğitim Psikolojisi Programı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kültür, Y.Z. (2006). *Ortaöğretim Kurumlarındaki Yöneticilerin Liderlik Stilleri Ve Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yöneticiliği Ve Deneticiliği Bilim Dalı, Ankara.
- Maraşlı, A. (2006) *Orijinal Fikirler, Programlar ve Uygulamalarla Evde Okul Okulda Kalite*. (8). İstanbul: Bilge Yayıncılık.
- Memduhoğlu, H.B. & Taşdan, M. *Okul ve Öğrenci Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı.
- MGM, (2012). <http://www.mgm.gov.tr/site/yarim2.aspx?SEL>, (son erişim tarihi: 18.04.2012).
- MGM, (2012). <http://www.mgm.gov.tr/site/yarim2.aspx?YILDIRIM>,(son erişim tarihi: 18.04.2012).
- MGM, (2012). <http://www.mgm.gov.tr/site/yarim2.aspx?RUZGAR>, (son erişim tarihi:18.04.2012).
- Murat, B. (Ekim, 2008). *Trafik Yönetimi ve Denetimi*. Ankara: Adalet Yayınları,
- MDM, (2010) <http://kktcmeteor.org/> (son erişim: 16.04.2012).
- Neill, A.S. (1960/1990). *Bir Eğitim Mucizesi*. (Çev. G.D. Nalbantoğlu). İstanbul: Mert Yayıncılık (Eserin orijinali 1960 tarihinde yayımlanmıştır).
- Nural, E. Okul ve Sınıf Yönetimi. Toprakçı, E. (2005). (Edt.), *Eğitim Üzerine*. Ankara:Ütopya Yayınları.
- Ozan, Z.Ç. (2008). Okul Ortamını Güvensiz Yapan Etkenlerde Öğretmenin ve

- Yöneticilerin Rolü. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Öğülmüş, S. Okullarda Şiddet ve Alınabilecek Önlemler. *Eğitime Bakış Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*. 2006: s.7.
- Özalp, Yüksel. (2012). Güneşin Zararlı Işınlardan Korunalım.
Web: <http://www.mgm.gov.tr/genel/saglik.aspx?s=109> adresinden 18.04.2012’de alınmıştır.
- Özer, N. & Dönmez, B. Okul Güvenliğine İlişkin Kurumsal Etkenler ve Alınabilecek Önlemler. *Milli Eğitim Dergisi*. Kış 2007: s.173.
- Özmen, H. & Yiğit N. (2006). *Teoriden Uygulamaya Fen Bilgisi Öğretiminde Laboratuvar Kullanımı*. (2). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Polat İ. (2009). *Ticaret Meslek Lisesi Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Çok Yönlü Olarak İncelenmesi*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Poncellet, J.L. (2009). *Doğal Afetler Toplum Sağlığını Koruma* (Çev. Nilgün, S.). KKTC: Sivil Savunma Teşkilat Başkanlığı Yayınları No 6. (Eserin orijinali 2000 tarihinde yayımlandı).
- Rothenberg, R.E. (1978). *Resimli Sağlık Bilinci Ansiklopedisi*, (Çev. İ. Babacan, R. Çandır, E. Kösen). Cilt:1 İstanbul: Dölen Neşriyat A.Ş. (Eserin Orijinali 1967’de yayımlandı).
- Saygılı, S. (1997). *Aile Sağlığı Ansiklopedisi*, 1.Cilt, Feza Gazetecilik A.Ş. İstanbul.
- Şişman, M. (2010). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. (3). Ankara: Pagem Akademi Yayınları
- Turan, H. (2007). Çankaya İlçesi’nde Görev Yapan İlköğretim Okul Müdürlerinin Yönetim İşlerinde Karşılaştıkları Sorunlar ve Sorun Çözme Uygulamaları. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Teftişi Programı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Taymaz, H. (1995). *Okul Yönetimi*. Ankara: Saypa Yayınları.
- Tanrıöğen, A. & Yücel, Z. İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yetki Kullanımında

- Yaşadıkları Sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2007-I: s.21.
- Tezcan, M., (1997). *Eğitim Sosyolojisi*. (11). Ankara: (Yazarın kendi yayını).
- TAM, (2001), Trafik Güvenliği Hakkında Derlemeler ve Trafik Kültürü. Sayı: II. Ankara: Trafik Araştırma Merkezi Müdürlüğü.
- Turan, S. & Kavak, Y. Taşımalı İlköğretim Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar. *Çağdaş Eğitim Dergisi Akademik*. 2012: I(2).
- TÜBİTAK (2012), http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/vizyon2023/si/EK-17.pdf (son erişim, 16.04.2012)
- Türk Dil Kurumu. (2012). Genel Türkçe Sözlük. <http://www.tdk.gov.tr/> :TDK
- UNEP, (1999) Global Environment Outlook 2000.
Web: <http://www.unep.org/Geo2000/ov-e.pdf>, (son erişim: 15 Nisan 2012).
- Uysal, E.(2004). Suç Cenneti KKTC. Web: <http://www.havadiskibris.com/haber/11911/suc-cenneti-kktc-html>, adresinden 21 Nisan 2012’de alınmıştır.
- Uzbaş, A. Okul Psikolojik Danışmanlarının Okulda Saldırganlık ve Şiddete Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Aralık 2009: s.18.
- Ünlü, H. (2005). *Anne Babalar İçin Eğitim Rehberi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2000) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (2). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yaman, E.&Ayar, N. Okul Güvenliğine Farklı bir Yaklaşım: Okul Polisi Uygulaması. *SAÜ Fen Edebiyat Dergisi*. 2009-II.
- Yenice, N. & Aktamış, H. (2004). *Fen Bilgisi Laboratuvar Deneyleri*. Ankara: Anı Yayıncılık

EK-1: Ölçek

Değerli katılımcı,

Bu görüşme soruları; “Ortaöğretimde Öğrenci Güvenliğinin Okul Yöneticileri, Öğretmenler ve Velilerin Görüşlerine Göre Karşılaştırmalı Durum Çalışması” konulu Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tez Çalışmasına veri toplama amacıyla hazırlanmıştır. Sorulara cevap verirken göstereceğiniz içtenlik ve samimiyet araştırmanın sağlıklı olması ve doğru sonuçlar ortaya koymasını sağlayacaktır. Görüşme sorularına vereceğiniz cevaplar araştırma amacı dışında kullanılmayacak, başka bir kişi, kurum ya da makama kesinlikle verilmeyecektir. Bu nedenle ankete kendi adınızı ya da okul adını yazmanıza gerek yoktur.

Vereceğiniz içten cevaplar ve samimi yardımlarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim. Saygılarımla...

Hasan YAZICI

Yakın Doğu Ün. Eğt. Yön. A.B.D.

Yüksek Lisans Öğrencisi

I.BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Yaşınız : ☐ 25-30 ☐ 31-35 ☐ 36-40 ☐ 41-45
☐ 46- 50 ☐ 51-55 ☐ 56 ve üzeri
2. Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek
3. Göreviniz : ☐ Yönetici ☐ Öğretmen ☐ Veli
4. Okulunuz : ☐ Lise ☐ Ortaokul

II.BÖLÜM: GÖRÜŞME SORULARI

1. Okul binasında doğal afetlere karşı (sel, deprem, yangın vb.) önlemler alınmalı mıdır? Okulunuzda bu konuda tedbirlere ihtiyaç var mıdır? Varsa alınan tedbirler nelerdir? Görüşlerinizi açıklayabilir misiniz?
2. Okulunuzda bekçiye ihtiyaç var mıdır? Olmalı mıdır? Neden olmalıdır? Görüşlerinizi açıklayabilir misiniz?

3. Okul giriş çıkışları kontrol edilmekte midir? Kontrol edilmesi gerekli midir? Görüşlerinizi açıklayabilir misiniz?
4. Öğrencilerin okul dışından gelebilecek tehlikelere (öğrencilerin dövülmesi, kaçırılması vb.) karşı korunması ihtiyacı var mıdır? Okulunuzda öğrencilerin bu tür olaylara karşı korunması için tedbirler alınmış mıdır? Görüşlerinizi açıklayabilir misiniz?
5. Okul bina içi ve çevresinde yapılması zorunlu tamiratlar öğrencilerin okulda bulunmadığı zamanlarda mı yapılmalıdır? Okulunuzda bu tür durumlarda nasıl hareket edilmektedir? Görüşlerinizi açıklayabilir misiniz?
6. Okulunuzda spor salonu, laboratuvar ve atelyelerde (Fen Bilgisi ve Bilgisayar laboratuvarları ile Teknoloji Tasarım atelyesi vb.) öğrenci güvenliğini tehlikeye düşürebilecek durumlar ve yaralanmalara karşı önlemler alınmalı mıdır? Okulunuzda bu konuda alınan tedbirler var mıdır? Varsa bu tedbirler nelerdir? Görüşlerinizi açıklayabilir misiniz?
7. Okul güvenliğinde öğrencilerin birbirlerine karşı kaba güç kullanmalarını engelleyici önlemlere ihtiyaç var mıdır? Okulunuzda bu tür önlemler alınmış mıdır? Varsa alınan önlemler nelerdir? Görüşlerinizi açıklayabilir misiniz?
8. Okul güvenliğinde öğrencilerin fiziksel cezaya maruz bırakılmamaları için önlemler alınmalı mıdır? Okulunuzda alınan önlemler var mıdır? Görüşlerinizi açıklayabilir misiniz?
9. Okul güvenliğinde ilkyardım malzemelerine ihtiyaç var mıdır? Okulunuzda yeterince ilk yardım malzemesi bulunmakta mıdır? Görüşlerinizi açıklayabilir misiniz?
10. Okul gezilerinin kontrollü bir şekilde güvenli taşıma araçlarıyla yapılması bir zorunluluk mudur? Okulunuzun düzenlemiş olduğu gezilerde kullanılan araçların taşıdığı özelliklere dikkat edilmekte midir? Dikkat edilmekte ise araçların ne tür özellikleri taşınması istenmektedir? Görüşlerinizi açıklayabilir misiniz?
11. Okul güvenliğinde öğrenci ve veliler öğrencilerin güvenliğini sağlama etkinliklerinden haberdar edilmeli midir? Okulunuzda bu konuda yapılan çalışmalar var mıdır? Varsa nelerdir? Görüşlerinizi açıklayabilir misiniz?
12. Güvenlik kamerası ve kayıtları okul güvenliği için kurulmalı mıdır? Yararı var mıdır? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?

2: Ölçekle İlgili Milli Eğitim Bakanlığı'nın İzni



**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
GENEL ORTA ÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

Sayı: GOÖ.0.00.35-A/11/12-1058

26.03.2012

Sayın Hasan Yazıcı
Canbulat Özgürlük Ortaokulu
Gazimağusa.

İlgi: 20.03.2012 tarihli başvurunuz.

Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'nün TTD.0.00.03-12-12/250 sayı ve 26.03.2012 tarihli yazısı uyarınca ilgi başvurunuz incelenmiş olup müdürlüğümüze bağlı okullardaki öğretmenlere ve yöneticilere yönelik hazırlanan "Ortaöğretimde Öğrenci Güvenliğinin Okul Yöneticileri, Öğretmenler ve Velilerin Görüşlerine Göre Karşılaştırmalı Durum Çalışması" konulu görüşme sorularının uygulanması müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Ancak görüşmeyi uygulamadan önce görüşmenin uygulanacağı okulun bağlı bulunduğu Müdürlükle istişarede bulunulup, görüşmenin ne zaman uygulanacağı birlikte saptanmalıdır.

Görüşmeyi uyguladıktan sonra sonuçlarının Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne ulaştırılması gerekmektedir.

Bilgilerinize saygı ile rica ederim.


Mehmet S. Kortay
Müdür

TM/PC

Tel (90) (392) 228 3136 – 228 8187
Fax (90) (392) 227 8639
E-mail mebi@mebnet.net

Lefkoşa-KIBRIS